BLAÐAMAÐURINN

Desember 2023 • 1. tbl. • 45. árgangur

FÉLAGSTÍÐINDI BLAÐAMANNAFÉLAGS ÍSLANDS

FRÉTTIR OG TIKTOK | VERÐLAUN Í 20 ÁR | GERVIGREIND OG BLAÐAMENNSKA | BA-NÁM Í BLAÐAMENNSKU

EFNI BLAÐSINS

3 Leiðari formanns

4 Starfsáætlun stjórnar BÍ

6 Fréttasvartholið TikTok

10 Þriðjungur fólks forðast fréttir

12 Grunnnám í blaðamennsku

14 Gervigreind í blaðamennsku

16 Blaðamannaverðlaunin 2022

18 Myndir ársins 2022

22 Blaðamannaverðlaunin í 20 ár

31 Þarf landsbyggðin ekki fréttir?

33 Umdeild vinnubrögð

36 Blaðamennskuhlaðvörp

37 Breyttar siðareglur

39 Úrskurðir siðanefndar

40 Félagaskrá BÍ

Útgefandi
Blaðamannafélag Íslands

Ritstjóri og ábyrgðarmaður
Sigríður Dögg Auðunsdóttir (sigridurdogg@press.is)

Umsjón útgáfu og prófarkalestur
Auðunn Arnórsson (audunn@press.is)

Útlitshönnun
Unnur Jónsdóttir

Umbrot og prentun
Prentmet Oddi

Skrifstofa Blaðamannafélagsins
Síðumúla 23, 108 Reykjavík
Símar: 553 9155 / 553 9177
Netfang: bi@press.is
Vefur BÍ: www.press.is
Skrifstofan er opin alla virka daga kl. 9 –16

Starfsmenn BÍ
Hjálmar Jónsson framkvæmdastjóri
Farsími: 897 4098, hjalmar@press.is

Jóna Th. Viðarsdóttir skrifstofustjóri
jona@press.is

Sigríður Dögg Auðunsdóttir formaður félagsins
Farsími: 894 9050, sigridurdogg@press.is

Forsíðumynd
Forsíðumyndina tók Vilhelm Gunnarsson ljósmyndari af eldgosinu í Sundhnúksgígum við Grindavík skömmu eftir að það hófst að kvöldi 18. desember.

VITUNDARHERFERÐ
TIL EFLINGAR BLAÐAMENNSKU

Sigríður Dögg Auðunsdóttir
formaður BÍ

Vegið að tjáningarfrelsi, risagjaldþrot, hnignandi fjölmiðlafrelsi, vitundarherferð og kjaraviðræður.

Þegar þetta ár, 2023, er gert upp út frá sjónarhóli blaðamennsku og blaðamanna er því miður lítið tilefni til þess að gleðjast. Eitt stærsta fjölmiðlagjaldþrot síðari ára varð staðreynd og misstu hátt í hundrað manns lífsviðurværi sitt, þar af næstum fimmtíu félagsmenn í Blaðamannafélagi Íslands. Ísland hrapaði enn á lista Blaðamanna án landamæra um fjölmiðlafrelsi ríkja og situr nú í 18. sæti, og sker sig úr öðrum Norðurlöndum sem raðast í efstu sætin. Blaðamenn hafa þurft að standa í átökum við yfirvöld um ekki veigaminni réttindi en sjálft tjáningarfrelsið og hafa jafnframt margítrekað þurft að minna á mikilvægi fjölmiðlafrelsis í lýðræðissamfélagi. Fyrir rúmu ári heftu starfsmenn ISAVIA aðgengi fjölmiðla að vettvangi og hefur félagið farið fram á að lögregla, ISAVIA og dómsmálaráðherra bregðist við í samræmi við alvöru málsins og leitaði meðal annars til Umboðsmanns Alþingis. Félagið mótmælti einnig ákvörðun dómara við Héraðsdóm Reykjavíkur að banna fréttaflutning úr dómsal af tilteknu máli í sjö vikur á meðan skýrslutökur fóru fram og telur hana stangast á við ákvæði um tjáningarfrelsi í stjórnarskrá og mannréttindasáttmála.

Þá kærði BÍ nýverið fyrirmæli lögreglustjórans á Suðurnesjum um takmörkun á aðgengi fjölmiðla að hættusvæði á Reykjanesskaganum og mótmælti ennfremur banni sem sett var á drónaflug. Þessu til viðbótar eru enn fimm blaðamenn með réttarstöðu sakbornings fyrir það eitt að vinna vinnuna sína og er haldið í fullkominni óvissu um framgang rannsóknar eða stöðu málsins. Slík meðferð gengur þvert gegn leiðbeiningum alþjóðastofnana á borð við Evrópuráðið sem til að mynda hafa lagt á það ríka áherslu á að gætt sé varkárni í rannsóknum sem snúi að blaðamönnum.

En hvers megum við vænta á árinu sem er að taka við? Getum við leyft okkur bjartsýni? Er eitthvað sem við sem stétt getum gert til þess að stuðla að því að blaðamenn og blaðamennska eigi auðveldara uppdráttar, fái meiri stuðning í samfélaginu og mikilvægi hennar verði metið að verðleikum? Stjórn BÍ hefur ákveðið að ráðast í herferð í byrjun nýs árs með það að markmiði að efla vitund um mikilvægi blaðamennsku og öflugra fjölmiðla meðal almennings, valdhafa og auglýsenda. Vonumst við til þess að þannig megi efla vitund um mikilvægi faglegrar blaðamennsku og nauðsyn þess að styrkja rekstrargrundvöll öflugra, frjálsra fjölmiðla. Vonumst við til að sem flestir félagar leggi herferðinni lið og taki höndum saman um að efla fagið og stéttina, auka samheldni og samvinnu, í þágu okkar allra. Framundan eru jafnframt krefjandi kjaraviðræður, því kjarasamningar renna út í lok janúar, og eitt meginmarkmið herferðarinnar er að skapa grundvöll fyrir sjónarmið félagsins um þörf fyrir bætt kjör blaðamanna, sem barist verður fyrir í komandi samningaviðræðum.

Sigríður Dögg Auðunsdóttir formaður

STJÓRN BLAÐAMANNAFÉLAGS ÍSLANDS

Aðalstjórn
Sigríður Dögg Auðunsdóttir, RÚV, formaður
Aðalsteinn Kjartansson, Heimildinni, varaformaður
Stígur Helgason, RÚV, gjaldkeri
Lovísa Arnardóttir, ritari
Sólrún Lilja Ragnarsdóttir, Morgunblaðinu
Bára Huld Beck, Heimildinni
Kristín Ólafsdóttir, Sýn

Varastjórn
Elísabet Inga Sigurðardóttir, Sýn
Ragna Gestsdóttir, DV
Áheyrnarfulltrúar
Vilhelm Gunnarsson, formaður Blaðaljósmyndarafélags Íslands
Tryggvi Aðalbjörnsson, formaður Félags fréttamanna á Ríkisútvarpinu

Samningaráð
Sigríður Dögg Auðunsdóttir, formaður BÍ
Aðalsteinn Kjartansson, varaformaður
Anna Lilja Þórisdóttir, RÚV
Lovísa Arnardóttir, Fréttablaðinu
Kristín Ólafsdóttir, Sýn
Arnar Þór Ingólfsson, Heimildinni
Varamenn
Freyr Rögnvaldsson, Heimildinni
Júlíus Þór Halldórsson, Viðskiptablaðinu
Hallgerður Kolbrún E. Jónsdóttir, Birtingi

Siðanefnd
Pálmi Jónasson, formaður
Fanney Birna Jónsdóttir, meðstjórnandi
Jóhann Óli Eiðsson, varaformaður
Fulltrúi útgefenda: Ásgeir Þór Árnason
Fulltrúi Siðfræðistofnunar: Emma Björg Eyjólfsdóttir
Varamenn
Valgerður Jóhannsdóttir
Sigríður Árnadóttir

Dómnefnd Blaðamannaverðlauna
Helga Arnadóttir
Brynhildur Ólafsdóttir
Pálmi Jónasson
Sunna Kristín Hilmarsdóttir
Jóhann Óli Eiðsson

Menningar- og orlofshúsasjóður
Guðmundur Bergkvist, RÚV
Elín Albertsdóttir
Guðmundur Sv. Hermannsson
Varamaður
Lillý Valgerður Pétursdóttir, Sýn

Stjórn Styrktarsjóðs
Arndís Þorgeirsdóttir, formaður
Ragnhildur Aðalsteinsdóttir
Þorsteinn Kr. Ásgrímsson Melen
Varamenn
Sunna Kristín Hilmarsdóttir
Hjálmar Jónsson
Baldur Guðmundsson

Skoðunarmenn reikninga
Sigtryggur Sigtryggsson
Hörður Ægisson
Varamaður
Guðmundur Sv. Hermannsson

Trúnaðarmenn á helstu vinnustöðum
Morgunblaðið: Sólrún Lilja Ragnarsdóttir
DV: Erla Dóra Magnúsdóttir
Sýn: Hallgerður Kolbrún E. Jónsdóttir
Birtingur: Guðný Hrönn Antonsdóttir
Viðskiptablaðið: Guðjón Guðmundsson
Heimildin: Arnar Þór Ingólfsson
RÚV: Anna Lilja Þórisdóttir og Ragnar Santos
Félag fréttamanna á RÚV: Hallgrímur Indriðason

BREYTTIR TÍMAR OG NÝJAR ÁHERSLUR

Vitundarherferð, aukið faglegt starf, stefnumótun og styrktarsjóður í nýrri starfsáætlun stjórnar BÍ

Sigríður Dögg Auðunsdóttir
formaður BÍ skrifar

Breyttir tímar í blaðamennsku og fjölmiðlun kalla á breytt verkefni félagsins. Erfiðar rekstraraðstæður á fjölmiðlamarkaði, dvínandi áhugi á fréttum og virðingarleysi stjórnvalda fyrir mikilvægi blaðamennsku kallar á nýjar áherslur.

Þó svo að eitt helsta hlutverk félagsins sé enn sem áður að sinna hagsmunagæslu félagsmanna og að berjast fyrir bættum kjörum, hefur stjórn BÍ markað nýja stefnu sem sjá má merki í starfsáætlun stjórnar sem samþykkt var í maí og birt er í heild sinni hér að neðan. Eins og sjá má er þar lögð áhersla á að efla faglegt starf félagsins og faglega umræðu með ráðstefnuhaldi, málþingum og hlaðvarpi sem og að auka endur- og símenntun. Þá verður unnið að stefnumótun félagsins í samvinnu við félagsmenn og unnið markvisst að fjölgun félagsmanna. Ennfremur verður ráðist í átak til þess að efla vitund meðal almennings um mikilvægi fjölmiðla með það sem eitt af undirmarkmiðum að hvetja fólk til þess að gerast áskrifendur að íslenskum fréttamiðlum. Hluti herferðarinnar felst í tilraunaverkefni með fræðslu til ungmenna um blaðamennsku en rannsóknir sýna að æ færri ungmenni nota hefðbundna fréttamiðla til að afla sér frétta.

Til þess að fylgja þessum verkefnum úr hlaði hefur stjórn samþykkt að endurskoða skipulag á rekstri skrifstofu félagsins til þess að tryggja að þar megi finna nauðsynlega reynslu og þekkingu. Ekki hefur verið tekin endanleg ákvörðun um hvernig nýju skipulagi verður háttað, en vonast er til að hægt verði að fjölga starfsfólki, ýmist tímabundið eða til frambúðar, og þannig auka þjónustu við félagsmenn og stuðning við stéttina.

Starfsáætlun stjórnar 2023-2024

- Framundan eru kjaraviðræður eftir að afturvirkir skammtímasamningar, sem gilda til loka janúar 2024, voru samþykktir í janúar. Stóra verkefni ársins verður því að gera nýja kjarasamninga og verður kröfugerð, sem unnin var fyrir núgildandi samninga, höfð að leiðarljósi í þeirri vinnu með teknu tilliti til breyttra aðstæðna.
- Sameina þarf kjarasamninga FF og BÍ og einnig að tryggja réttindi dagskrárgerðarfólks á RÚV í kjarasamningi BÍ.
- Skipulag á rekstri skrifstofu verður endurskoðað miðað við breyttar áherslur félagsins.
- Farið verður í stefnumótunarvinnu fyrir félagið í nánu samstarfi við félagsmenn.
- Vefur félagsins, press.is, verður uppfærður miðað við þarfagreiningu sem unnin verður.
- Rafræn skráning á úrskurðum siðanefndar verður bætt með það fyrir augum að gera þá aðgengilegri á vef félagsins.
- Stofnaður verður styrktarsjóður blaðamanna, sem verður í formi sjálfseignarstofnunar og rekinn af styrktarfé.
- Áfram verður unnið að öflugri hagsmunagæslu fyrir félagsmenn og stéttina í heild. Efna þarf til frekara samtals við helstu hagaðila, jafnt á sviði stjórnmálanna, innan stjórnsýslunnar sem og í einkageiranum og víðar í samfélaginu með það að markmiði að auka skilning á mikilvægi blaðamennsku og bágri stöðu fjölmiðla. Eitt meginverkefnið verður að fá stjórnvöld til að veita auknu fjármagni í stuðning til einkarekinna miðla og að fá þau til að grípa til frekari aðgerða til stuðnings fjölmiðlum.

- Stofnaður verður samráðsvettvangur fjölmiðla með það fyrir augum að efla slagkraft í baráttu fyrir sameiginlegum hagsmunamálum fjölmiðla og blaðamanna.
- Ráðist verður í herferð í haust til styrktar einkareknum fjölmiðlum þar sem markmiðið er m.a. að hvetja almenning til þess að gerast áskrifendur að fjölmiðlum. Herferðin mun einnig hafa það að markmiði að vekja almenning til vitundar um mikilvægi blaðamennsku í lýðræðissamfélagi. Haldið verður málþing í september til að hrinda herferðinni af stað.
- Hafinn verður undirbúningur að verkefni sem felst í fræðslu um blaðamennsku og fjölmiðlalæsi fyrir ungmenni (í 9. eða 10. bekk og/eða á fyrsta ári í framhaldsskóla).
- Félagið stuðli áfram að endur- og símenntun með öllum tiltækum ráðum, m.a. með þátttöku í ráðstefnuhaldi og með því að halda sérstök endurmenntunarnámskeið um tiltekin efni. Þá er til skoðunar að BÍ bjóði reglulega upp á nýliðanámskeið, í samvinnu við fjölmiðlana, fyrir þá blaðamenn sem eru að taka sín fyrstu skref í faginu. Einnig verði skoðað að framleiða sérstök fræðslumyndbönd um hin ýmsu efni tengd faginu, sem verða félagsmönnum aðgengileg á vef félagsins – t.a.m. sem liður í nýliðaþjálfun.
- Komið verði upp upptökuaðstöðu til hlaðvarpsgerðar sem félagsmenn geta nýtt sér endurgjaldslaust og hafin útgáfa á reglulegum hlaðvarpsþáttum til þess að miðla faglegri umræðu og fræðslu.
- Við höfum áhuga á að efla nám í blaðamennsku í grunnnámi á háskólastigi sem ekki er í boði í dag og munum hefja könnun á hentugum samstarfsaðila.
- Deild miðlunar og almannatengsla sem stofnuð var formlega á síðasta aðalfundi verður virkjuð. Markmiðið er að efla faglegt starf almannatengla og upplýsingafulltrúa, móta siðareglur almannatengla og efla innra starf félagsins gagnvart þeim sem sinna almannatengslum og miðlun.
- Félagið rækti samstarf á alþjóðavettvangi á vegum Evrópusambands blaðamanna EFJ og Norræns sambands blaðamanna NFJ og verði vakandi fyrir nýjum áherslum í alþjóðasamstarfi.
- Áfram verður unnið að bættu aðgengi blaðamanna að vettvangi og gögnum. Komið verður á reglulegum fundum með hagaðilum á borð við lögreglu, almannavarnir, dómskerfið, upplýsingafulltrúa hjá hinu opinbera o.fl.
- Lagfæringar verði gerðar á svæði félagsins í Heiðmörk og þar útbúin lágmarksaðstaða fyrir félagsmenn til útiveru.

Samþykkt á stjórnarfundi 4. maí 2023

Blaðamannaklúbburinn
– góður staður til funda- eða veisluhalda

Salur Blaðamannafélags Íslands, **Blaðamannaklúbburinn,** er glæsilegur salur sem hentar vel til hvers kyns funda- eða veisluhalda. Salurinn rúmar allt að 100 manns í sætum við borð og hægt er að skipta salnum í tvennt ef um minni viðburði er að ræða. Glæsilegt þjónustueldhús með öllu tilheyrandi fylgir salnum sem og snyrtiaðstaða.

Salurinn er á 3. hæð í Síðumúla 23 og í húsinu er lyfta.

Salurinn stendur félögum í Blaðamannafélaginu til boða gegn vægu gjaldi, en aðrir geta jafnframt tekið hann á leigu.

Upplýsingar eru veittar á skrifstofu félagsins að Síðumúla 23 og í símum **553 9155** og **568 3155.**

FRÉTTASVARTHOLIÐ
TIKTOK

Pálmi Jónasson
blaðamaður skrifar

Unga fólkið er á TikTok og sækir þangað upplýsingar en fyrst og fremst afþreyingu. Hefðbundnir fréttamiðlar hafa lengi átt örðugt með að ná til unga fólksins og hafa því reynt að gera það í gegnum samfélagsmiðla eins og TikTok.

Í nýrri og viðamikilli könnun rannsóknafyrirtækisins Pew kemur fram að meðal notenda TikTok í Bandaríkjunum hefur hlutfall þeirra sem segjast nota TikTok til að fá fréttir tvöfaldast á einu ári, var 22 prósent í fyrra en er nú 43 prósent. Fréttamiðlar eru í samkeppni við TikTok og aðra samfélagsmiðla um athygli neytenda og ekki síst auglýsingafé. Þeir vilja ná til unga fólksins með nýjum leiðum. Í könnun Pew kemur fram að flestir fá fréttir í gegnum Facebook eða þrjátíu prósent. Fjórðungur fær fréttir í gegnum YouTube en Instagram mælist með 16 prósent og TikTok 14 prósent samkvæmt Pew.

Afþreyingarmiðaður miðill

Fréttirnar finna þig ekki á TikTok er engu að síður yfirskriftin á úttekt á vefsíðu Niemanlab sem Nieman stofnunin við Harvard heldur úti um blaðamennsku. Fréttamiðlar eigi einfaldlega erfitt með að ná til unga fólksins á TikTok því miðillinn vinni markvisst gegn fréttaveitunum. Hlekkir sem fréttamiðlar láti fylgja fréttum séu fjarlægðir til að halda notendunum áfram á TikTok. Fréttir og fréttaveitur séu illa sýnilegar og merktar og lítið gert til að aðstoða notendur í að meta trúverðugleika frétta. Fjárhagslegir hvatar fyrir hefðbundna fréttamiðla séu að auki enn minni á TikTok en öðrum samfélagsmiðlum. Algóritminn á TikTok er einnig sagður fréttafjandsamlegur þótt bent sé á ákveðnar aðferðir sem fréttaveitur geti nýtt sér.

Niðurstaða nýrrar úttektar í tímaritinu New Media & Society er afgerandi. TikTok er fréttaeyðimörk, eins konar svarthol fyrir fréttir. Þeir segja að í áðurgreindri rannsókn Pew séu fréttir skilgreindar á miklu víðtækari hátt en gert er í rannsókn New Media & Society. Hefðbundnu fréttamiðlarnir leiti eðlilega þangað sem neytendur leita sér frétta en komist einfaldlega ekki í gegnum algóritma TikTok sem sé algjörlega afþreyingamiðaður.

Fjölmiðlar flykkjast á TikTok

TikTok er sá samfélagsmiðill sem hefur vaxið langhraðast á undanförnum misserum. Vinsældirnar byggjast fyrst og fremst á stöðugum straumi skemmtilegra og stuttra myndskeiða. Fréttatengd myndbönd hafa þó verið að ryðja sér til rúms og má þar nefna myndskeið sem tengjast Black Lives Matter, kórónuveirufaraldrinum, stríðinu í Úkraínu og nú síðast átökunum á Gaza. Miðillinn hefur á sama tíma leyft lengri myndskeið og ýtt undir myndskeið í beinu streymi. Allt þetta hefur aukið áhuga hefðbundinna fréttamiðla á að nýta sér vinsældir TikTok. Rannsóknir sýna hins vegar að enn eru það frekar áhrifavaldar, aðgerðasinnar og venjulegt fólk sem uppfyllir þá eftirspurn, fremur en hefðbundnir fréttamiðlar og fjölmiðlafólk.

Megin niðurstaða Digital News Report hjá Reuters var að á síðasta ári var helmingur stóru fréttamiðlanna með reglulegar birtingar á TikTok. Flestir eru þeir nýkomnir inn á þennan ört stækkandi markað. Fréttamiðlar í Indónesíu og Ástralíu eru nær allir á TikTok og í Evrópu hafa miðlar á Spáni, Frakklandi og Bretlandi verið brautryðjendur. Útbreiðslan er einnig mjög mikil, bæði í Norður og Suður-Ameríku. Miðlar í norðanverðri Evrópu og á Norðurlöndunum hafa farið sér hægar og útbreiðslan er lítil í austurhluta álfunnar. Fréttamiðlar í Asíu og Afríku eru langt á eftir kollegum sínum. TikTok er bannað á Indlandi og ekki aðgengilegt í Hong Kong.

iStock

Fjandsamlegur lógaritmi

Stóru fréttaveiturnar laðast að ört stækkandi notendahóp á TikTok og ekki síst því unga fólki sem erfitt hefur reynst að ná til. Margir telja það skyldu sína að veita áreiðanlegar upplýsingar á tímum upplýsingaóreiðu og falsfrétta. Aðrir vilja fara hægt í sakirnar, hafa áhyggjur af kínversku eignarhaldi og mögulegri ritskoðun kínverskra stjórnvalda. Sumir telja einfaldlega rangt að TikTok-væða fréttirnar, gjaldfella þær með því að klæða þær í búning afþreyingar. Fréttaveiturnar beita mismunandi aðferðum til að fóta sig á TikTok en margir kvarta undan fjandsamlegum lógaritma.

Það er hinn sérhæfði algóritmi sem margir eiga erfitt með að átta sig á. Í grunninn byggir hann á vinsældum og persónulegu áhugasviði þar sem áhorfstími, fjöldi athugasemda, deilingar og jákvæð viðbrögð skipta sköpum. En efnið virðist þufa að passa inn í TikTok-formið og einhverra hluta vegna hafa hefðbundnar fréttir og fréttamiðlar átt erfitt með að fóta sig og ná athygli. Það hefur þó verið að breytast hratt og fjölmiðlar smám saman að finna fjölina sína á TikTok, án þess að klæða sig í kalkúnabúning til að segja fréttir af þakkargjörðarhátíðinni.

Fréttaveitur hafa flykkst á TikTok-vagninn til að ná til unga fólksins með misjöfnum árangri. Margir hafa áhyggjur af kínversku eignarhaldi og ritskoðun, afþreyingarvæðing frétta hræðir suma og ekki eru það tekjurnar sem heilla útgefendur. Fræðimenn hafa sagt TikTok gróðrarstíu falsfrétta og upplýsingaóreiðu og aðrir segja miðilinn einfaldlega vinna gegn hefðbundnum fréttum. Þetta eru svipaðar áhyggur og menn höfðu af öðrum nýjum miðlum en smám saman hafi miðlarnir náð fótfestu á TikTok með fjölbreytilegum hætti. Unga fólkið á TikTok er að eldast, myndböndin að lengjast og eftirspurn eftir hefðbundnum fréttum í nýjum búningi að aukast.

VIÐTAL

„Algjörlega upp á algóritmann kominn“

„Viðbrögðin hafa verið góð hingað til, segir Bjarki Sigurðsson fréttaamaður á Stöð 2. TikTok-verkefnið er nýtt á Stöð 2, byrjaði í upphafi nóvember og þar eru menn að prófa sig áfram. „Við höfum einnig verið að birta efni á Instagram og sjáum greinilegan mun á markhópunum og hvaða efni virkar hvar. Gallinn er að maður er algjörlega upp á algóritmann kominn og þarf svolítið að reyna að þóknast honum til þess að fá meiri athygli. Hann getur verið afar sérstakur varðandi hvað hann fílar og hvað hann fílar ekki.“

Bjarki segir að Stöð 2 birti ekki bara fréttir á TikTok, heldur líka efni frá vinnslu frétta og annað sem gerist á fréttagólfinu. Reynt sé að birta þrjú myndbönd á viku en stundum séu þau fleiri, stundum færri. Engar sérstakar vinnureglur hafa verið mótaðar fyrir vinnslu á efni fyrir TikTok. „Við höfum ekki sett neinar skýrar reglur en auðvitað vinnum við bara eftir sömu vinnu- og siðareglum og þegar við gerum venjulegar fréttir. Ég ræði við annað starfsfólk áður en ég birti, fæ álit og svona, til þess að við getum þróað þetta saman. Fréttirnar eru auðvitað ekki settar upp með sama móti og venjulegar sjónvarpsfréttir til dæmis, vegna þess að markhópurinn er allt annar.

Unga fólkið er á TikTok svo orð eins og skuldahalli, skattaívilnun og verklagsendurskoðun njóta ekki mikilla vinsælda þar.“

Lítil sem engin tekjuvon

TikTok hefur verið kallað fréttasvarthol og að lógaritminn vinni beinlínis gegn hefðbundnum fréttamiðlum. Bjarki segir vissulega erfitt að ná í gegn á TikTok. „Við höfum ekki fundið fyrir því að algóritminn vinni beinlínis gegn okkur þó svo að við værum auðvitað til í að vera í meira uppáhaldi hjá honum. Oft eru myndbönd sem mér þykir verðskulda heimsathygli en algóritminn vill helst að hann fari ekkert mikið lengra en til einhverra átta þúsund einstaklinga sem hann velur.“

Bjarki segir ekki mikla möguleika á að afla tekna með fréttum á TikTok. „Ef tekjur yrðu einhverjar held ég að þær yrðu alltaf af skornum skammti. Íslenski TikTok-markaðurinn er afar smár svo að það þyrfti alltaf að vera með efni á ensku til að fá tekjur frá TikTok. En auðvitað sjá einhverjir fyrir sér með auglýsingaefni en mér finnst það mjög ólíklegt að fréttastofur leggi í það.“

Bjarki Sigurðsson á Stöð 2.

VIÐTAL

„TikTok virkar klárlega fyrir fréttir“

„Viðbrögðin hafa verið ótrúleg,“ segir Ingunn Lára Kristjánsdóttir, TikTok-fréttamaður á RÚV, sem byrjaði að setja fréttir á TikTok í október árið 2022. RÚV birtir að jafnaði eina frétt á samfélagsmiðlinum á dag og er eini íslenski fréttamiðillinn sem hefur verið virkur fréttamiðill á TikTok. Stöð 2 hefur nýtt TikTok meira fyrir kynningarefni en hefur verið að feta fréttaslóðina á undanförnum vikum.

Ingunn Lára segir að RÚV hafi fengið afar góð viðbrögð við fréttaefni á TikTok. „TikTok virkar klárlega fyrir fréttir. Viðbrögðin hafa verið ótrúleg. Fyrir TikTok heyrði ég kollega mína og foreldra í samfélaginu kvarta yfir því að ungt fólk hafi ekki áhuga á fréttum en það er bara ekki rétt. Fjölmiðlar voru bara ekki að setja fréttirnar fram á máli sem ungt fólk skilur og á þeim miðlum sem unga fólkið notar. Eftir að við byrjuðum á TikTok hef ég heyrt mikið frá kennurum og foreldrum að unglingar séu nú að fylgjast meira með fréttum og séu meira að pæla í samfélagsmiðlum eftir að hafa „séð það á TikTok“. Við erum núna með rúmlega 80 þúsund fylgjendur á TikTok og áhorfið þar er oft talsvert meira en í sjónvarpi, á vefnum og í útvarpi. Við tökum sérstaklega eftir því þegar skólahópar koma í heimsókn á RÚV að þau segjast fylgjast með fréttum á samfélagsmiðlum og fylgi RÚV á TikTok.“

Gagnvirkni skiptir máli

Frá upphafi hefur áherslan verið á talað mál og óformlega framsetningu líkt og vinir væru að tala saman. „Ég nota bara orð sem ég myndi nota í daglegu tali, til að skapa meiri nánd milli fréttamanns og áhorfandans. Við leggjum litla áherslu á „breaking news“ nema það tengist almannavarnahlutverki okkar. Megin áherslan er lögð á að setja fréttir í samhengi. Við heyrum stundum að lesendur gefist upp á fréttum af því þeir skilja ekki fréttirnar, þekkja ekki forsöguna eða af hverju þær skipta máli. „Og hvað með það“-myndböndin koma þar sterkt inn.“

Gagnvirknin skiptir líka miklu máli, segir Ingunn Lára, að það sé ákveðið samband á milli fréttamanna og áhorfenda á TikTok. „Ég skoða athugasemdakerfið til að sjá hvað fólk vill vita meira um og svara þeim með myndböndum til að útskýra málin. Til dæmis er ungur fylgjandi sem var ekki fæddur fyrir hryðjuverkaárásina á Tvíburaturnana sem vildi sjá fyrstu fréttina um árásina. Þá fór ég í safnið á RÚV og fann fyrstu fréttirnar og sýndi á TikTok.“

Efnið skiptist að mestu í fjóra flokka; fréttaskýringar, fræðslu, bak við tjöldin og skemmtun. „Fréttaskýringarnar eru mjög vinsælar en þar setjum við fréttir í samhengi. Fræðslan er oft efni úr safni RÚV eða útskýringar á hugtökum. Bak við tjöldin getur fjallað um hvað sé falsfrétt, hvernig verða hádegisfréttirnar til og hvernig virkar fjarstýringin sem fréttaþulirnir nota. Skemmtun getur verið mannlega hliðin á fréttastofunni en það skapar tengingu og traust milli áhorfenda og fréttamanns. Við höfum birt myndbönd af fréttaþulum syngja í myndverinu, svo dæmi sé tekið.“

Fréttasvartholið er vanmat

Ingunn Lára þekkir umræðuna um „fréttasvartholið“ vel og að lógaritminn vinni beinlínis gegn hefðbundnum fréttamiðlum. „Þeir fjölmiðlar sem lenda í þessu fréttasvartholi eru þeir miðlar sem vanmeta samfélagsmiðla og stúdera þá ekki eins og sjónvarp er stúderað í háskólanámi og kvikmyndagerð. Hefðbundnar fréttir með gamla sniðinu komast ekki langt og maður þarf að vera svolítið skapandi og hugsa út fyrir kassann til að ná til áhorfenda. Ég sé að miðlar eins og BBC hafa ekki verið nógu duglegir að setja fram fréttirnar sérstaklega fyrir samfélagsmiðla, þeir nýta frekar efni sem er framleitt fyrir sjónvarp eða vef og halda að það geti virkað á samfélagsmiðlum.

Aðrir reyna að setja kitlur eða „trailer“ á TikTok og halda að það nái einhverju flugi. CNN, Washington Post og Deutshche Welle eru dæmi um miðla sem eru duglegir að framleiða efni frá grunni fyrir samfélagsmiðla. Efnið þarf að vera sérhannað fyrir miðilinn, klippingin þarf að vera öðruvísi af því að tungumálið er annað á samfélagsmiðlum. Á TikTok er ákveðinn einkahúmor og maður þarf að skilja samfélagið, vera hluti af því og kunna að meta það til þess að geta sett fram fréttir sem fá góða dreifingu. Þetta þarf að vera einlægt. Fólk á TikTok sér í gegnum allt sem er gervilegt eða virkar eins og auglýsing. Það verður að koma sér strax að efninu, tala um hlutina á mannlegu máli og finna leiðir til að gera fréttir áhugaverðar og myndrænar. Þetta er auðvitað eitthvað sem flestir fréttamenn tileinka sér í hefðbundinni fréttamennsku líka en á samfélagsmiðlum er mikilvægt að efni sé klippt á knappan og aðgengilegan hátt.“

En er hægt að fá tekjur af fréttum á TikTok? „Já, það er til dæmis hægt að fá auglýsingatekjur eða vera svona efnisskapari sem fær greitt fyrir hvert áhorf. Svo geta áhorfendur gefið efnisköpurum gjafir.Við höfum ekki farið þá leið á RÚV að fá tekjur af TikTok. Þetta er hugsað sem aukaþjónusta við hefðbundinn fréttaflutning.“

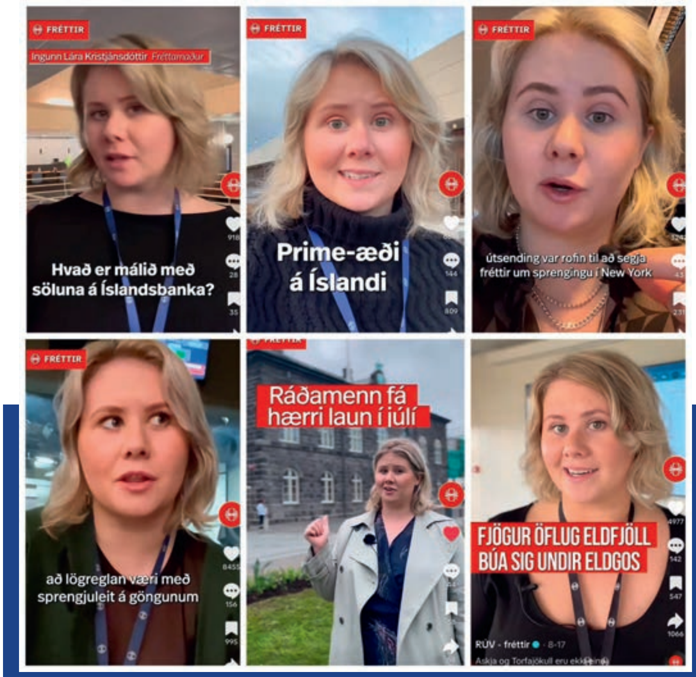

Ingunn Lára Kristjánsdóttir á RÚV.

RÍFLEGA ÞRIÐJUNGUR FÓLKS FORÐAST FRÉTTIR

Eyrún Magnúsdóttir
blaðamaður skrifar

Tölur um fréttaforðun í heiminum benda til þess að ríflega einn af hverjum þremur forðist fréttir meðvitað á einhverjum tímapunkti, ýmist með því að sleppa fréttum, takmarka tíma sem varið er í fréttir eða forðast fréttir af ákveðnum málum. Fréttaforðun hefur ekki verið mæld sérstaklega hér á landi.

Jafnvel mestu fréttahaukar þurfa endrum og sinnum frí frá fréttum og fjölmiðlum, ekki síst þegar neikvæðar og erfiðar fréttir dynja á okkur dag eftir dag. Göngutúr, góð bók eða léttari afþreying er stundum valin framyfir það að lesa, hlusta eða horfa á fréttir. En þegar fólk tekur meðvitaða ákvörðun til lengri eða skemmri tíma um að forðast fréttir og fréttatengt efni þá er það kallað fréttaforðun (e. news avoidance). Í því getur einnig falist að fólk takmarki markvisst þann tíma sem fer í að skoða fréttir eða forðast sérstaklega fréttir af ákveðnum málum. Svo virðist sem fréttaforðun hafi víða í heiminum aukist á síðustu árum, síst þó á Norðurlöndunum.

Fyrirbærið fréttaforðun hefur verið töluvert mælt og skoðað af Reuters-stofnuninni við Oxford háskóla í Bretlandi en ár hvert birtir stofnunin skýrslu (Digital News Report) um fréttir, fréttaneyslu, traust til fjölmiðla, lestur, áhorf og hlustun á ólíka miðla og fleira sem tengist fjölmiðlum. Í skýrslunni sem kom út í sumar var fréttaforðun skoðuð sérstaklega og rýnt bæði í tölur um það fyrirbæri og ástæður þess að fólk forðast fréttir. Skýrslan byggir á svörum frá 93.000 manns frá 46 löndum í sex heimsálfum. Ísland er ekki meðal þeirra landa sem eru skoðuð í þessari skýrslu sem kom út í tólfta sinn í ár.

Konur forðast frekar fréttir en karlar

Séu tölurnar skoðaðar í heild sést að um 36% svarenda segjast stundum eða oft forðast fréttir, en spurt var hvort fólk hafi meðvitað forðast fréttir á einhverjum tímapunkti nýverið. Konur eru líklegri en karlar til að forðast fréttir en hlutfall kvenna sem stundum eða oft forðast fréttir er 39% eða nærri tvær af hverjum fimm. Samsvarandi hlutfall fyrir karla er 33%.

Þau sem forðast fréttir skiptast í tvo hópa samkvæmt skýrslunni. Annars vegar þau sem reglulega reyna að forðast allar uppsprettur frétta og hins vegar þau sem forðast tilltekin málefni eða takmarka fréttaneyslu sína við ákveðinn tíma.

Í skýrslunni sem kom út fyrr á árinu var í fyrsta sinn rýnt nánar í það hvernig og hvers vegna fólk forðast fréttir. Í ljós kom að ríflega helmingur eða 53% þeirra sem segjast forðast fréttir geri það með því að sniðganga sem flestar uppsprettur frétta – til dæmis að skruna framhjá öllu fréttaefni á samfélagsmiðlum, sleppa því að heimsækja fréttavefi og lækka í útvarpi eða sjónvarpi þegar fréttir hefjast. Hægt var að velja fleiri en einn möguleika, en álíka stór hluti þeirra sem á annað borð forðast fréttir, eða 52% fréttaforðunarhópsins, segist forðast fréttir með því að takmarka þann tíma sem varið er í að skoða fréttir dag hvern, skoða þær aðeins á tilteknum tímum og sleppa öllum áminningum um fréttir til dæmis frá fréttaöppum.

Þá nefnir tæpur þriðjungur, eða 32% svarenda, að þeir forðist fréttir um tiltekin málefni sem láta þeim líða illa eða auka á kvíða. Þessi hópur forðast gjarnan fréttir af stríði og öðrum átakanlegum atburðum.

Af þeim sem segjast almennt forðast fréttir eru 39% sem segjast sérstaklega forðast fréttir af stríðinu í Úkraínu, þar á eftir kemur forðun frá fréttum af innlendum stjórnmálum eða 38%. Mest er um að fólk forðist fréttir af stjórnmálum í sínu heimalandi í þeim löndum þar sem pólarísering er mikil og þar sem harðar deilur ríkja, ólíklegra er að fólk forðist sérstaklega fréttir af pólitík í þeim löndum þar sem meiri stöðugleiki og jafnvægi ríkir.

Einnig eru tengsl milli fréttaforðunar og trausts til fjölmiðla. Almennt virðist sem í löndum þar sem traust til fjölmiðla er mikið sé fréttaforðun minni. Í löndum þar sem fjölmiðlar njóta ekki trausts er líklegra að fólk forðist fréttir.

iStock

Snýst ekki endilega um áhugaleysi

„Að snúa baki við fréttum er eina leiðin sem ég finn til að komast af stundum. Ég verð að taka meðvitaða ákvörðun um að snúa mér undan til að vernda geðheilsu mína.“ Svona lýsir einn svarenda, 42 ára gömul kona, ástæðum þess að hún forðast fréttir. Skýrsluhöfundar telja einmitt að fréttaforðun þurfi ekki endilega að þýða áhugaleysi á því sem er að gerast í heiminum, heldur hafi hún miklu meira með það að gera að fólk sé að forðast margvíslegt áreiti í því skyni að vernda andlegu hliðina. Áreiti á fólk gegnum netið sé einfaldlega orðið svo mikið að eitthvað þurfi undan að láta. Einnig er algengt að fólk nefni leiðindi og áhugaleysi gagnvart viðfangsefnum frétta. Þær séu einfaldlega of leiðinlegar og/eða höfði ekki til þess þannig að tímanum sé betur varið í annað.

Svo dæmi sé tekið af fréttaforðun gagnvart Úkraínustríðinu þá telja skýrsluhöfundar það ekki endilega benda til skorts á áhuga á Úkraínu heldur hafi þetta að gera með löngun fólks til að stýra tíma sínum eða vernda andlega heilsu frá raunverulegum hörmungum stríðs. Einnig kann að vera að svarendur í sumum löndum telji sig nú þegar vita nóg um Úkraínu vegna ítarlegrar umfjöllunar í flestum miðlum og á samfélagsmiðlum, og segist þess vegna forðast fréttir af stríðinu.

Sjaldan hefur verið mikilvægara en nú á tímum upplýsingaóreiðu að fólk hafi aðgang að vönduðu fréttaefni. Á meðan ritstýrðir fjölmiðlar og samfélagslega mikilvægir fréttamiðlar eru í harðri samkeppni við ýmiss konar misjafnar upplýsingar, djúpfalsanir og falsfréttir þá hlýtur að vera ástæða til að skoða málin ofan í kjölinn.

Vantar rannsókn hérlendis

Fréttaforðun hefur ekki verið rannsökuð sérstaklega hér á landi, höfundur fékk það staðfest frá Valgerði Önnu Jóhannsdóttur, dósent við HÍ og umsjónarmanni náms í blaða-og fréttamennsku.

Hún benti hins vegar á könnun sem hún gerði árið 2017 þar sem notaðar voru spurningar úr Digital News Report og spurt um fréttaneyslu, en ekki beint um fréttaforðun sérstaklega. „Niðurstaðan var að Íslendingar væru ákafir fréttaneytendur – 87% neyttu frétta oft á dag – og lítil merki þá að sjá um fréttaforðun. Þessi könnun var hins vegar gerð 2017 og margt gæti hafa breyst,“ segir Valgerður.

Í skýrslu Reuters-stofnunarinnar má sjá að fréttaforðun almennt í heiminum, þ.e. hlutfall þeirra sem segist stundum eða oft forðast réttir, var 29% árið 2017 en hefur hækkað í 36%. Hlutfallið var þó enn hærra í skýrslunni sem kom út 2022 en þá sögðust 38% forðast fréttir, en þá var það háa hlutfall sérstaklega rakið til leiða fólks á fréttum um Covid-19.

Ástæður þess að fólk segist forðast fréttir

1. Forðast flestar uppsprettur frétta

2. Takmarka tíma sem varið er í að skoða fréttir

3. Forðast tiltekin umfjöllunarefni sem eru erfið

Forðunarhegðun 2023. Þau sem segjast meðvitað forðast fréttir spurð um ástæður þess (velja mátti fleiri en einn möguleika). Svarendur sem stundum eða oft segjast forðast fréttir eru 33.469.

GRUNNNÁM Í BLAÐAMENNSKU
Í BOÐI Í FYRSTA SINN VIÐ HÍ

Valgerður Anna Jóhannsdóttir
dósent við HÍ
skrifar

Tímamót verða í Háskóla Íslands næsta haust, þegar í fyrsta sinn verður boðið upp á grunnnám í blaðamennsku við stjórnmálafræðideild skólans. Um leið verður lagt af meistaranám í blaða- og fréttamennsku við deildina. Rökin fyrir þessari breytingu eru margþætt. Fáir draga í efa mikilvægi faglegra ritstýrðra og sterkra fjölmiðla í lýðræðislegum samfélögum, eins og nýleg lög um opinberan stuðning við einkarekna fjölmiðla bera glöggt vitni um. Menningar- og viðskiptaráðherra, sem er fagráðherra fjölmiðlamála, hefur boðað frekari skref í þá átt og einn liður í að efla fjölmiðla er að efla faglega menntun blaðamanna.

Blaðamannafélag Íslands óskaði snemma í haust eftir því við stjórnmálafræðideild að tekið yrði upp grunnnám í blaðamennsku. Í bréfi formanns BÍ til deildarinnar var meðal annars bent á að fagleg blaðamennska hefði sennilega aldrei verið mikilvægari en einmitt núna og þörfin fyrir haldgóða menntun blaðamanna hafi aukist vegna þeirra breytinga sem orðið hafa á umhverfi fjölmiðla. Undanfarin ár hefur aðsókn að meistaranáminu hins vegar farið minnkandi og stjórnmálafræðideild deilir þeirri sýn með BÍ að það sé vænlegra til árangurs að efla menntun blaðamanna með því að bjóða upp á háskólanám í faginu á grunnstigi. Það er einnig í takt við það sem gerist í flestum nágrannalöndum okkar, þar á meðal alls staðar á hinum Norðurlöndunum, þar sem BA-nám í blaðamennsku hefur verið í boði í áratugi. Möguleikar nemenda til að komast í skiptinám stóraukast því við það að taka upp grunnnám í faginu við Háskóla Íslands.

Meistaranám síðan 2004

Meistaranámið í blaða- og fréttamennsku hóf göngu sína árið 2004. Þar áður var hægt að taka eins árs diplómanám í hagnýtri fjölmiðlun sem komið var á fót árið 1987, ekki síst fyrir tilstuðlan Blaðamannafélagsins. Við félagsvísindadeild Háskólans á Akureyri hefur verið í boði BA-nám í fjölmiðlafræði, en nemendur þar hafa einnig fengið þjálfun í að skrifa texta og vinna við útvarp, sjónvarp og samfélagsmiðla. Það hefur hins vegar ekki verið mögulegt að útskrifast með BA-próf i blaðamennsku hér á landi til þessa.

Nýtt BA-nám í blaðamennsku var samþykkt í háskólaráði nú í desember. Jafnframt fékkst vilyrði frá menningar- og viðskiptaráðuneyti um fjárhagslegan stuðning við námið næstu þrjú árin. Það gerir okkur kleift að ráða nýjan kennara, en til þessa hefur einungis verið einn fastur starfsmaður við námsleiðina.

Meiri íslenska – lengri starfsþjálfun

Uppbygging námsins og innihald verður um margt svipað því sem var í meistaranáminu, en lagað að námi á grunnstigi. Nemendur taka 120 einingar í blaðamennsku og 60 einingar í aukagrein að eigin vali til að ljúka BA-prófi. Meistaranemum sem eiga eftir stöku námskeið eða lokaverkefni verður að sjálfsögu gert kleift að ljúka sínu námi og breytingin rýrir ekki á nokkurn hátt gildi meistaragráðunnar þeirra.

BA-námið verður blanda af fræðilegri umfjöllun og praktískri þjálfun, líkt og tíðkast í blaðamennskuháskólum annars staðar. Fjallað verður m.a. um hlutverk og stöðu fjölmiðla i samfélaginu, lagalegt umhverfi og siðareglur blaðamanna. Nemendur verða þjálfaðir í að afla frétta og upplýsinga, í að byggja upp fréttir og greinar og taka viðtöl, svo nokkuð sé nefnt. Áherslan á íslensku verður aukin, enda tungumálið verkfæri blaðamanna óháð því hvernig þeir miðla efni sínu. Nemendur fá tilsögn í að búa til efni fyrir margskonar miðla, í texta, hljóð og mynd, fyrir vef, samfélagsmiðla og hefðbundnari fjölmiðla. Þá stendur til að lengja þann tíma sem nemendur fá í starfsþjálfun á fjölmiðlum.

Menntun blaðamanna þarf líka að þróast í takt við breytingar og þarfir samfélagsins. Tæknibreytingar undanfarinna ára hafa svo sannarlega fært blaðamönnum margskonar ný verkfæri í hendurnar. Blaðamaður New York Times orðaði það eitt sinn svo upp væri runnin gullöld blaðamennsku, með alla heimsins þekkingu innan seilingar í snjallsímanum, sem líka er hægt að nota til að vinna og dreifa efni.

Stafræn tækni gerir blaðamönnum líka kleift að vinna úr miklu magni gagna, og starfa saman þvert á landamæri eins og dæmin sanna.

BA-nemar í blaðamennsku munu fá tilsögn í að nota margskonar tækni og hugbúnað, þ.m.t. fyrir gagnavinnslu og sjónræna framsetningu gagna og það nýjasta eru ýmiskonar gervigreindartól sem ritstjórnir eru farnar að nota í vaxandi mæli.

Flestir læra best á því að gera og í náminu er lögð áhersla á að nemendur tileinki sér vinnubrögð fagsins með því að gera það sem blaðamenn gera, afla upplýsinga og búa til áhugavert efni, sem er unnið í samræmi við gildi og siðareglur faglegrar blaðamennsku. Nemendur gera því ekki verkefni fyrir skúffu kennarans heldur vinna fréttir og greinar sem verða birtar á fréttavef námsleiðarinnar og eftir atvikum í öðrum fjölmiðlum. Námsleiðin er ágætlega búin tækjum og nemendur hafa aðgang að hugbúnaði og tækjum fyrir hljóð- og myndvinnslu.

Gott samstarf við vettvanginn

Meistaranámið hefur í gegnum tíðina átt í mjög góðu samstarfi við Blaðamannafélagið og helstu fjölmiðla. Við höfum undanfarið rætt við bæði forsvarsfólk BÍ og ritstjóra og fréttastjóra stærstu miðlanna og er vilji allra að gera enn betur í þeim efnum og efla í sameiningu faglega blaðamennsku sem best við getum.

Nemendur muna njóta góðs af því að fá að kynnast beint starfi ritstjórna, fá kennara og fyrirlesara úr hópi reyndra blaðamanna og mynda tengsl við þá sem starfa við fagið. Fjölmiðlar geta nýtt sér tengsl námsleiðarinnar við fjölmarga erlenda blaðamannaháskóla, aðgang að sérfræðiþekkingu, endurmenntun og styrkjum. Sem fyrr sagði aukast möguleikar nemenda á skiptinámi til muna, þar sem blaðamennska er víðast hvar kennd sem grunnnám. Það er öllum hollt að hleypa heimdraganum, en skiptinám eflir ekki bara þá nemendur sem í það fara, heldur einnig blaðamennsku sem fag hér á landi og íslenska fjölmiðla sem fá inn ferska vinda og ný sjónarhorn.

Skoðanir kosta ekkert en staðreyndir eru heilagar, skrifaði CP Scott, ritstjóri the Guardian, í stefnuyfirlýsingu nýstofnaðs dagsblaðs fyrir rúmum 116 árum. Það á enn við. Það er enginn skortur á skoðana- og álitsgjöfum, en fólk þarf áreiðanlegar upplýsingar til að byggja skoðanir sínar á. Þar gegna blaðamenn lykilhlutverki. Það er fyrst og fremst á ritstýrðum fjölmiðlum sem markvisst og skipulega er unnið við að afla upplýsinga sem varða almenning og samfélagið allt, sannreyna þær, setja í samhengi og miðla.

Skilningur á mikilvægi þess að standa vörð um faglega blaðamennsku og vandaða ritstýrða fjölmiðla fer vaxandi og löngu tímabært að snúa vörn í sókn. Grunnnám í blaðamennsku styður við þá viðleitni.

Blaðamennskunemar við HÍ fá innsýn í allar gerðir fjölmiðlastarfa Mynd: VAJ

ÞEKKING Á GERVIGREIND MIKILVÆG FYRIR BLAÐAMENN

Eyrún Magnúsdóttir
blaðamaður
skrifar

Fjölmiðlar og fréttaveitur víða um heim hafa um árabil nýtt gervigreind í störfum sínum og minni miðlar eru að prófa sig áfram og skoða hvernig þeir geti nýtt tæknina. Gervigreind kemur inn í starf blaðamannsins úr nokkrum áttum. Möguleikar í að nýta tæknina eru heilmiklir en ýmsar hindranir eru þó í veginum, bæði tæknilegar og ekki síst siðferðilegar.

Gervigreind í fjölmiðlum þarf ekki endilega að vera vísindaskáldskapur eða vélmenni sem situr við tölvuskjá og spýtir út fréttum á ógnarhraða. En gervigreind hefur verið notuð í þónokkur ár af stærstu fjölmiðlum og fréttaveitum heims, t.d. Reuters, AP, New York Times, BBC, Washington Post, CNN og fleirum. Gervigreind er notuð til að lesa úr gagnabunkum, segja eða skrifa fréttir sem byggja á stöðluðum gögnum, sannreyna staðreyndir og til að birta lesendum efni sem er sniðið að þeirra þörfum.

Gervigreind markar tilveru okkar sífellt meira og tekur sér pláss á nýjum sviðum. Með gervigreind er hægt að framleiða stórkostlegar myndir, texta og myndbönd, en það er líka hægt að gera skelfilega trúverðugar djúpfalsanir með aðstoð gervigreindar.

Gervigreind síast inn í alla mögulega þætti tilveru okkar sem eru tengdir tölvum og tækni, bæði heima og í vinnu. Gervigreind kemur inn í störf blaðamanna úr nokkrum áttum ef svo má segja. Einn anginn er að við þurfum að kynna okkur tæknina til að geta skrifað um hana. Annar er sá sem snýr að tæknirisunum sem standa fremst í þróun. Blaðamenn þurfa að vera færir um að veita þeim aðhald og rýna í þau skref sem verið er að taka í þróun gervigreindar. Þriðji anginn er að blaðamenn þurfa að setja sig inn í það hvernig við getum nýtt gervigreind í starfi, til dæmis til að létta undir og þannig gera okkur kleift að kafa dýpra í ýmis mál. Fjórði anginn er svo að skilgreina siðferðislegan ramma utan um notkun gervigreindar á fjölmiðlum, blaðamenn þurfa að vera í forgrunni í þeirri vinnu.

Gervigreind er í huga margra ógnvekjandi, en hún er líka spennandi. Þegar kemur að nýtingu hennar á fjölmiðlum og í blaðamennsku þá eru auðvitað margar hindranir. Ef nýta á gervigreind á fjölmiðli þarf að vera til staðar tæknileg geta til að taka upp nýja tækni, blaðamenn og annað starfsfólk þarf líka að hafa vilja og löngun til að innleiða slíka tækni í störf sín og sjá einhvern tilgang með því að nýta hana. Þá þarf einnig að vera næg þekking innanhúss til að takast á við álitamál og siðferðilegar spurningar.

Eigum við að taka gervigreind opnum örmum og hleypa henni inn í vinnuna okkar eða eigum við að berjast gegn henni?

Svör við spurningum sem vaknað hafa um nýtingu gervigreindar á fjölmiðlum eru ekki skýr og alls ekki í eina átt. Flestir sem skrifa um þessi mál virðast sammála um að gervigreind muni breyta miklu í starfi blaðamanna og því hvernig fjölmiðlar virka. En á sama tíma er blaðamennska starfsgrein sem er ólík flestum öðrum. Samhliða því að vera opin fyrir nýrri tækni þurfa blaðamenn að rýna í allt sem þau sem þróa tæknina gera. Ekki alveg einfalt verkefni.

Gróflega má skipta notkun gervigreindar á fjölmiðlum í þrennt, við fréttaöflun, fréttaframleiðslu og fréttadreifingu.

Í fyrsta lagi er gervigreind nýtt við fréttaöflun og skrif, til dæmis til að hanna forrit sem getur rýnt í gögn

Gervigreind er alveg með það á hreinu að blaðamenn eru með hatt, ef hún er beðin um myndir sem sýna gervigreind og blaðamann. Myndirnar eru gerðar með spunagreind (e. generative AI) með því að slá inn orðin gervigreind og blaðamaður.

og unnið úr þeim. Þetta á einkum við um stöðluð gögn eins og íþróttaúrslit eða ársreikninga. Þá má nefna forrit sem gera blaðamönnum kleift að breyta tali í texta og geta breytt miklu fyrir hraða í vinnslu viðtala til dæmis. Allavega ein slík lausn er til á íslensku frá máltæknifyrirtækinu Tiro. Með því að skrá sig inn á vefinn Tiro.is er hægt að hlaða upp hljóðskrá og breyta henni í textaskrá á augabragði. Þetta forrit er ekki fullkomið en virkar vel á viðtöl þar sem fólk talar skýrt og gott mál. Aðeins erfiðara að nýta ef viðmælendur eru óskýrir í tali, en getur engu að síður sparað dýrmætan tíma sem annars færi í að pikka inn viðtal eftir upptöku.

Í öðru lagi er gervigreind nýtt við fréttaframleiðslu. Það er gert til dæmis með aðstoð verkfæra á borð við yfirlestrarforrit, staðreyndavöktun og fleira með gervigreind á bak við sig. Svona verkfæri eru almennt lengra komin á enskri tungu, en þó má nefna að máltæknifyrirtækið Miðeind hefur þróað yfirlestrartól sem finna má á vefnum Yfirlestur.is. Líkt og tekið er fram á vefnum þá er tólið ekki fullkomið, enda er íslensk máltækni í stöðugri þróun. Blaðamenn geta í raun tekið þátt í þeirri þróun með því að nota þau tól sem þó bjóðast á íslensku, þannig verða þau betri og nýtast frekar við vinnu blaðamanna.

Í þriðja lagi má nefna að gervigreind getur nýst við fréttadreifingu. Þetta er kannski sá hluti sem hefur minnst með blaðamennsku að gera, en er þó algengasta notkunin á gervigreind á fjölmiðlum. Gervigreind er þá notuð á vefmiðlum til að rýna betur í lesendahópinn og ná að greina betur hver vill lesa hvað. Með aðstoð gervigreindar geta miðlar kynnst hegðun lesenda sinna betur og jafnvel sniðið efni að hverjum og einum.

Spurningar tengdar gervigreind eru ótalmargar og þeim verður ekki öllum svarað hér. Í það minnsta liggur beint við að fullyrða að þekking er vopn sem nýtist vel í þessari gervigreindarvegferð. Þekking á gervigreind, notkun hennar og áhrifum, er eitthvað sem borgar sig að verða sér úti um. Hér verður bent á eina leið til þess.

Hjá London School of Economics hefur frá árinu 2019 verið starfrækt sérstakt rannsóknasetur um gervigreind og blaðamennsku sem heitir einfaldlega JournalismAI (auðvelt að finna á vef LSE eða með því að gúggla JournalismAI). Markmiðið með þessu setri er að styrkja blaðamenn og minni fjölmiðla um heim allan í að stíga skref í átt að því að nýta sér tæknina. Nokkrar leiðir eru færar fyrir þá sem vilja fræðast um gervigreind.

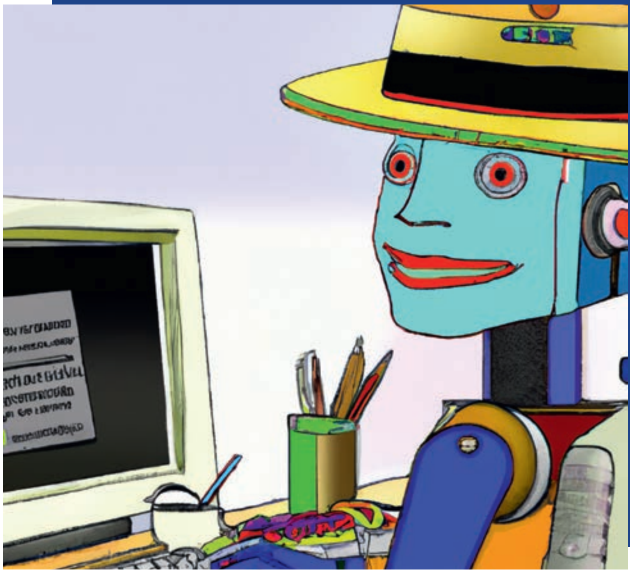

Þær eru ekki alltaf fallegar teikningarnar sem gervigreindin framleiðir.

JournalismAI heldur úti fréttabréfi sem er mjög gagnlegt fyrir blaðamenn til að fylgjast með þróun í gervigreind og blaðamennsku. Boðið upp á vefnámskeið fyrir blaðamenn um möguleika og takmarkanir á notkun gervigreindar í störfum þeirra. Hægt er að hlaða niður skjali sem heitir The Starter Pack og inniheldur það helsta sem nauðsynlegt er að vita um gervigreind og tengsl við blaðamennsku og fjölmiðla áður en farið er að nýta hana. Einnig er hægt að sækja um að komast í lengri námskeið bæði fyrir blaðamenn og litlar ritstjórnir.

Þrjú dæmi um gervigreindartól sem þróuð hafa verið á fjölmiðlum

BloombergGPT: Stórt mállíkan sem er þjálfað á fjármálagögnum til að leysa ýmis máltæknitengd verkefni eins og að draga saman ársskýrslur og önnur fjármálagögn, gera skýrslur og veita innsýn í þróun á hlutabréfamörkuðum.

The Reuters News Tracer: Tól sem nýtir gervigreind til að hjálpa blaðamönnum við að sortera gegnum mikið magn gagna á netinu, t.d. fréttir, viðtöl og samfélagsmiðlafærslur auk þess að kanna áreiðanleika þeirra. Markmiðið er að geta komið fyrr auga á stór fréttamál og geta verið fyrst með fréttir.

The Washington Post's Heliograf: Forrit búið gervigreind sem gerir ritstjórn kleift að framleiða sjálfvirkt styttri fréttir sem byggja á stöðluðum gögnum. Þetta eru fréttir á borð við úrslit úr íþróttaleikjum, afkomuskýrslur fyrirtækja og annað sem tölva getur gert ef henni er kennt að þekkja þessi tilteknu gögn sem liggja að baki. Hugmyndin er að blaðamenn fái þá meiri tíma til að sinna verkefnum sem reyna meira á huga en hönd.

BLAÐAMANNAVERÐLAUNIN VEITT Í 20. SINN

Blaðamannaverðlaun BÍ fyrir árið 2022 voru veitt við hátíðlega athöfn í Safna-húsinu við Hverfisgötu þann 10. mars síðastliðinn. Þetta var 20. verðlaunaveitingin frá því stofnað var til þeirra.

Ávarp formanns dómnefndar, Gunnhildar Örnu Gunnarsdóttur

„Ágætu félagar,

Fjölmiðlaárið 2022 litaðist af eftirköstum kórónuveiru. Þetta er árið þar sem stríð geisar í Evrópu. Ríkisbanki seldur, verðbólgan fór á stjá og #MeToo gekk í endurnýjun lífdaga.

Ef við lítum til fjölmiðla er árið 2022 hugsanlega árið þar sem við kvöddum endanlega íslenska fjölmiðlaumhverfið eins og við höfum þekkt það nær alla þessa öld: Kvöddum samkeppni prentmiðla.

Við sáum sjálfstæðu fjölmiðlana Kjarnann og Stundina renna í einn. Við sáum landsbyggðarmiðilinn N4 leggja upp laupana nú í byrjun árs og Fréttablaðið – sem yfir 60% landsmanna las fyrir rúmum áratug – hætta frídreifingu og falla í rétt rúmlega 15% lestur. Sjálfstæðir íslenskir fjölmiðlar eiga undir högg að sækja. Á meðan stendur RÚV styrkum fótum undir verndarvæng ríkisins. Þessa stöðu má jafnvel sjá í tilnefningunum í ár.

Það eru sannarlega umbrotatímar í fjölmiðlum. Fjölmiðlamenn keppa við upplýsingaveitur sem lúta ekki siðareglum blaðamanna eða aðhaldi ritstjórna. Geta bara sagt. Fullyrt. Nú er tími þar sem blaðamenn þurfa að halda fast í fagmennsku sína. Sérstöðu. Um leið þurfa þeir að vara sig á sjálfsritskoðun sem er helsta ógn fjárþurfi fjölmiðla. Fjölbreytnin eflir lýðræðið.

Blaðamannaverðlaun í ár eru veitt í tuttugasta sinn. Þau hafa fest sig í sessi. Sannað gildi sitt. Á þessum árum hafa 76 verðlaun verið veitt fyrir 67 umfjallanir samkvæmt nýrri óbirtri úttekt Friðriks Guðmundssonar.

Nú uppskerum við og bætum í þennan hóp. Verðlaunum framúrskarandi verk. Verðlaunum handbragð blaðamannsins. Þessi dagur skiptir hvert og eitt okkar hér máli. Hann skiptir stétt okkar máli. Hann skiptir samfélagið máli.

Dómnefnd Blaðamannafélagsins er með breyttu sniði í ár. Við þökkum Óla Kr. Ármannssyni og Arndísi Þorgeirsdóttur samfylgdina í gegnum árin. Ný inn í ár: Jóhann Óli Eiðsson, Sunna Kristín Hilmarsdóttir og Þórir Guðmundsson. Auk þeirra þriggja Steinunn Stefánsdóttir og undirrituð, Gunnhildur Arna Gunnarsdóttir.

Við berum ábyrgð á því að varpa ljósi á styrk íslenskra fjölmiðla. Sýna breiddina sem við búum yfir og gæðin í íslenskri blaðamennsku. Margar umfjallanir bönkuðu á dyrnar. Jafnvel margar frá hverjum blaðamanni. Gullmolar leyndust víða í tilfnefningunum. Valið var krefjandi en þessar tólf tilnefningar eru verðugir fulltrúar þeirra.

Rétt er að ítreka sem endranær að nefndarmenn huguðu samviskulega að hæfi sínu þegar kom að því að meta einstakar tilnefningar. Nú veitum við verðlaun í fjórum flokkum:

Fyrir Viðtal ársins, Rannsóknarblaðamennsku ársins, Umfjöllun ársins og Blaðamannaverðlaun ársins.

Þetta er hátíðarstund. Til hamingju með daginn.“

Þessi hlutu verðlaunin í flokkunum fjórum

Viðtal ársins: Lillý Valgerður Pétursdóttir
Umfjöllun ársins: Þorsteinn J. Vilhjálmsson
Rannsóknarblaðamennska ársins: Helgi Seljan
Blaðamannaverðlaun ársins: Sunna Valgerðardóttir

Umsagnir dómnefndar

Viðtal ársins 2022

Lillý Valgerður Pétursdóttir, fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar. Fyrir viðtal við Arnar Þór Ómarsson og Petru Bergrúnu Axelsdóttur, íbúa á Þórshöfn á Langanesi, um aðdraganda andláts Berglindar Bjargar Arnardóttur, tveggja ára dóttur þeirra, úr Covid-19. Frásögn Arnars og Petru af missinum er átakanleg, en lýsir að auki brotalömum í heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni. Blaðamaðurinn nálgast erfitt viðfangsefni af fágun og sýnir viðmælendum virðingu.

Lillý Valgerður Pétursdóttir, Þorsteinn J. Vilhjálmsson, Sunna Valgerðardóttir og Helgi Seljan. Mynd: Eyþór

Umfjöllun ársins 2022
Þorsteinn J. Vilhjálmsson. Fyrir útvarpsþáttaröð á Rás 1 um kennarann og útvarpsmanninn Skeggja Ásbjarnarson og ofbeldi hans gegn börnum í Laugarnesskóla. Þættirnir voru meðal annars byggðir á áhrifamiklum viðtölum við brotaþola kennarans en einnig við aðra sem báru honum vel söguna. Í sex útvarpsþáttum tókst Þorsteini J. að draga upp ljóslifandi mynd af Skeggja, virðingarstöðu hans í samfélaginu og kynferðisbrotum gegn fjölmörgum drengjum, sem og andlegt ofbeldi gagnvart stúlkum í skólanum.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2022
Helgi Seljan, Stundinni. Fyrir fréttaskýringar um Alexander Moshensky, kjörræðismann Íslands í Belarús (Hvíta-Rússlandi), og náin tengsl hans við Alexander Lukashenko, einræðisherra landsins. Rannsókn Helga leiddi meðal annars í ljós að íslensk stjórnvöld áttu mikil samskipti við fulltrúa Evrópuríkja eftir að Moshensky leitaði liðsinnis þeirra vegna boðaðra refsiaðgerða gegn honum en Moshensky er umfangsmikill kaupandi íslenskra sjávarafurða. Í kjölfar fréttaskýringanna var mál Moshenskys tekið upp í stjórnskipunar- og eftirlitsnefnd Alþingis og utanríkisráðherra kallaður fyrir nefndina.

Blaðamannaverðlaun ársins 2022
Sunna Valgerðardóttir, RÚV/ fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar. Fyrir fréttaskýringar á miðlum Sýnar og RÚV. Í Kompási varpaði Sunna nýju ljósi á trúarofbeldi innan sértrúarsöfnuða sem og ýmissa hópa sem fást við andleg málefni, og afleiðingar þess. Þá gaf þáttur hennar um ópíóíðafíkn raunsanna mynd af heimi morfínfíknar. Seinni hluta árs hafði Sunna umsjón með uppbyggingu nýs fréttaskýringaþáttar, Þetta helst, á Rás 1 þar sem efnistök eru fjölþætt og oft nýstárleg.

Þessi voru einnig tilnefnd:

Umfjöllun ársins:
Hólmfríður Gísladóttir, Hallgerður Kolbrún E. Jónsdóttir og Samúel Karl Ólason, fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir Úkraínuvaktina og Ingólfur Bjarni Sigfússon, RÚV, fyrir umfjöllun um flóttafólk frá Sýrlandi.

Rannsóknarblaðamennska ársins:
Guðný Halldórsdóttir og Ingvar Haraldsson, Viðskiptablaðinu, fyrir fréttaskýringar um styrktarsjóð Sonju de Zorilla og **Tryggvi Aðalbjörnsson**, RÚV, fyrir umfjöllun um öryggismál ferjunnar Baldurs.

Blaðamannaverðlaun ársins:
Bogi Ágústsson, RÚV, fyrir umfjöllun af erlendum vettvangi og **Sigrún Ósk Kristjánsdóttir**, Stöð 2, fyrir þættina Leitin að upprunanum.

Viðtal ársins:
Sólveig Klara Ragnarsdóttir, RÚV, fyrir viðtal við kynsegin ungmenni og foreldra þeirra og **Þórarinn Þórarinsson**, Fréttablaðinu, fyrir viðtal við Hrafn Jökulsson.

MYNDIR ÁRSINS

Sýningin Myndir ársins var í ár haldin í sal Ljósmyndasafns Reykjavíkur og stóð frá 29. apríl til 27. maí. Við hátíðlega athöfn á opnun sýningarinnar voru veitt verðlaun fyrir myndir ársins 2022 í sjö flokkum, auk bestu myndar ársins.

Mynd ársins 2022 tók Hörður Sveinsson af Hugrúnu Geirsdóttur að lesa fyrir dætur sínar Heklu og Ingveldi. Umsögn dómnefndar um myndina:

„Daglegt líf á Íslandi fangað í sinni tærustu mynd, falleg stund þar sem sumar sólin er bæði blessun og vandræði. Skíman er notuð til að lýsa bókina en verður litlum augum ofviða þegar skal festa svefn. Ljósmyndarinn fangar þetta fallega augnablik á nærgætinn og fallegan hátt.“

Aðrir ljósmyndarar sem voru verðlaunaðir voru Heiða Helgadóttir, ljósmyndari Stundarinnar, sem átti fréttamynd ársins, portrett ársins og myndröð ársins, Vilhelm Gunnarsson, ljósmyndari Vísis, sem átti íþróttamynd ársins og umhverfismynd ársins, og Hallur Karlsson, sem átti mynd ársins í opnum flokki.

Á sýninguna Myndir ársins voru valdar 108 myndir frá 22 blaðaljósmyndurum og að auki voru valdar sigurmyndir í hverjum flokki. Dómnefndina í ár skipuðu John Moore, bandarískur verðlaunaljósmyndari sem starfar meðal annars fyrir Getty Images, en hann var formaður dómnefndar, Árni Torfason, Pjetur Sigurðsson, Haraldur Guðjónsson, Sigríður Ella Frímannsdóttir, Sigríður Kristín Birnudóttir og Íris Dögg Einarsdóttir.

Blaðaljósmyndarafélag Íslands var stofnað árið 1976 og starfar innan Blaðamannafélags Íslands.

Sýningin Myndir ársins hefur verið haldin síðan 1979 og er ein fjölsóttasta ljósmyndasýning landsins ár hvert. Stjórn Blaðaljósmyndarafélags Íslands í ár skipa Vilhelm Gunnarsson (formaður), Anton Brink, Eyþór Árnason, Hallur Karlsson, Hulda Margrét Óladóttir og Ragnhildur Aðalsteinsdóttir.

MYND ÁRSINS / DAGLEGT LÍF

Ljósmyndari: Hörður Sveinsson

Myndatexti: Hugrún Geirsdóttir les fyrir dætur sínar, Heklu og Ingveldi.

Rökstuðningur dómnefndar: Daglegt líf á Íslandi er fangað í sinni tærustu mynd, falleg stund þar sem sumarsólin er bæði blessun og vandræði. Skíman er notuð til að lýsa bókina en verður litlum augum ofviða þegar skal festa svefn. Ljósmyndarinn fangar þetta fallega augnablik á nærgætinn og fallegan hátt.

Verðlaunamyndir

FRÉTTAMYND ÁRSINS

Ljósmyndari: Heiða Helgadóttir

Myndatexti: Mikill fjöldi menntskælinga mótmælti við Menntaskólann í Hamrahlíð til stuðnings þolendum kynferðisofbeldis og krafðist breytinga á viðbrögðum í slíkum málum.

Rökstuðningur dómnefndar:
Myndin fangar stórt fréttamál ársins á mjög áhrifaríkan hátt þegar unga fólkið tók málin í sínar hendur og vildi breytingar, þau lýstu veginn og eldri kynslóðir fylgdu. Myndin túlkar þessa atburðarás á mjög myndrænan hátt.

ÍÞRÓTTAMYND ÁRSINS

Ljósmyndari: Vilhelm Gunnarsson

Myndatexti: Vonbrigðin leyndu sér ekki hjá Sveindísi Jane eftir tapleik Íslands gegn Portúgal í umspilsleik fyrir laust sæti á HM í Ástralíu.

Rökstuðningur dómnefndar:
Ísland var grátlega nærri því að komast á lokakeppni HM í Ástralíu. Myndin fangar einstaklega vel vonbrigði leikmanns Íslands. Það var hart barist í þessum leik. Allt lagt í sölurnar. En stundum er það því miður ekki nóg. En það er alltaf næst.

OPINN FLOKKUR

Ljósmyndari: Hallur Karlsson

Myndatexti: Ávaxtakaka.

Rökstuðningur dómnefndar:
Myndin er einföld en samt í senn afskaplega flókin. Hvert einasta smáatriði undirbúið fyrir lokamómentið þegar hunangi er hellt yfir kökuna og ljósmyndarinn frystir það akkúrat á réttu augnabliki.

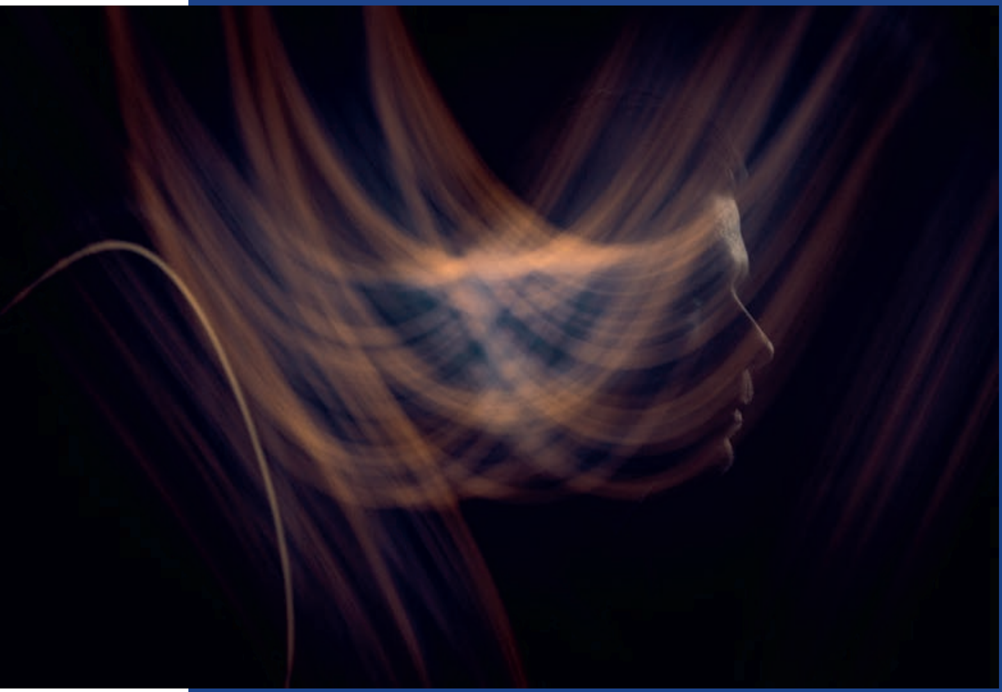

PORTRETT ÁRSINS

Ljósmyndari: Heiða Helgadóttir

Myndatexti: Helgi Ás Helgason bassaleikari.

Rökstuðningur dómnefndar:
Einstakt portrett þar sem ljósmyndatækninni er beitt á nýstárlegan hátt til að túlka viðfangsefnið. Línurnar standa fyrir strengi bassans eða sveiflu tónlistarinnar eða eitthvað allt annað.

Verðlaunamyndir

UMHVERFISMYND ÁRSINS

Ljósmyndari: Vilhelm Gunnarsson

Myndatexti: Reynisfjara komst enn og aftur í fréttirnar en ekkert lát var á háskaleikjum ferðamanna í fjörunni. Erlendur ferðamaður lést í júní þegar alda hreif hann með sér úr fjörunni.

Rökstuðningur dómnefndar:
Brimið tekur á sig andlitsmynd. Ljósmyndarinn nær að fanga einstakt augnablik og þar með að segja á myndrænan hátt frá hættu sem býr í Reynisfjöru.

MYNDARÖÐ ÁRSINS

Ljósmyndari: Heiða Helgadóttir

Myndatexti: „Að jörðu skaltu aftur verða“. Aðalsteinn Aðalsteinsson bóndi frá Vaðbrekku í Jökuldal lést 1. apríl 2022, 90 ára að aldri. Hann lét eftir sig eiginkonu sína til 64 ára, Sigríði Sigurðardóttur, sex uppkomin börn og stórfjölskyldu sem telur í dag um hundrað manns. Fjölskyldan sá um flest sem að andlátinu kom enda margir í fjölskyldunni heilbrigðisstarfsmenn. Útförin var gerð frá Egilsstaðakirkju og strax eftir athöfn keyrðu bræðurnir þrír með kistuna til Reykjavíkur í brennslu. Hinsta ósk Aðalsteins var að láta dreifa ösku sinni hjá Pabbasteini fyrir ofan bæinn sinn Vaðbrekku. Eftir langa ævi og farsælt ævistarf sameinaðist Aðalsteinn jörðinni sem hann unni svo mjög, umkringdur afkomendum sem ávallt voru mikilvægasta arfleifð hans.

Rökstuðningur dómnefndar:
Jarðarför er einstaklega persónuleg stund fyrir fjölskyldu og ekki oft sem ljósmyndarar fylgjast með þess háttar athöfn. Ljósmyndarinn kemur því til skila á einstaklega smekklegan og hjartnæman hátt.

20 ÁRA VERÐLAUNASAGA BLAÐAMANNAFÉLAGSINS

Samantekt verðlauna og úrslitatilnefninga á vegum BÍ 2003-2022

Friðrik Þór Guðmundsson
sjálfstætt starfandi fræðimaður
tók saman

Blaðamannafélag Íslands (BÍ) hefur haldið úti Verðlaunanefnd og árlegum verðlaunaveitingum nú í 20 ár og rétt að taka saman yfirlit yfir verðlaunaveitingarnar hingað til.

Hér verður að jöfnu talað um verðlaunin sjálf og úrslitatilnefningarnar (þrjár í hverjum flokki í hvert sinn), enda úrslitatilnefning ekki miklu síðri heiður en að fá verðlaunin sjálf. Á árunum 2003-2011 voru 3 verðlaunaflokkar (og þá 9 úrslitatilnefningar hverju sinni), en frá árinu 2012 eru flokkarnir 4 (og þá 12 úrslitatilnefningar hvert ár).

Verðlaunahafar

Alls hefur 71 umfjöllun verið verðlaunuð. Þar sem stundum eru fleiri en einn fjölmiðill/umfjöllun saman í tilnefningu er heildartala verðlauna þó 81. Á **töflu 1** má sjá hvernig verðlaunin 81 skiptast eftir fjölmiðlum. Á þessum 20 árum er RÚV efst á blaði með 19 verðlaun eða rúm 22%. Morgunblaðið (18%) og Stöð 2 (16%) eru ekki langt undan og þaðan er stutt í Fréttablaðið, sem nú er raunar illu heilli horfið af vettvangi. Rétt er hins vegar að hafa í huga, að næstir á blaði eru upprísandi yngri fjölmiðlar, Stundin og Kjarninn, sem aðeins hafa verið til helming þessara ára – og hafa nú sameinast undir nafninu Heimildin.

Tafla 1: Skipting verðlauna á fjölmiðla 2003-2022

Fjölmiðlar	Fjöldi	Hlutfall
RÚV	19	22.4%
Morgunblaðið	14	18.4%
Stöð 2	14	15.8%
Fréttablaðið	9	11.8%
Stundin	8	9.2%
DV	6	7.9%
Kjarninn	4	5.3%
Annað	7	9.2%
ALLS	**81**	**100%**
Fimm efstu		78%
Sjö efstu		95%

Úrslitatilnefningar

Úrslitatilnefningar hafa verið 204 og þar hafa 224 aðilar komið við sögu. Á **töflu 2** sést skipting þessara aðila. RÚV er þar efst á blaði með 54 tilnefningar eða 24%, nánast sama hlutfall og í verðlaununum sjálfum. Síðan koma Morgunblaðið með 42 (19%), Fréttablaðið með 30 (13%) og Stöð 2 með 30 (13%). Ef tillit er tekið til mismunandi starfstíma fjölmiðlanna og deilt í með árum sést að Stundin hefur frá 2013 ekki verið langt undan eldri risunum, með 2 úrslitatilnefningar hvert ár að meðaltali (RÚV með 2.7 og Morgunblaðið 2.1).

Tafla 2: Skipting 204 úrslitatilnefninga á fjölmiðla 2003-2022

Fjölmiðlar	Fjöldi	Hlutfall
RÚV	54	24.1%
Morgunblaðið	42	18.7%
Fréttablaðið	30	13.4%
Stöð 2 etc.	30	13.4%
DV	23	10.3%
Stundin	19	8.5%
Kjarninn	9	4.0%
Viðskiptablaðið	4	1.8%
Mannlíf	3	1.3%

Annað	10	4.5%
ALLS	**224**	**100%**
Fimm efstu		80%
Sjö efstu		92.4%

** Í sumum tilfellum fleiri en einn fjölmiðill í sömu tilnefningu. 2003-2011 voru 3 verðl.flokkar, en 4 frá 2012.*

Tveggja tímabila skipting – þróunin

20 ár eru ekki ýkja langur tími, en samt hafa orðið töluverðar breytingar á fjölmiðlaflórunni og í því sambandi athyglisvert að skipta heildinni í tvö 10 ára tímabil (2003-2012 og 2013-2022). Áberandi breyting milli tímabila er öflug innkoma Stundarinnar og Kjarnans (nú sameinuð í Heimildina) inn í tilnefningaheiminn, saman með 22% tilnefninga og 27% verðlauna á sl. 5 árum. DV hefur hins vegar horfið síðustu árin, með 9 tilnefningar 2013-2017 en bara 1 tímabilið 2018-2022. Hlutur RÚV hefur farið vaxandi, en hlutur Morgunblaðsins hefur talsvert minnkað milli 10 ára tímabilanna og raunar gerðist það í fyrsta skiptið í sögu Verðlauna BÍ nú síðast (vegna 2022) að Morgunblaðið fékk enga úrslitatilnefningu (af 12). Stór breyting fyrir framhaldið að öðru leyti er að Fréttablaðið verður ekki lengur í pottinum eftir næstu veitingu.

Tafla 3: Skipting úrslitatilnefninga og verðlauna tvö tímabil

Fjölmiðlar	2003 - 2012		2013 - 2022		% 03 - 12	% 13 - 22
	Tiln.	Verðl.	Tiln.	Verðl.	Tiln.	Tiln.
RÚV	19	7	35	12	19%	28%
Stöð 2/B/V	13	8	17	6	13%	14%
Morgunbl.	26	8	16	6	26%	13%
Fréttabl.	15	5	15	4	15%	12%
DV	13	4	10	2	13%	8%
Stundin	-	-	19	7	0%	15%
Kjarninn	-	-	9	4	0%	7%
Aðrir	14	4	3	2	14%	2%

Verðlaunakóngar/-drottningar

Á þessum 20 árum hafa ófáir blaðamenn verið tilnefndir og verðlaunaðir, en það sem getur skekkt upptalningu „verðlaunakónga“ er að af og til eru *heilu ritstjórnirnar* tilnefndar/verðlaunaðar. Með þennan fyrirvara í huga er fróðlegt að skoða þá blaðamenn sem flestar **úrslitatilnefningar** hafa fengið á þessu 20 ára tímabili, þ.e. þrisvar eða oftar. 19 talsins á listanum, þar af 4 konur (21%):

Tafla 4. Blaðamenn m/flestar tilnefningar

8	Þórður Snær Júlíusson
8	Helgi Seljan
7	Jóhannes Kr. Kristjánsson
7	Ingi Freyr Vilhjálmsson
6	Magnús Halldórsson
6	Jóhann Páll Jóhannsson
5	Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir
5	Svavar Hávarðsson
4	Aðalsteinn Kjartansson
4	Sunna Ósk Logadóttir
4	Nadine Guðrún Yaghi
4	Ragnar Axelsson
4	Orri Páll Ormarsson
4	Viktoría Hermannsdóttir
3	Kristinn Hrafnsson
3	Freyr Rögnvaldsson
3	Reynir Traustason
3	Davíð Logi Sigurðsson
3	Sigmar Guðmundsson

Athyglisvert að tveir af þessum tilnefningakóngum stéttarinnar eru í dag alþingismenn! Séu hins vegar **sjálf verðlaunin** skoðuð (tvenn verðlaun eða fleiri, sjá töflu 5) sést að Þórður Snær og Sunna Ósk eru efst á blaði með 4 verðlaun hvort, en Jóhannes Kr. Kristjánsson, Kristinn Hrafnsson, Helgi Seljan og Jóhann Páll Jóhannsson með þrenn verðlaun hver. Sem fyrr segir hafa heilu ritstjórnirnar stundum verið tilefndar og verðlaunaðar og staðfest að einstaklingar á þessum topplistum „eiga“ sumir í raun fleiri „dollur“ en hér kemur fram.

Tafla 4. Blaðamenn m/flest verðlaun

4	Sunna Ósk Logadóttir
4	Þórður Snær Júlíusson
3	Jóhannes Kr. Kristjánsson
3	Kristinn Hrafnsson
3	Helgi Seljan
3	Jóhann Páll Jóhannsson
2	Ragnar Axelsson
2	Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir
2	Aðalsteinn Kjartansson
2	Nadine Guðrún Yaghi
2	Steindór Grétar Jónsson
2	Jón Bjarki Magnússon

YFIRLIT YFIR ALLAR ÚRSLITA-TILNEFNINGAR OG VERÐLAUN

Skoðum nú úrslitatilnefningar í hverjum flokki í tímaröð (verðlaunaðar umfjallanir alltaf taldar upp fyrst). Orðalag er almennt frá Verðlaunanefnd komið, en styttingar eru höfundar.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2003

Brynhildur Ólafsdóttir, Stöð 2, fyrir öfluga umfjöllun um varnarmál og boðaða brottför hersins.

Guðrún Helga Sigurðardóttir, Frjálsri verslun, fyrir kortlagningu á viðskiptaveldi Gaums, sem sett var fram á myndrænan og skýran hátt.

Þórhallur Gunnarsson og Jóhanna Vilhjálmsdóttir, Stöð 2, fyrir umfjöllun sína í Íslandi í bítið um kynlífsmarkaðinn hér á landi þar sem m.a. var flett ofan af ólöglegu vændi.

Besta umfjöllun ársins 2003

Reynir Traustason, Fréttablaðinu, fyrir frumkvæði og heildstæða umfjöllun um rannsókn Samkeppnisstofnunar á samráði olíufélaganna.

Agnes Bragadóttir og Ómar Friðriksson, Morgunblaðinu, fyrir ítarlega umfjöllun um skattamál Jóns Ólafssonar.

Unnur Hrefna Jóhannsdóttir, Mannlífi, fyrir upplýsandi úttekt þar sem ljósi er varpað á þann grimma veruleika, sem HIV-smitaðir einstaklingar á Íslandi búa við.

Blaðamannaverðlaun ársins 2003

Agnes Bragadóttir, Morgunblaðinu, fyrir afhjúpandi greinaflokk sinn Baráttan um Íslandsbanka og hennar hlut í umfjöllun blaðsins um skattamál Jóns Ólafssonar.

Björn Jóhann Björnsson, Morgunblaðinu, fyrir hlutlæg og umfangsmikil skrif um stóriðju og virkjanamál á tilfinningaþrungnum umbrotatímum.

Reynir Traustason, Fréttablaðinu, fyrir beitt fréttaskrif og forystu í fréttaumfjöllun um samráð olíufélaganna og rannsókn Samkeppnisstofnunar.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2004

Kristinn Hrafnsson, DV, fyrir upplýsandi fréttir af örlögum íslensks drengs, Arons Pálma Ágústssonar, í fangelsi í Texas.

Ómar Þ. Ragnarsson, RÚV – Fréttastofu Sjónvarps, fyrir að draga fram ný og óvænt sjónarhorn um umhverfisáhrif stórvirkjunar við Kárahnjúka.

Páll Benediktsson, RÚV – Í brennidepli, fyrir umfjöllun um samfélag dósasafnara í Reykjavík.

Besta umfjöllun ársins 2004

Bergljót Baldursdóttir, RÚV – Fréttastofu útvarps, Morgunvaktinni, fyrir ítarlega og fróðlega 12 þátta úttekt á stöðu og velferð aldraðra.

Þórhallur Jósepsson, RÚV - Fréttastofu útvarps, fyrir umfjöllun um Impregilo og starfsmannamál þess við Kárahnjúka.

Blaðamannaverðlaun ársins 2004

Árni Þórarinsson, Morgunblaðinu, fyrir fréttaskýringu um forsetatíð Ólafs Ragnars Grímssonar í aðdraganda forsetakosninganna árið 2004.

Gunnar Hersveinn, Morgunblaðinu/19. júní, fyrir athyglisverð skrif um mannlíf á sviði jafnréttis-, uppeldis- og menntamála.

Sigríður Dögg Auðunsdóttir, Fréttablaðinu, fyrir vandaðar og ítarlegar úttektir sem settar eru fram á myndrænan og skýran hátt.

Besta umfjöllun ársins 2005

Sunna Ósk Logadóttir, Morgunblaðinu, fyrir greinaflokk um Landspítala – háskólasjúkrahús.

Auðunn Arnórsson, Jóhann Hauksson og Svanborg Sigmarsdóttir, Fréttablaðinu, fyrir upplýsandi og vandaða umfjöllun um ýmsar hliðar stjórnarskrármálsins.

Sigmar Guðmundsson, Kastljósinu, RÚV, fyrir umfjöllun um uppljóstranir um kynferðislegt ofbeldi.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2005

Sigríður Dögg Auðunsdóttir, Fréttablaðinu, fyrir úttekt á einkavæðingu ríkisbankanna og fréttaskrif um aðkomu áhrifamanna í aðdraganda málaferla gegn forsvarsmönnum Baugs.

Anna G. Ólafsdóttir, Morgunblaðinu, fyrir greinaflokk um fátækt og bresti í íslensku velferðarsamfélagi.

Jóhannes Kr. Kristjánsson, NFS, fyrir umfjöllun í Kompási um sívaxandi hlut „læknadóps“ á fíkniefnamarkaði.

Blaðamannaverðlaun ársins 2005

Gerður Kristný Guðjónsdóttir blaðamaður, fyrir skrif á sögu Thelmu Ásdísardóttur, „Myndin af pabba“.

Davíð Logi Sigurðsson, Morgunblaðinu, fyrir skrif um Afganistan, alþjóðasamstarf og stöðu Íslands í samfélagi þjóðanna.

Jón Björgvinsson, fréttaritari Útvarpsins, fyrir lifandi fréttaflutning af vettvangi heimsviðburða á hamfarasvæðum.

Besta umfjöllun ársins 2006

Auðunn Arnórsson, Fréttablaðinu, fyrir umfjöllun um Evrópumál í greinaflokknum „Ísland og Evrópusambandið."

Jóhanna Vilhjálmsdóttir, Kastljósi, fyrir greiningu á orðræðu stjórnmálamanna um skattkerfið og þróun þess.

Sigríður Víðis Jónsdóttir, Morgunblaðinu, fyrir greinaflokk um úrræði í skólakerfinu fyrir börn með hegðunarfrávik og geðraskanir.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2006

Jóhannes Kr. Kristjánsson, Kompási, fyrir bæði málefni barnaníðinga og um málefni Byrgisins.

Gunnhildur Arna Gunnarsdóttir, Blaðinu, fyrir fréttaröð í Fréttablaðinu um margfaldan verðmun á samheitalyfjum milli Íslands og Danmerkur.

Henry Birgir Gunnarsson, Fréttablaðinu, fyrir fréttaskrif þar sem upplýst er um mikinn mun á launum og kjörum karla og kvenna í A-landsliðum Íslands í knattspyrnu.

Blaðamannaverðlaun ársins 2006

Davíð Logi Sigurðsson, Morgunblaðinu. Davíð Logi var fyrstur íslenskra blaðamanna til að heimsækja Guantanamo-fangabúðirnar á Kúbu og skrifaði um þær lýsandi greinar.

Halldór Baldursson, Blaðinu og Viðskiptablaðinu, fyrir skop- og ádeiluteikningar sínar og túlkun á fréttnæmum íslenskum þjóðfélagsviðburðum.

Kolbrún Bergþórsdóttir, Blaðinu, fyrir mannlífsviðtöl og menningarskrif.

Besta umfjöllun ársins 2007

Jóhannes Kr. Kristjánsson og Kristinn Hrafnsson, Stöð 2, fyrir umfjöllun í Kompási um byssur á svörtum markaði á Íslandi, um ástandið í Írak og um heilablóðfall.

Baldur Arnarson, Morgunblaðinu, fyrir röð frétta og fréttaskýringa um svifryk, áhrif svifryksmengunar og hvað sé helst til ráða til að sporna við henni.

Kristín Sigurðardóttir, Fréttastofu Útvarpsins, fyrir röð frétta um gjaldtöku bankanna vegna svokallaðs „fit–kostnaðar".

Rannsóknarblaðamennska ársins 2007

Þóra Tómasdóttir og Sigmar Guðmundsson, Sjónvarpinu, fyrir umfjöllun sína í Kastljósi um meðferð og örlög drengja sem vistaðir voru á uppeldisheimilinu í Breiðavík.

Ritstjórn DV, Sigurjón M. Egilsson, Valur Grettisson, Anna Kristine Magnúsdóttir, Sigtryggur Ari Jóhannsson, Hjördís Rut Sigurjónsdóttir, Valgeir Örn Ragnarsson, Jakobína Davíðsdóttir og Kristján Hrafn Guðmundsson, fyrir umfjöllun sína um meðferð barna og unglinga í Breiðavík og á öðrum vistheimilum ríkisins.

Tvær af tilnefningunum deildu með sér verðlaununum. Annars vegar ritstjórn DV og hins vegar Þóra Tómasdóttir og Sigmar Guðmundsson, Sjónvarpinu.

Svavar Hávarðsson, Fréttablaðinu, fyrir víðtæk fréttaskrif um sjóöryggi á siglingaleiðum við Suður- og Suðvesturland.

Blaðamannaverðlaun ársins 2007

Kristján Már Unnarsson, Stöð 2, fyrir fréttir úr hversdagslífi á landsbyggðinni.

Pétur Blöndal, Morgunblaðinu, fyrir fréttaskýringu og umfjöllun um REI-málið og ýmsar pólitískar hliðar þess.

Óli Kristján Ármannsson, Fréttablaðinu, fyrir upplýsandi skrif um efnahagsmál og viðskipti.

Besta umfjöllun ársins 2008

Ragnar Axelsson og Önundur Páll Ragnarsson, Morgunblaðinu, fyrir umfjöllun um virkjunarkosti á Íslandi.

Baldur Arnarson, Morgunblaðinu, fyrir greinaflokkinn Ný staða í norðri.

Brjánn Jónasson, Fréttablaðinu, fyrir skrif um framboð Íslands til Öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2008

Sigurjón M. Egilsson, Mannlífi og Bylgjunni, fyrir greinar um íslenskt efnahagsástand.

Atli Már Gylfason og Trausti Hafsteinsson, DV, fyrir umfjöllun um kynþáttafordóma meðal ungs fólks á Suðurnesjum.

Brynjólfur Þór Guðmundsson og Erla Hlynsdóttir, DV, fyrir greiningu á eftirlaunum ráðamanna og áhrifum eftirlaunafrumvarpsins.

Blaðamannaverðlaun ársins 2008

Þóra Kristín Ásgeirsdóttir, mbl.is, fyrir fréttaskrif sem sýna og sanna að hin sígildu grundvallaratriði góðrar blaðamennsku eru óháð tegund fjölmiðils.

Jóhann Hauksson, DV, fyrir fréttaskrif og umfjöllun um mikilvæg þjóðfélagsmál.

Sigrún Davíðsdóttir, RÚV – Speglinum, fyrir pistla þar sem nýjum hliðum á fjölmörgum málum var velt upp.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2009

Þórður Snær Júlíusson, Viðskiptablaðinu (áður Mbl), fyrir upplýsandi fréttir og greinaflokka um aflandsfélög og skattaskjól, einkavæðingu bankanna og umsvifamikil viðskipti stórfyrirtækja.

Guðný Helga Herbertsdóttir, Stöð 2, fyrir umfjöllun um skattalega meðferð mála í tengslum við fjármálakreppuna og fleira tengt hruninu.

Ingi Fr. Vilhjálmsson, DV, fyrir skrif um kúlulán og afhjúpandi fréttir um viðskiptahætti auðmanna og stórfyrirtækja.

Besta umfjöllun ársins 2009

Lóa Pind Aldísardóttir, Stöð 2, fyrir umfjöllun um flókin mál.

Magnús Halldórsson, Ragnar Axelsson ásamt Ágústi Inga Jónssyni, Morgunblaðinu, fyrir umfjöllun um erfitt ástand á fasteignamarkaði á Íslandi.

Svavar Hávarðsson, Fréttablaðinu, fyrir fréttaskýringarflokk um endurskoðun stjórnarskrárinnar.

Blaðamannaverðlaun ársins 2009

Jóhann Hauksson, DV, fyrir leiðandi umfjöllun um fall og myndun ríkisstjórna og fréttaskýringar um mikilvæg þjóðfélagsmál.

Gunnar Karlsson, Fréttablaðinu, fyrir „Spottið“ og **Halldór Baldursson, Morgunblaðinu,** fyrir „Halldór“, áhrifamiklar teikningar þar sem brennandi samfélagsmál eru sett í skoplegt ljós.

Þóra Arnórsdóttir, Kastljósi RÚV, fyrir viðtöl við innlenda og erlenda sérfræðinga um ýmis málefni.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2010

Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir DV, fyrir umfjöllun um kynferðisbrotamál og forystu um skrif á þessu sviði, svo sem um biskupsmálið.

Stígur Helgason og Trausti Hafliðason, Fréttablaðinu, fyrir umfjöllun um málefni meðferðarheimilisins Árbótar.

Þorbjörn Þórðarson, Stöð 2, fyrir fréttaflutning af viðskipta- og fjármálum.

Besta umfjöllun ársins 2010

Fréttastofa RÚV, Fréttastofu Stöðvar 2 og Ritstjórn Morgunblaðsins, fá sameiginlega tilnefningu fyrir umfjöllun um eldgosin á Fimmvörðuhálsi og í Eyjafjallajökli.

Magnús Halldórsson Viðskiptablaðinu, fyrir umfjöllun um fjármál sveitarfélaga í aðdraganda sveitarstjórnarkosninga.

Sigríður H. Björnsdóttir og Þóra Arnórsdóttir ásamt fréttamönnum fréttastofu RÚV og Kastljóss, fyrir sérstakan þátt um Rannsóknarskýrslu Alþingis daginn sem hún kom út.

Blaðamannaverðlaun ársins 2010

Kristinn Hrafnsson, RÚV/WikiLeaks, fyrir úrvinnslu á myndbandi um þyrluárás í Bagdad sem hann vann ásamt Inga R. Ingasyni. Einnig fyrir störf hans sem fulltrúi WikiLeaks.

Pétur Blöndal, Morgunblaðinu, fyrir greinar um læknavísindi.

Ritstjórn DV, fyrir Stjórnlagaþingsvef sinn.

Blaðamannaverðlaun ársins 2011

Jón Björgvinsson, RÚV, fyrir einstakan fréttaflutning af vettvangi „arabíska vorsins“ í Norður-Afríku.

Helgi Bjarnason, Morgunblaðinu, fyrir fréttaflutning af nýjungum í atvinnulífi og íbúaþróun á Vestfjörðum og í landbúnaði.

Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir, DV, fyrir skrif um samfélagsvandamál, svo sem kynbundið ofbeldi.

Umfjöllun ársins 2011

Helga Arnardóttir, Stöð 2, fyrir umfjöllun um endurupptöku Geirfinnsmálsins m.a. á grundvelli nýrra gagna.

Skapti Hallgrímsson, Morgunblaðinu, fyrir umfjöllun um Helgu Sigríði Sigurðardóttur sem fékk hjartaáfall 12 ára gömul 2010.

Þóra Tómasdóttir, Fréttatímanum, fyrir umfjöllun um ofbeldi innan veggja Landakotsskóla.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2011

Svavar Hávarðsson, Fréttablaðinu, fyrir fréttaflutning af mengun vegna díoxíns frá sorpbrennslum í Skutulsfirði, á Kirkjubæjarklaustri og í Vestmannaeyjum.

Ingi Freyr Vilhjálmsson, DV, fyrir fréttaflutning af uppgjöri og afleiðingum fjármálahrunsins.

Jóhannes Kr. Kristjánsson, Kastljósi, fyrir umfjöllun um læknadóp, útbreiðslu þess og skelfilegar afleiðingar.

Umfjöllun ársins 2012

Sunna Valgerðardóttir, Fréttablaðinu, fyrir röð fréttaskýringa um stöðu geðfatlaðra.

Egill Ólafsson, mbl.is (Morgunblaðinu), fyrir fréttaflutning af illviðri og snjókomu í september 2012.

Kristjana Guðbrandsdóttir, DV, fyrir greinaflokk um einhverfu.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2012

Jóhann Bjarni Kolbeinsson, fréttastofu RÚV, fyrir umfjöllun um kadmíum í áburði annars vegar og notkun iðnaðarsalts í matvælum hins vegar.

Andri Ólafsson, Stöð 2, fyrir fréttir af aðkallandi fjárhagsvanda hjúkrunarheimilisins EIR.

Jóhannes Kr. Kristjánsson, Kastljósi, fyrir að draga fram óbirtar skýrslur Ríkisendurskoðunar um bókhaldskerfi ríkisins og fyrir að varpa, ásamt Helga Seljan, ljósi á umdeild atriði.

Viðtal ársins 2012

Sigmar Guðmundsson, Kastljósi, fyrir viðtal við Eirík Inga Jóhannsson, sjómann sem komst lífs af þegar togarinn Hallgrímur fórst.

Anna Brynja Baldursdóttir, Vikunni, fyrir viðtal við Agnesi M. Sigurðardóttur, biskup.

Skapti Hallgrímsson, Morgunblaðinu, fyrir viðtal við eistneska tónlistarmanninn Valmar Valjaots.

Blaðamannaverðlaun ársins 2012

Ragnar Axelsson, Morgunblaðinu, fyrir umfjöllun og myndir af bráðnunarpollum á Grænlandsjökli.

Ingi Freyr Vilhjálmsson, DV, fyrir umfjöllun um fiskveiðar Íslendinga við Afríku og um viðskipti og uppgjör í kjölfar hrunsins.

Una Sighvatsdóttir, Morgunblaðinu, fyrir greinaflokkinn Váin á vegum.

Viðtal ársins 2013

Stígur Helgason, Fréttablaðinu, fyrir viðtal við Maríu Rut Kristinsdóttur.

Kristjana Guðbrandsdóttir, DV, fyrir viðtal við Gunnar Smára Egilsson.

Orri Páll Ormarsson, Morgunblaðinu, fyrir viðtal við Eyþór Eyjólfsson.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2013

Jón Bjarki Magnússon og Jóhann Páll Jóhannsson, DV, fyrir umfjöllun um hælisleitendur.

Eva Bjarnadóttir, Fréttablaðinu, fyrir umfjöllun um sjálfræðissviptingu og nauðungarvistun geðsjúkra.

Ægir Þór Eysteinsson, Kjarnanum, fyrir samantekt á rekstri, starfsháttum og lánveitingum Sparisjóðs Keflavíkur.

Umfjöllun ársins 2013

Ritstjórn Kastljóss, fyrir umfjöllun um kynferðisbrot og afleiðingar þeirra með afhjúpun á brotum Karl Vignis Þorsteinssonar.

Fréttastofa 365, fyrir fréttaflutning af skotárás í Hraunbæ.

Ritstjórn RÚV, fyrir umfangsmikla umfjöllun fyrir Alþingiskosningarnar 2013 þar sem tókst að koma sjónarmiðum allra 15 framboða á framfæri og gera baráttumál þeirra aðgengileg almenningi á þann hátt sem mikilvægt er í lýðræðisríki.

Blaðamannaverðlaun ársins 2013

Bergljót Baldursdóttir, Fréttastofu RÚV, fyrir umfjöllun um vísindastörf og rannsóknir.

Helgi Seljan, Kastljósi RÚV, fyrir umfjöllun um fjármál, heilbrigðismál og lögreglu- og fangelsismál.

Svavar Hávarðsson, Fréttablaðinu, fyrir vönduð skrif um ólík efni, s.s. vandamál tengd virkjun háhitasvæða, síldardauða í Kolgrafafirði og raforkusölu Íslands til Evrópulanda um sæstreng.

Viðtal ársins 2014

Ólöf Skaftadóttir, Fréttablaðinu. Viðtal við tvíburabræðurna Kára og Halldór Auðar- og Svanssyni.

Indíana Hreinsdóttir, DV. Viðtal við Stefán Hilmarsson.

Júlía Margrét Alexandersdóttir, Morgunblaðinu. Viðtal við Þorstein J. Vilhjálmsson.

Umfjöllun ársins 2014

Ritstjórn mbl.is. Umfjöllun um stórbrunann í Skeifunni.

Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir, DV. Umfjöllun um Alzheimer og heilabilun.

Sigurður Mikael Jónsson, DV. Umfjöllun um neytendamál.

Blaðamannaverðlaun ársins 2014

Jóhann Páll Jóhannsson og Jón Bjarki Magnússon, DV. Umfjöllun um lekamálið, sem endaði með afsögn ráðherra.

Magnús Halldórsson, Ægir Þór Eysteinsson og Þórður Snær Júlíusson, Kjarnanum. Umfjöllun um sölu Landsbankans á Borgun.

Viktoría Hermannsdóttir, Fréttablaðinu. Umfjöllun um innflytjendur og áhrifarík viðtöl.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2014

Helgi Seljan, Kastljósi. Umfjöllun um MS og uppruna vöru.

Garðar Örn Úlfarsson, Fréttablaðinu, og Þorbjörn Þórðarson, Stöð 2. Umfjöllun um flugslysið við Akureyri.

Hrund Þórsdóttir, Stöð 2. Umfjöllun um lyfjamistök.

Viðtal ársins 2015

Snærós Sindradóttir, Fréttablaðinu, fyrir viðtal við Einar Zeppelin Hildarson.

Helgi Bjarnason, Morgunblaðinu, fyrir viðtal við Þröst Leó Gunnarsson um sjóslys úti af Aðalvík sumarið 2015.

Reynir Traustason, Stundinni, fyrir viðtal við Ástu Kristínu Andrésdóttur hjúkrunarfræðing sem sökuð var um manndráp af gáleysi.

Umfjöllun ársins 2015

Gísli Einarsson, Ingólfur Bjarni Sigfússon, Karl Sigtryggsson og Ragnar Santos, fréttastofu RÚV, fyrir umfjöllun um flóttamannavandann sem geisar í Evrópu.

Helgi Seljan, Kastljósi RÚV, fyrir umfjöllun um nauðganir, áreitni og ofbeldi gagnvart þroskahömluðum konum.

Kristjana Björg Guðbrandsdóttir og Viktoría Hermannsdóttir, Fréttablaðinu, fyrir umfjöllun um mansal og bresti í aðgerðaáætlun stjórnvalda.

Blaðamannaverðlaun ársins 2015

Sunna Ósk Logadóttir, Morgunblaðinu/mbl.is, fyrir heimsókn sína til Líbanon.

Hörður Ægisson, DV, fyrir umfjöllun um slitabú föllnu bankanna, vogunarsjóðina sem þá keyptu sem og útgöngusamninga þeirra við íslensk stjórnvöld.

Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir, Stundinni, fyrir umfjöllun um kynbundið ofbeldi.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2015

Magnús Halldórsson, Kjarnanum, fyrir umfjöllun um sölu á hlutum Landsbankans í Borgun í lokuðu söluferli.

Ingi Freyr Vilhjálmsson, Stundinni, fyrir umfjöllun um fjárhagsleg tengsl Illuga Gunnarssonar menntamálaráðherra við fyrirtækið Orka Energy.

Kolbeinn Tumi Daðason, 365 miðlum, fyrir umfjöllun um óánægju lögreglumanna með störf lögreglufulltrúa í fíkniefnadeild.

Viðtal ársins 2016

Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir, Stundinni, fyrir viðtal við Berglindi Ósk Guðmundsdóttur sem segir sögu systur sinnar, Kristínar Gerðar, sem svipti sig lífi.

Auður Ösp Guðmundsdóttir, DV, fyrir viðtal við Margréti Fenton um örlög dóttur hennar, Söndru Sigrúnar, sem afplánar nú 37 ára fangelsi fyrir vopnuð rán í Bandaríkjunum.

Helgi Seljan, Kastljósi RÚV, fyrir viðtal við hjónin Sigríði Eyrúnu Friðriksdóttur og Karl Olgeirsson um barnsmissi sem þau urðu fyrir vegna mistaka í fæðingu á Landspítalanum.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2016

Tryggvi Aðalbjörnsson, RÚV, fyrir umfjöllun um brot Brúneggja ehf., svik við neytendur og máttleysi eftirlitsstofnana til að takast á við brotin.

Hörður Ægisson, DV, fyrir umfjöllun um milljarða bónusgreiðslur slitastjórna Kaupþings og ALMC.

Þórður Snær Júlíusson, Kjarnanum, fyrir fréttaskýringar um skiptingu auðs á Íslandi.

Umfjöllun ársins 2016

Sigrún Ósk Kristjánsdóttir, Stöð 2, fyrir þáttaröðina Leitin að upprunanum.

Guðrún Hálfdánardóttir, Mbl.is, fyrir fréttaskýringar um Sýrland og flóttamenn þaðan.

Svavar Hávarðsson, Fréttablaðinu, fyrir fréttaröð um náttúruperluna Mývatn.

Blaðamannaverðlaun ársins 2016

Jóhannes Kr. Kristjánsson, Reykjavík Media, fyrir rannsóknir á þeim hluta Panamaskjalanna sem vörðuðu íslenska hagsmuni.

Jóhanna Vigdís Hjaltadóttir, RÚV, fyrir umfjöllun um íslensk stjórnmál og fréttaskýringar af störfum Alþingis.

Ragnar Axelsson og Orri Páll Ormarsson, Morgunblaðinu, fyrir umfjöllun um áhrif loftslagsbreytinga á Norðurslóðum.

Viðtal ársins 2017

Viktoría Hermannsdóttir, RÚV, fyrir viðtal við Árna Jón Árnason í þættinum „Á ég bróður á Íslandi?“.

Jóhann Páll Jóhannsson, Stundinni, fyrir viðtal við Sigurlaugu Hreinsdóttur, móður Birnu Brjánsdóttur, sem var myrt.

Júlía Margrét Alexandersdóttir, Morgunblaðinu, fyrir viðtal við Sigurbjörgu Sigurgeirsdóttur um sjálfsvíg eiginmanns hennar.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2017

Alma Ómarsdóttir, RÚV. Fyrir umfjöllun um „uppreist æru“-málið.

Hörður Ægisson, Fréttablaðinu, fyrir umfjöllun um viðskipti með hlutafé í Arion banka.

Ingi Freyr Vilhjálmsson, Jóhann Páll Jóhannsson og Jóhannes Kr. Kristjánsson, Stundinni, fyrir umfjöllun um viðskipti Bjarna Benediktssonar og fjölskyldu og náin tengsl við Glitni í aðdraganda bankahruns.

Umfjöllun ársins 2017

Sunna Ósk Logadóttir, Morgunblaðinu, fyrir að reifa hvernig raforkuþurrð kallar á ákvarðanir um hvort draga þurfi úr notkun eða virkja meira.

Jóhann Bjarni Kolbeinsson, RÚV, fyrir umfjöllun um átakanlegar aðstæður þeirra barna sem bjuggu á Kópavogshælinu á árunum 1952-1993.

Kjartan Hreinn Njálsson, Stöð 2/365, fyrir umfjöllun um CRISPR/Cas9-erfðatæknina og hvernig íslenskir vísindamenn beita henni til að þróa ný lyf.

Blaðamannaverðlaun ársins 2017

Ritstjórn Stundarinnar, fyrir umfjöllun um uppreist æru kynferðisbrotamanna.

Magnús Halldórsson, Þórður Snær Júlíusson og Þórunn Elísabet Bogadóttir, Kjarnanum, fyrir umfjöllun um tillögur dómsmálaráðherra til Alþingis um skipan í stöður dómara við hið nýja dómsstig Landsrétt.

Sigríður Hagalín Björnsdóttir, RÚV, fyrir umfjöllun um konur sem fengu mótmælendur að heimilum sínum í kjölfar hrunsins.

Viðtal ársins 2018

Ragnheiður Linnet, Mannlífi, fyrir viðtal við Merhawit Baryamikael Tesfaslase, ekkju plastbarkaþegans, Andemariam Beyene.

Jóhann Páll Jóhannsson, Stundinni, fyrir viðtal við Báru Halldórsdóttur sem steig fram í kjölfar þess að hafa tekið upp hatursorðræðu þingmanna á Klausturbar og sent fjölmiðlum til úrvinnslu.

Milla Ósk Magnúsdóttir, RÚV, fyrir viðtal við hjón sem misstu son sinn vegna ofneyslu fíkniefna.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2018

Freyr Rögnvaldsson og Steindór Grétar Jónsson, Stundinni, fyrir umfjöllunina *Landið sem auðmenn eiga.*

Helgi Seljan, RÚV, fyrir fréttaskýringu um stöðu erlendra verkamanna og sjálfboðaliða.

Ingólfur Bjarni Sigfússon, RÚV, fyrir fréttaskýringu um vopnaflutninga Air Atlanta.

Umfjöllun ársins 2018

Aðalheiður Ámundadóttir, Fréttablaðinu, fyrir umfjöllun um forsögu, endurupptöku og eftirmál Guðmundar- og Geirfinnsmála.

Guðrún Hálfdánardóttir, Morgunblaðinu/Mbl.is, fyrir greinaflokkinn Gætt að geðheilbrigði.

Hólmfríður Helga Sigurðardóttir, Stundinni, fyrir umfjöllun með frásögnum átta kvenna sem opinbera bitleysi nálgunarbanns sem úrræðis í heimilisofbeldismálum.

Blaðamannaverðlaun ársins 2018

Þórður Snær Júlíusson, Kjarnanum, fyrir bókina Kaupthinking.

Sigríður Halldórsdóttir, RÚV, fyrir umfjöllun um óábyrga notkun plasts.

Viktoría Hermannsdóttir og Þórhildur Ólafsdóttir, RÚV, fyrir útvarpsþáttaröðina Kverkatak.

Besta umfjöllun 2019

Alma Mjöll Ólafsdóttir, Jóhann Páll Jóhannsson, Margrét Marteinsdóttir, og Steindór Grétar Jónsson, Stundinni, fyrir umfjöllun um hamfarahlýnun.

Arnhildur Hálfdánardóttir, RÚV, fyrir þáttaröðina Loftslagsþerapían.

Magnús Halldórsson og Þórður Snær Júlíusson, Kjarnanum, fyrir umfjöllun um efnahagsmál.

Viðtal ársins 2019

Erla Björg Gunnarsdóttir, Nadine Guðrún Yaghi, og Jóhann K. Jóhannsson, Kompási, Fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir viðtal og umfjöllun um barn sem var lokað inni á heimili með geðveikri móður.

Orri Páll Ormarsson, Morgunblaðinu, fyrir viðtal við Sævar Þór Jónsson lögmann.

Ari Brynjólfsson, Fréttablaðinu, fyrir viðtal við fjóra erlenda vagnstjóra.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2019

Aðalsteinn Kjartansson, Helgi Seljan, Ingi Freyr Vilhjálmsson og Stefán Drengsson, Kveik og Stundinni, fyrir umfjöllun um Samherjamálið.

Aðalsteinn Kjartansson og Stefán Drengsson, Kveik, fyrir umfjöllun um Procar-málið.

Stefán Einar Stefánsson, Morgunblaðinu, fyrir bókina „Wow, ris og fall flugfélags“ ásamt fréttum og fréttaskýringum um sama mál í Viðskipta-Mogganum.

Blaðamannaverðlaun ársins 2019

Arnar Páll Hauksson, Speglinum, RÚV, fyrir umfjöllun um kjaramál.

Guðrún Hálfdánardóttir, mbl.is, fyrir greinaflokkinn Skóli fyrir alla.

Hólmfríður Helga Sigurðardóttir, Stundinni, fyrir vönduð viðtöl og umfjallanir.

Umfjöllun ársins 2020

Sunna Ósk Logadóttir, Bára Huld Beck, Þórður Snær Júlíusson, Arnar Þór Ingólfsson og Jónas Atli Gunnarsson, Kjarnanum, fyrir umfjöllun um eldsvoðann á Bræðraborgarstíg 1 og margháttaðar afleiðingar hans.

Birta Björnsdóttir og Guðmundur Björn Þorbjörnsson, RÚV, fyrir umfjöllun af erlendum vettvangi í þáttunum Heimskviðum.

Erla Björg Gunnarsdóttir og Nadine Guðrún Yaghi, Fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir umfjöllun Kompáss um dulinn vanda kvenna með þroskahömlun sem leiðst hafa út í vændi.

Viðtal ársins 2020

Orri Páll Ormarsson, Morgunblaðinu, fyrir viðtal við Ingva Hrafn Jónsson.

Erla Hlynsdóttir, DV, fyrir áhrifamikið viðtal við Elísabetu Ronaldsdóttur þar sem lýst er alvarlegu ofbeldi í nánu sambandi.

Hlédís Maren Guðmundsdóttir, Stundinni, fyrir viðtal við fjórar ungar íslenskar konur sem eiga rætur að rekja til Asíu og lýsa fordómum í sinn garð.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2020

Nadine Guðrún Yaghi, Fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir umfjöllun um afdrifarík mistök sem gerð voru við greiningar á leghálssýnum hjá Leitarstöð Krabbameinsfélagsins.

Aðalsteinn Kjartansson, Helgi Seljan og Stefán Drengsson, RÚV, fyrir fréttaskýringarþátt um afdrif tveggja gámaflutningaskipa sem Eimskip seldi í gegnum millilið til niðurrifs í Indlandi.

Freyr Rögnvaldsson og Bjartmar Oddur Þeyr Alexandersson, Stundinni, fyrir fréttaflutning um plastmengun í Krýsuvík vegna moltudreifingar umhverfisfyrirtækisins Terra.

Blaðamannaverðlaun ársins 2020

Þórhildur Þorkelsdóttir, RÚV, fyrir fréttaflutning og viðtöl í tengslum við erfið og oft viðkvæm mál.

Hólmfríður Dagný Friðjónsdóttir, RÚV, fyrir umfjöllun um atvinnuleysi þar sem tekið var á sálrænum, félagslegum

og fjárhagslegum afleiðingum þess í skugga heimsfaraldurs COVID-19.

Sunna Karen Sigurþórsdóttir, Fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir fréttir beint af vettvangi af aurskriðunum á Seyðisfirði og afleiðingum þeirra.

Viðtal ársins 2021

Ásdís Ásgeirsdóttir, Morgunblaðinu, fyrir viðtal við Óla Björn Pétursson.

Björk Eiðsdóttir, Fréttablaðinu, fyrir viðtal við Sigríði Gísladóttur.

Ingi Freyr Vilhjálmsson, Stundinni, fyrir viðtal við Ásgeir Jónsson seðlabankastjóra.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2021

Arnar Þór Ingólfsson og Þórður Snær Júlíusson, Kjarnanum, fyrir fréttaskýringar þar sem ljóstrað var upp um óeðlilega hagsmunagæslu svokallaðrar Skæruliðadeildar Samherja.

Birgir Olgeirsson, Nadine Guðrún Yaghi ásamt Erlu Björgu Gunnarsdóttur, Stöð 2, Bylgjunni og Vísi, fyrir fréttaskýringaþættina Kompás um undirheima Íslands þar sem lýst er baráttu við skatt- og bótasvik.

Aðalheiður Ámundadóttir, Fréttablaðinu, fyrir fréttaskýringar um dómaframkvæmd Landsréttar í nauðgunarmálum.

Umfjöllun ársins 2021

Sunna Karen Sigurþórsdóttir, Stöð 2, Bylgjunni og Vísi, fyrir umfjöllun um tilefnislausar lífslokameðferðir af hálfu læknis á Heilbrigðisstofnun Suðurnesja.

Freyr Rögnvaldsson og Margrét Marteinsdóttir, Stundinni, fyrir umfjöllun um harðræði gagnvart börnum á vistheimilum í Eyjafirði um tíu ára skeið til 2007.

Þórdís Arnljótsdóttir, RÚV, fyrir umfjöllun um jarðhræringar og eldgos í Fagradalsfjalli.

Blaðamannaverðlaun ársins 2021

Aðalsteinn Kjartansson, Stundinni, fyrir umfjöllun um fjölda mála, svo sem greiningu á eignum og eignatengslum íslenskra sjávarútvegsfyrirtækja.

Arnhildur Hálfdánardóttir, RÚV, fyrir gagnrýna og fræðandi umfjöllun um loftslagsmál.

Berghildur Erla Bernharðsdóttir, fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir umfjöllun um barnaheimilið á Hjalteyri.

Viðtal ársins 2022

Lillý Valgerður Pétursdóttir, fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir viðtal við Arnar Þór Ómarsson og Petru Bergrúnu Axelsdóttur, íbúa á Þórshöfn á Langanesi.

Sólveig Klara Ragnarsdóttir, RÚV, fyrir viðtal við kynsegin ungmennin Dagbjörtu Heiðu Sigþórsdóttur, Iðunni Birnu Þórisdóttur, Alex Bergmann Einarsson og foreldra þeirra.

Þórarinn Þórarinsson, Fréttablaðinu, fyrir viðtal við Hrafn Jökulsson þúsundþjalasmið.

Umfjöllun ársins 2022

Þorsteinn J. Vilhjálmsson, Rás 1 RÚV, fyrir útvarpsþáttaröð á Rás 1 um kennarann og útvarpsmanninn Skeggja Ásbjarnarson og ofbeldi hans gegn börnum í Laugarnesskóla.

Hólmfríður Gísladóttir, Hallgerður Kolbrún E. Jónsdóttir og Samúel Karl Ólason, fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir Úkraínuvaktina sem var virk nánast alla daga, frá morgni til kvölds, frá 24. febrúar og út júnímánuð.

Ingólfur Bjarni Sigfússon, RÚV, fyrir vandaða sjónvarpsumfjöllun um flóttafólk frá Sýrlandi sem settist að á Íslandi.

Rannsóknarblaðamennska ársins 2022

Helgi Seljan, Stundinni, fyrir fréttaskýringar um Alexander Moshensky, kjörræðismann Íslands í Belarús (Hvíta-Rússlandi).

Guðný Halldórsdóttir og Ingvar Haraldsson, Viðskiptablaðinu, fyrir fréttaskýringar um styrktarsjóð og fjármál Sonju de Zorilla.

Tryggvi Aðalbjörnsson, RÚV, fyrir umfjöllun um öryggismál ferjunnar Baldurs.

Blaðamannaverðlaun ársins 2022

Sunna Valgerðardóttir, RÚV/ fréttastofu Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar, fyrir fréttaskýringar á miðlum Sýnar og RÚV. Í Kompási varpaði Sunna nýju ljósi á trúarofbeldi innan sértrúarsöfnuða sem og ýmissa hópa sem fást við andleg málefni, og afleiðingar þess.

Bogi Ágústsson, RÚV, fyrir vandaða og yfirgripsmikla umfjöllun af erlendum vettvangi sem kristallast í Heimsglugganum, fréttaskýringum hans á Morgunvakt Rásar 1.

Sigrún Ósk Kristjánsdóttir, Stöð 2, fyrir þættina Leitin að upprunanum sem sýndir voru á Stöð 2.

ÞARF LANDSBYGGÐIN EKKI FRÉTTIR?

Staða héraðsfréttamiðlanna og frétta-eyðimerkur

Gunnar Gunnarsson
ritstjóri Austurgluggans/Austurfréttar skrifar

Fjölmiðlar eru mikilvægir fyrir lýðræðisvitund, skrásetningu líðandi stundar, upplýsingamiðlun og samheldni innan samfélaga, miðlun menningar og tungumáls. Héraðsmiðlar gegna sérstöku hlutverki innan flóru fjölmiðlanna en þeir berjast við að halda sér gangandi og hefur fækkað á undanförnum árum hér eins og víða annars staðar.

Í Bandaríkjunum er talað um fréttaeyðimerkur, á Norðurlöndunum hvíta bletti, það eru svæði sem enginn fjölmiðill er starfandi á. Þar hnignar lýðræðisþátttöku, spilling eykst, samfélagssamheldni dvínar. Á Íslandi eru starfandi fjölmiðlar með fjölskipaðri ritstjórn launafólks, að við best vitum, á Austurlandi, Suðurnesjum, Vesturlandi, Eyjafirði/Akureyri/Þingeyjarsýslum og í Vestmannaeyjum.

Víðar eru starfandi einmenningsmiðlar, oftast af fólki sem er að þessu í áhugamennsku. Þótt það sinni störfum sínum oft vel þá er munur á því og fagblaðamönnum. Í einhverjum tilfellum búa þeir sem skrifa miðlana ekki á svæðinu. Þarna er mikið um tilkynningar, lítið um unnið efni.

Við getum fyllilega talað um Norðausturhornið og stóran hluta Suðurlands sem fréttaeyðimerkur. Svæði með einmenningsmiðlum falla í okkar huga einnig undir það hugtak.

Svæðisdekkun landsmiðlanna hefur farið dvínandi. Morgunblaðið skar af fréttaritara í fullu starfi í hruninu. RÚV lagði niður svæðisstöðvarnar. Einn fréttamaður dekkar svæðið frá Vopnafirði til Hornafjarðar í dag, annar Vesturland og Vestfirði. Enginn er á Suðurlandi.

Utanaðkomandi aðstæður eru héraðsfréttamiðlum erfiðar. Prentun hefur hækkað snarpt því pappírinn varð dýrari í Covid og Úkraínustríðinu. Önnur tveggja prentsmiðja sem prentaði á dagblaðapappír var bútuð í sundur og send burt í ferðatöskum. Samkeppniseftirlitið er núna að spyrjast fyrir um þann gjörning.

Póstþjónustan er í limbói. Frídreifing hættir endanlega um áramótin en breytingar þannig að dreift er annan hvern virkan dag gerðu okkur erfitt fyrir. Það er miður að prenta blað á miðvikudegi vitandi að 1/3 áskrifenda fær það ekki fyrr en á mánudegi.

Erfitt er að sannfæra lesendur um áskriftir að prentmiðlum þegar hægt er að fá mikið af fréttum frítt á netinu. Auglýsingum fækkar með færri lesendum og samkeppni alþjóðamiðla sem borga í besta falli takmarkaða skatta og skyldur hérlendis.

Héraðsfréttamiðlarnir eru almennt veikburða. Gera ekki mikið annað en borga prentun, dreifingu og laun. Hvorki fjármagn né í raun tími fyrir þróunina sem þyrfti að fara fram til að halda í við breyttan veruleika. Áður fyrr hittust fulltrúar miðlanna reglulega, fengu þá sérfræðinga með fyrirlestra, endurmenntun. Það er nokkurn veginn dottið upp fyrir, þótt Háskólinn á Akureyri hafi þó haldið tvær ráðstefnur síðustu fimm ár.

Lítil nýliðun í stéttinni. Menn sem voru hættir jafnvel dregnir á flot aftur. Lykilmenn komnir á efri ár, hvað gerist þegar þeir hætta? Lítil fjölbreytni, vantar konur, vinnuálagið ekki vænlegt fyrir ungt fólk.

Héraðsmiðlarnir verða oft útundan þegar rætt er um fjölmiðlun á Íslandi. Hún er slagur þeirra stóru, Morgunblaðið vs. RÚV vs. Heimildin vs. Vísir. Ekki spurt um héraðsfréttamiðla í könnun Fjölmiðlanefndar um traust, horft framhjá þeim í bókinni Þjáningarfrelsið, nefnd um stöðu fjölmiðla hugaði takmarkað að þeim.

Hvað þarf til?

Fjölmiðlastyrkirnir síðustu ár hafa átt stóran þátt í að halda héraðsfréttamiðlum á floti. Án þeirra væru sennilega fleiri miðlar horfnir. Engu að síður vantar meiri fyrirsjáanleika, ekki bara að styrkirnir séu til heldur þarf að liggja fyrir hvaða upphæðar megi

vænta. Fleira þarf að koma til. Flestir fjölmiðlar í Evrópu eru komnir í áskriftir. Skessuhorn var fyrst íslenskra héraðsfréttamiðla til að skipta yfir í áskriftarform en gera má ráð fyrir að fleiri fylgi í kjölfarið. Það að skipta yfir í áskriftarform er aðgerð sem þarf að standa vandlega að og tæknilegar breytingar geta verið dýrar. Auka þyrfti stuðning við þessar breytingar og aðstoða við nýsköpun og það að þróa nýja leiðir í miðlun.

Annað sem hefur margoft verið nefnt er að rétta þarf samkeppnisstöðu í auglýsingum, bæði með því að skattleggja erlenda tæknirisa á borð við Facebook og Google, en einnig er brýnt að hið opinbera móti sér stefnu um kaup á auglýsingum og beini þeim í ritstýrða miðla. Kaup ríkisins á áskriftum fjölmiðla þarf einnig að skoða. Myndu ríkisstofnanir kaupa áskriftir að staðarmiðlum eða kaupa þær bara Morgunblaðið?

Bæði í Svíþjóð og Danmörku eru að koma ný lög um stuðning við fjölmiðla. Breytingarnar felast í auknum áherslum á stuðning við staðarmiðla og vandaða blaðamennsku. Áður en sambærileg endurskoðun fer fram hér á landi er þörf á að fara í greiningu á stöðu héraðsfréttamiðla. Með því væri bæði vakin athygli á þeim og mikilvægi þeirra, en einnig veittur stuðningur við að sjá tækifæri og vonandi að grípa þau.

Gróft yfirlit yfir starfandi héraðsfréttamiðla

BB.is – vefmiðill, er með einn ritstjóra, búsettan á höfuðborgarsvæðinu; voru áður með ritstjórn

Fjarðarfréttir í Hafnarfirði – vefmiðill og prentútgáfa, einn maður

Eyjafréttir – blað og vefur, 1,25 stöðugildi+verktakar; voru með 2-3 blaðamenn 100% áður

640.is – eins manns vefur

Akureyri.net – rúmlega eins manns vefur

Eyjar.net – eins manns vefur, er í annarri vinnu

Dagskráin á Suðurlandi – fríblað og vefur, skráð með ritstjóra og blaðamann, mikið tilkynningar og auglýsingar

Borgarblöð: Vesturbæjarblaðið, Nesfréttir og Breiðholtsblaðið – fríblöð, með ritstjóra og blaðamann

Jökull – í Snæfellsbæ og Grundarfirði; fríblað með einn starfsmann

Úr vör – vefrit um menningu og nýsköpun á landsbyggðinni, samstarf við Heimildina, ritstjóri í Reykjavík

Víkurfréttir – fríblað, vefur og sjónvarp með fjóra starfsmenn í fullu starfi á ritstjórn

Austurglugginn/Austurfrétt – blað í áskrift og opinn vefur, tveir 100% blaðamenn

Sunnlenska.is – vefur með ritstjórn með önnur aðalstörf

Grafarholtsblaðið – mánaðarlegt fríblað

Skessuhorn – vef og blað í áskrift, fjögurra manna ritstjórn og lausapennar

Skagafréttir – eins manns vefur, sá sinnir öðrum aðalstörfum

Húnahornið – vefur, ritstjórar á höfuðborgarsvæðinu, fréttaritarar á Blönduósi, sinnt með annarri vinnu

Mosfellingur – fríblað og vefur, ritstjóri með ritstjórn að baki sér

Sudurnes.net – vefur, mest með tilkynningum

Tígull í Vestmannaeyjum – vefur og blað, mest með tilkynningum, takmörkuð ritstjórn

Kópavogs- og Garðabæjarpósturinn – fríblað og vefur, með ritstjóra

Kópavogsblaðið – stopul útgáfa á prenti og vef

Kaffið – fréttavefur á Norðurlandi, nokkurn vegin daglegar uppfærslur, gjarnan tilkynningar

Trölli – útvarp og vefur um Fjallabyggð, nokkuð tíðar uppfærslur, einhver ritstjórn

Tunnan í Fjallabyggð – auglýsingablað

Eystrahorn – blað og vefur, mest tilkynningar, takmörkuð en þó einhver ritstjórn. Auglýst eftir nýjum umsjónarmönnum um áramót; tíð skipti síðustu ár

Norðurslóð – mánaðarleg útgáfa í Dalvíkurbyggð

Vikublaðið – vikulegt áskriftarblað og vefur sem dekkar Eyjafjörð og Þingeyja sýslur, með fleiri en einn í ritstjórn

Feykir – vikulegt áskriftarblað og vefur sem dekkar Skagafjörð og Húnavatnssýslur, með fjóra í ritstjórn

Hedinsfjordur og dal.is - frettavefir reglulega uppfærðir, mest með tilkynningum, af áhugamanni

Miðlar sem hafa horfið eða skorið verulega niður

Skrautás sem var með blöð í Grafarholti, Árbæ og Grafarvogi virðist hafa horfið á þessu ári

Strandir.is hafa lokað

Suðurglugginn hvarf fyrir um tíu árum

Sunnlenska fréttablaðið, vikuleg prentútgáfa hvarf.

Prentútgáfa BB á Ísafirði horfin, veruleg fækkun starfsfólks

Niðurskurður á ritstjórn **Eyjafrétta**

Skarpur ekki lengur til sem sjálfstæður miðill, hlutastarf innan Vikublaðsins

Eystrahorn orðið nærri hreinræktað auglýsingablað

Sjónvarpsstöðin N4 hætti í byrjun árs

TELJA ÁGENG VINNUBRÖGÐ OFT VERA RÉTTLÆTANLEG

Viðhorf íslenskra blaðamanna til umdeildra vinnubragða við upplýsingaöflun rannsökuð

Auðunn Arnórsson
sjálfstætt starfandi fræðimaður
tók saman

Fræðimennirnir Friðrik Þór Guðmundsson og Valgerður Anna Jóhannsdóttir hafa unnið rannsókn um viðhorf íslenskra blaðamanna til umdeilanlegra vinnubragða við upplýsingaöflun, m.ö.o. til vinnubragða sem kunna að þykja siðferðilega vafasöm, og birtu um rannsóknina ítarlega grein í Íslenska þjóðfélaginu fyrr á árinu. Þau byggja rannsóknina að stórum hluta á könnunum Worlds of Journalism-rannsóknarinnar, sem framkvæmdar voru meðal starfandi blaðamanna á Íslandi árin 2012 og aftur árið 2021. Hér er samantekt á niðurstöðum rannsóknarinnar.

Þegar gögn úr WoJ-rannsókninni eru skoðuð kemur í ljós að yfirgnæfandi meirihluti íslenskra blaða- og fréttamanna telur réttlætanlegt, undir ákveðnum kringumstæðum, að nota aðferðir við upplýsingaöflun sem segja má að feli í sér einhvers konar blekkingu. Eins og sjá má í töflu 1 virðast það almennt viðurkennd vinnubrögð að nota falin upptökutæki, þegar um er að ræða mikilvæga frétt. Átta af hverjum tíu telja það stundum eða alltaf réttlætanlegt og hefur afstaða blaða- og fréttamanna til þess lítið breyst frá 2012 og munurinn ekki tölfræðilega marktækur. Að villa á sér heimildir er ekki jafn samþykkt, en viðhorf blaða- og fréttamanna hvað það varðar hafa hins vegar breyst og breytingin tölfræðilega marktæk. Nú telja nærri 60 prósent það stundum eða alltaf réttlætanlegt en var rúmur þriðjungur árið 2012. Þeim sem telja það aldrei réttlætanlegt hefur að sama skapi fækkað úr 63 prósentum í 41 prósent.

Tafla 1: Hlutfall þeirra sem telja réttlætanlegt að nota falin upptökutæki

	Að nota falda hljóðnema eða faldar myndavélar		Að villa á sér heimildir	
Ár	2012	2021	2012	2021
Alltaf %	3	1	0	1
Stundum %	75	79	37	58
Aldrei %	22	20	64	41
n	172	241	172	241

Fjölmörg dæmi eru um að fjölmiðlar um allan heim hafi notað gögn af ýmsu tagi án þess að eigendur eða höfundar gagnanna hafi gefið leyfi til þess. Það er oft umdeilt og hefur leitt til dómsmála. Niðurstöður sýna að afstaða blaða- og fréttamanna ræðst að hluta af því um hvers konar gögn er að ræða. Mikill meirihluti leggur blessun sína yfir að nota trúnaðarskjöl úr viðskiptalífinu eða stjórnsýslunni í heimildarleysi. Sú afstaða hefur ekki breyst undanfarinn áratug. Í könnununum 2012 og 2021 telja vel yfir 80% svarenda það alltaf eða stundum réttlætanlegt.

Dómstólar og siðanefnd BÍ hafa lagt línur

Almennt hafa dómstólar vestrænna ríkja veitt fjölmiðlum rúma heimild til umfjöllunar um einkamál manna, ekki síst opinberra persóna. Í íslenskum lögum er ekki beinlínis að finna viðurkenningu á rýmkuðu tjáningarfrelsi fjölmiðla, en þess sér hins vegar oft stað í dómaframkvæmd.

Siðareglur blaða- og fréttamanna almennt eru misítarlegar og afar misjafnt að hvaða marki er sérstaklega fjallað um umdeild vinnubrögð, eins og þau eru skilgreind hér. Í siðareglum Alþjóðasambands blaðamanna er kveðið á um að blaða- og fréttamenn

eigi aðeins að nota sanngjarnar aðferðir og forðast að nota falinn upptökubúnað, nema í þeim tilfellum þar sem ógerningur er að afla upplýsinga, sem séu gríðarlega mikilvægar fyrir almannaheill, með öðrum leiðum. Blaða- og fréttamenn mega ekki nýta sér tjáningarfrelsið í þágu óskyldra hagsmuna og skulu forðast að taka við óeðlilegum ávinningi eða hagnast persónulega fyrir að dreifa eða dreifa ekki tilteknum upplýsingum.

Siðareglum Blaðamannafélags Íslands var breytt á aðalfundi í mars 2023, en fyrri reglur höfðu gilt frá 1991. Í báðum tilfellum eru reglurnar stuttar og almennt orðaðar og ekki tekið með beinum hætti á umdeildum vinnubrögðum. Í þeim eldri sagði í 3. grein að blaðamenn skuli vanda upplýsingaöflun, úrvinnslu og framsetningu eins og hægt er. Sá andi heldur sér í nýju siðareglunum og hnykkt á því að frumskylda blaðamanna sé gagnvart almenningi (inngangur); að blaðamenn veiti nauðsynlegt aðhald í lýðræðisþjóðfélagi (1. grein) að allar upplýsingar sem varða almannahagsmuni eigi að vera aðgengilegar og að blaðamenn eigi fullan rétt á að afla þeirra (4. grein).

Athygli vekur að þess eru nokkur dæmi að fjölmiðlaumfjöllun, sem er afrakstur vinnubragða af því tagi sem hér um ræðir, hafi hlotið Blaðamannaverðlaun BÍ, en með því hefur valnefnd verðlaunanna vitaskuld líka lagt línuna um tilfelli þar sem réttlætanlegt er að blaðamenn beiti slíkum aðferðum við öflun upplýsinga, í nafni almannahags.

Stuðningur hefur aukist frá 2012

Samantekið benda niðurstöður til þess að vinnubrögð sem fela í sér blekkingu og friðhelgisinngrip njóti mikils og víðtæks stuðnings íslenskra blaða- og fréttamanna. Einnig eru vísbendingar um að stuðningur við umdeild vinnubrögð sé meiri nú en þegar það var síðast kannað árið 2012. Átta af hverjum tíu telja að þegar um mikilvæga frétt sé að ræða sé stundum eða alltaf réttlætanlegt að nota falin upptökutæki. Það er svipað hlutfall og í könnuninni 2012, en hins vegar hefur orðið marktæk fjölgun þeirra sem segja stundum eða alltaf réttlætanlegt að villa á sér heimildir. Hlutfallið var 37% (stundum/alltaf réttlætanlegt) árið 2012, en er nú um 60%. Mikill meirihluti telur einnig að réttlætanlegt sé að nota trúnaðarskjöl úr viðskiptalífi eða stjórnsýslu án heimildar, eða hátt í 90%. Hlutfallið er aðeins hærra í könnuninni 2021 en var 2012 (83%).

iStock

Margir blaða- og fréttamenn telja einnig réttlætanlegt að nota einkagögn fólks í heimildarleysi ef frétt er mikilvæg, en gera þurfi skýran greinarmun á valdafólki og venjulegum borgurum. Nærri átta af hverjum tíu telja alltaf eða stundum réttlætanlegt að nota einkagögn valdamikils fólks í heimildarleysi, en innan við helmingur að það sama gildi um einkagögn venjulegra borgara. Athygli vekur einnig að hlutfallslega fleiri telja það réttlætanlegt að borga fyrir trúnaðarupplýsingar nú en áður, en það hefur ekki verið viðtekin venja í íslenskum fjölmiðlum. Helmingur blaða- og fréttamanna telur slíkt í lagi 2021 en rúmur þriðjungur í fyrri könnun. Einhugur virðist ríkja meðal blaða- og fréttamanna um að það sé aldrei réttlætanlegt að þiggja peninga frá heimildarmönnum sínum. Hlutfallslega eru heldur fleiri sem segja 2021 að stundum sé réttlætanlegt að birta óstaðfestar upplýsingar en voru þeirra skoðunar 2012. Möguleg skýring gæti verið sú að hér gæti áhrifa veffréttamennsku þar sem hraðinn er meiri og oftar verið að fylgjast með og greina frá atburðum í rauntíma en alla jafna á prent- og ljósvakamiðlum.

Í takti við viðhorf í samanburðarríkjum

Óhætt er að segja að þegar að umdeildum vinnubrögðum kemur svipar íslenskum blaða- og fréttamönnum um flest til félaga sinna í öðrum vestrænum lýðræðisríkjum þar sem áhersla er lögð á aðhaldshlutverk fjölmiðla og rannsóknarblaðamennska er í hávegum höfð. Það er ekki umdeilt innan fagsins að þegar um mikilvæga frétt er að ræða geti verið rétt að nota ágengar aðferðir, sem annars gætu talist brot á siðareglum og jafnvel lögum. Erlendir fræðimenn sem hafa rannsakað þetta benda á að þessi vinnubrögð séu fyrst og fremst umdeild meðal valdhafa, þeirra sem verða gjarnan viðfang vinnubragða af ofangreindu tagi. Dómstólar hafa viðurkennt að fjölmiðlar hafi sérstöku hlutverki að gegna og þurfi

iStock

Fjórir af hverjum fimm íslenskum blaðamönnum telja rétt að birta upplýsingar úr „lekaskjölum" frá opinberum og/eða valdamiklum aðilum.

rýmra tjáningarfrelsi en aðrir til að rækja þetta hlutverk sitt. Í því hefur meðal annars falist að þeim hefur verið veitt svigrúm til þess að blekkja, nota trúnaðargögn og ganga gegn friðhelgi fólks.

Siðanefnd Blaðamannafélagsins hefur einnig lagt blessun sína yfir slík vinnubrögð og félagið verðlaunað umfjallanir þar sem þeim hefur verið beitt. Nýjar siðareglur BÍ eru, að mati höfunda, ef eitthvað er líklegar til að styðja við þau viðhorf með aukinni áherslu á almannahagsmuni, aðgengi að upplýsingum og aðhaldshlutverkið. Svigrúmið er þó fjarri því fortakslaust og dómstólar og siðanefnd hafa dregið mörkin við það hvort umfjöllunin hafi átt erindi við almenning og ekki verið hægt að afla upplýsinganna með hefðbundnari hætti. Það sést vel til að mynda í dómum Hæstaréttar í málum sem vörðuðu tölvupósta Jónínu Benediktsdóttur.

Nokkuð ljóst hvar mörkin liggja

Það virðist því nokkuð ljóst hvar mörkin liggja, það er hvort almannahagsmunir, réttur almennings til upplýsinga, vegi þyngra en réttur hlutaðeigandi til friðhelgi, eða gegn því að sæta blekkingum. Dómar og siðanefndarúrskurðir sýna að stundum hefur vel tekist til við að vega og meta gildi upplýsinga fyrir almenning, þar sem umdeildum vinnubrögðum er beitt, en stundum ekki. Rök fyrir blekkingum eða notkun trúnaðar- og einkagagna í fréttum þurfa að vega þyngra en rökin gegn því að beita slíkum aðferðum. Að öðrum kosti geta fjölmiðlar misst trúverðugleika sinn og traust lesenda.

Það felst í því áhætta að blekkja – og að nota skjöl án heimildar, eins og tíðar málshöfðanir sýna. Erlendar rannsóknir hafa bent til þess að stuðningur við slík vinnubrögð sé alla jafna meiri hjá stærri og fjárhagslega sterkari fjölmiðlum sem hafa frekar burði til að takast á við mögulegar afleiðingar. Niðurstöður Friðriks og Valgerðar styðja það, því þær benda til þess að stuðningur við þessu umdeildu aðferðir við að afla upplýsinga sé meiri meðal blaða- og fréttamanna á RÚV, en á einkareknum fjölmiðlum.

HLAÐVÖRP, BÆKUR OG KVIKMYNDIR FYRIR BLAÐAMENN

HLAÐVÖRP – öll þau hlaðvörp sem eru nefnd hér er að finna á Spotify og öðrum helstu veitum.

It's All Journalism -Vikulegt hlaðvarp um þróun fjölmiðla og breyttan heim blaðamanna.

Journalism.co.uk - Breskt vikulegt hlaðvarp um ýmsar hliðar fjölmiðla með áherslu á stafræna þróun.

Reuters Institute for the Study of Journalism Aðal-hlaðvarp stofnunarinnar er *Future of Journalism*, sem unnið er upp úr árlegri skýrslu stofnunarinnar um stöðu fjölmiðla og stafræna þróun. Ekki regluleg útgáfa en margt áhugavert og tímalaust í fyrri þáttum, einkum þættir um Digital News Report 2023.

Frontlines of Journalism – hlaðvarp um blaðamennsku framleitt af BBC Radio 4.

New Books in Journalism – hlaðvarp um nýjar blaðamennskubækur (með fókus á Bandaríkin).

Og fyrir þá sem skilja þýsku: ***Zukunftsweisend:*** Journalismus zwischen Innovation und Wandel. Ein Podcast über den Journalismus der Zukunft.

BÆKUR
Breska vikuritið *The Economist* mælir með þessum fimm bókum fyrir áhugafólk um blaðamennsku:

- The Journalist and the Murderer. Eftir Janet Malcolm. *Knopf Doubleday*.
- Anyone Here Been Raped and Speaks English? Eftir Edward Behr. Hodder & Stoughton.
- The Great Shark Hunt: Strange Tales from a Strange Time. Eftir Hunter S. Thompson. *Simon & Schuster*.
- Travels with Myself and Another. Eftir Martha Gellhorn. *Penguin*.
- Towards the End of the Morning. Eftir Michael Frayn. *Valancourt Books. Skáldsaga sem gerist á mektarárum blaðaútgáfu á Fleet Street í London.*

Blaðamannabíómyndir í skammdeginu

Blaðamennska er umfjöllunarefni fjölmargra kvikmynda og eru blaðamenn ýmist viðsjárverðir skúrkar eða riddarar sannleikans. Hér eru nokkur dæmi um myndir sem fjalla um blaðamennsku með einum eða öðrum hætti.

Citizen Kane (1941)
Meistaraverk Orson Welles og brautryðjandaverk í kvikmyndatöku og söguþræði. Joseph Cotten fer á kostum sem fjölmiðlamógúllinn Charles Foster Kane. Iðulega á listum yfir bestu myndir allra tíma.

All the President´s Men (1976)
Robert Redford og Dustin Hoffman í hlutverkum blaðamannanna Bob Woodward og Carl Bernstein hjá Washington Post sem rannsaka Watergate hneykslið sem síðar leiddi til afsagnar Richard Nixon Bandaríkjaforseta 9. ágúst árið 1974.

David Frost Interviews Richard Nixon (1977/2008)
Sir David Frost tók ítarleg viðtöl við Richard Nixon sem sýnd voru í maí árið 1977. Farið ofan í saumana á umdeildum málum í forsetatíð Nixons og sérstaklega Watergate hneykslið. Frank Langella og Michael Sheen leika í myndinni Frost/Nixon frá árinu 2008.

The Killing Fields (1984)
Borgarastyrjöldin og hryllingur ógnarstjórnar Rauðu kmerana með augum kambódíska blaðamannsins Dith Pran og hins bandaríska Sydney Schanberg.

The Post (2018)
The Post gerist árið 1971 þegar blaðamenn á The Washington Post komust yfir trúnaðargögn sem fengu heitið Pentagon skjölin.

Official Secrets (2019)
Sönn saga um breska uppljóstrarann Katharine Gun sem afhjúpaði herferð breskra og bandarískra leyniþjónustumanna sem njósnuðu um erindreka hjá SÞ til að tryggja stuðning við innrásina í Írak árið 2003.

The French Dispatch (2021)
Ekki sannsöguleg en hefur verið nefnd ástaróður til blaðamennskunnar. Árið 1975 deyr ritstjóri tímaritsins The French Dispatch. Í samræmi við erfðaskrá er útgáfunni hætt strax en fyrst gefið út lokaeintak.

BREYTTAR SIÐAREGLUR:
ÞAÐ SEM HÉLST, KOM INN OG FÓR ÚT

Friðrik Þór Guðmundsson
sjálfstætt starfandi fræðimaður skrifar

Nýjar siðareglur BÍ voru samþykktar á aðalfundi félagsins í mars síðastliðnum, en hinar eldri höfðu gilt í 32 ár. Á Þjóðarspegli HÍ í nóvember fluttu Birgir Guðmundsson og greinarhöfundur sameiginlegt erindi um hinar nýju siðareglur og líkleg áhrif breytinganna.

Smíði nýrra siðareglna var á höndum opins vinnuhóps, sem ekki síst hafði til hliðsjónar niðurstöður könnunar *Worlds of Journalism*-rannsóknarinnar árið 2021 meðal starfandi blaða- og fréttamanna, sem þóttu sýna fram á vilja meirihluta blaðamanna til að einfalda og skýra reglurnar. Við kynningu sagði stjórn BÍ að þessar niðurstöður hafi verið *„leiðarljós vinnuhópsins en einnig var markmiðið að undirstrika mikilvægi þeirra fyrir stéttina og samfélagið allt því eins og segir í inngangi er öflug og vönduð blaðamennska forsenda lýðræðis.“*

Áfram stuttar og almennar reglur

Almennt er siðareglum starfsstétta ætlað að standa vörð um eiginleg siðferðisleg gildi, svo sem sannleika, frelsi, réttlæti og heiðarleika. Í siðareglum er annars vegar lögð áhersla á faglegar skyldur, sem vísa til gagnsemi stéttarinnar í þjóðfélaginu, og svo eru í slíkum reglum hæfisskyldur, t.d. skylda til símenntunar og tiltekinnar tæknilegrar færni.

Breyttar siðareglur BÍ nú koma í kjölfar áralangrar umræðu um innihald reglnanna, en ágreiningur kom hingað til í veg fyrir afgreiðslu. Ágreiningur snerist efnislega einkum um tillitssemisregluna svonefndu og ákvæði um samfélagslega ábyrgð blaðamanna.

Áður en vikið er að breyttu innihaldi siðareglanna er rétt að nefna að BÍ-félagar breyttu í engu þeirri stefnumótun að siðareglurnar skyldu vera almennar og stuttar. Samanburður við siðareglur blaðamanna í yfir 50 löndum sýnir að þær íslensku eru að umfangi hinar næststystu í hinum vestræna heimi, bæði fyrir og eftir breytinguna – aðeins siðareglur blaðamanna Georgíu eru styttri. Þannig hélst fyrri „lína“, sem felur í sér að Siðanefnd BÍ er gefið mikið svigrúm til túlkunar og að taka tillit til breytts tíðaranda.

Áhrifin: Beðið fordæma Siðanefndar

Myndir 1-3 sýna efnisatriði sem í fyrsta lagi hafa haldið sér, í öðru lagi hafa verið felld út og í þriðja lagi eru ný. Mörg efnisatriði hafa haldist inni og ástæðulaust að fjölyrða um það. Meðal þess sem fallið hefur út er tillitsemisreglan (að valda ekki óþarfa sársauka, seinni málsgrein gömlu 3. greinarinnar), ákvæði um persónulega ábyrgð, ákvæði um stéttasamstöðu (gamla 1. greinin), ákvæði um nafnbirtingar og ákvæði um að hver maður skuli teljast saklaus uns sekt er sönnuð. Meðal nýmæla í siðareglunum eru ákvæði um sanngirni, áreiðanleika og heiðar-

Siðareglubreyting: Efnisatriði sem héldust áfram

	2023	1991
Fagmennska og vandvirkni Professional accuracy, verify	Öflug og vönduð blaðamennska, fagleg vinnubrögð, ekki órökstuddar ásakanir	Vandar upplýsingaöflun sína
Almannahagsmunir og upplýsingaréttur Public intrest, Information rights	Frumskylda gagnvart almenningi, réttur almennings til upplýsinga, allar upplýsingar séu aðgengilegar	Réttur almennings til upplýsinga, gæta hagsmuna lesenda
Tjáningarfrelsi Freedom of speech	Stendur vörð um tjáningarfrelsið, ekki hömlur á tjáningarfrelsi blaðamanna	Tjáningarfrelsi og gagnrýni, tjáningarfrelsi blaðamanna
Trúnaður Respect Sources, Honour	Trúnaður við heimildarmenn	Trúnaður við heimildarmenn
Þrýstingur/hótanir Pressure, Threat(s)	Hvorki hótanir né þvinganir	Hafi í hótunum (hér ekki þvinganir)
Gjafir, mútur Gifts, Brib/-ery	Ekki gjafir, mútur eða fyrirgreiðsla	Þiggi blaðamaður mútur
„Kínamúr“ Editorial (condent), advert	Rugla ekki saman ritstjórnarlegu efni og auglýsingum	Rugli ekki saman ritsjórnarlegu efni og auglýsingum
Hagsmunaárekstur Conflict(s) of intrest(s)	Forðast hagsmunaárekstra	Í hagsmunaágreiningi

leika, um sannleikann, um hlutlægni, um leiðréttingar og andsvararétt, um ritstuld og aðhaldshlutverk fjölmiðla.

FARIÐ ÚT 2023 en var fyrir hendi frá 1991	
Tillitssemi, fórnarlömb Consideration, Victim(s) ofl.	Sýnir fyllstu **tillitssemi,** saklausum/um **sárt að binda,** valda ekki **óþarfa sársauka**
Nafn(mynd)**birting** Identify ofl.	... almannaheill krefst **nafnbirtingar**
Sekt/sakleysi Innocence/-ent	Saklaus þar til **sekt er sönnuð**
Ábyrgð Responsibility	**Persónuleg ábyrgð** á skrifum
Gagnrýni Criticisim/critical	(Réttur til) **gagnrýni**
Sannfæring Conviction(s)	Hefur **sannfæringu** sína að leiðarljósi
Stéttarvitund Solidarity	**Álit almennings á starfi** og drengskapur við kollega

Nú háttar svo til að engir úrskurðir hafa fallið um brot eða ekki-brot hjá Siðanefnd og engin túlkunarfordæmi liggja því fyrir. Því er enn með öllu óljóst hvernig hugtök eins og sanngirni og heiðarleiki verða túlkuð. Það er enda ein helsta niðurstaða okkar Birgis

NÝTT 2023	
Sannleikur, staðreyndir, afbökun, ósannindi Facts, truth, untrue/disort	**Sannleikann** ekki fram órökstuddar **ásakanir** (lygar), **hagræðir** ekki staðreyndum
Hlutdrægni Objective/Biased	Umfjöllunin sé **hlutlæg,** persónulegar skoðanir... ekki áhrif á **hlutdrægni**
Sanngirni Fair/-ness	... **sanngjarnan** hátt
Heiðarleiki Honest(y)	... **heiðarlegan** hátt
Áreiðanleiki Credability	... **áreiðanleika** upplýsinga, ... stofna **trúverðugleika** í hættu
Sjálfstæði Independance	Stofna **sjálfstæði** hans ... í hættu
Aðhalds- og lýðræðishlutverk Democratic/-cy, hold to account	**Í lýðræðis**þjóðfélagi, **nauðsynlegt aðhald**
Skoðanir, fagmennska Opinion(s)	Greinarmun á **staðreyndum og skoðunum**
Leiðréttingar Correct	**Leiðréttir** rangfærslur
Ásakanir Accuse	**Hagræðir** ekki staðreyndum, ekki fram **órökstuddar ásaknir**
Andsvararéttur Reply/respond	Leita **andstæðra sjónarmiða**
Ritstuldur Plagiarism/-ize	Ekki sekur um **ritstuld**

að hlutverk Siðanefndar muni aukast til muna, a.m.k. til skamms tíma, þ.e. valdið til að túlka hin ýmsu nýju ákvæði. Siðanefndar bíður með öðrum orðum að túlka hugtök eins og „sanngirni“ og „heiðarleiki“ og jafnvel „hlutlægni“, sem gætu komið í stað horfinna matskenndra hugtaka eins og „tillitssemi“ – eða ekki.

Breytingarnar mátaðar við eldri úrskurði

Í erindinu voru rakin fjögur dæmi af brota-úrskurðum sl. 15 ár, þar sem reyndi á gömlu tillitsemisregluna og efni þeirra mála skoðuð í ljósi nýju siðareglanna. Þessi dæmi lýsa ágætlega þeirri óvissu sem telja verður að ríki um áhrif nýju siðareglanna:

Dæmi 1: Árið 2007 var dagblað talið brotlegt við tillitssemi: „Vægðarlaus umfjöllun um deilumál tengd skilnaði kæranda og fyrrverandi eiginkonu hans, er ekki verður felld undir annað en persónulegan harmleik, og ekki síst umfjöllun um alvarleg andleg veikindi konunnar og sjálfsvígstilraunir hennar, eiga ekkert erindi í fjölmiðla“. Ekki verður séð að hinar breyttu siðareglur taki á slíkri framsetningu og vinnubrögðum, nema Siðanefnd felli þetta undir núverandi 2. gr. um heiðarlega og sanngjarna framsetningu.

Dæmi 2: Árið 2019 fjallaði dagblað um nafngreindan brottrekinn forstjóra Félagsbústaða. Vísan í tillitssemisákvæðið byggði á því að um alvarlegar ásakanir væri að ræða og andsvararéttur hunsaður bæði fyrir og eftir birtingu. Samkvæmt nýjum siðareglum er önnur niðurstaða líkleg hvað „óþarfa sársauka“ eða vanvirðu varðar, nema Siðanefnd felli það undir heiðarlega og sanngjarna framsetningu og að setja ekki fram órökstuddar ásakanir. en líklegt að niðurstaðan yrði samt brot miðað við ákvæði um andsvararétt.

Dæmi 3: Árið 2019 fjallaði dagblað um nafngreindan fanga sem var að klára afplánun á Vernd. Siðanefnd taldi augljóst að tilgreining á lögheimili móður fangans væru ekki eðlilegar upplýsingar, né heldur frásögn af fötlun bróður hans og sjálfsvíg föður hans – ekkert réttlætti þá umfjöllun. Ekki verður séð að hinar breyttu siðareglur taki á slíkri framsetningu og vinnubrögðum, nema Siðanefnd felli þetta undir ákvæði um heiðarlega og sanngjarna framsetningu. Ef ekki, þá hefði þessi hluti umfjöllunarinnar ekki talist brot.

Dæmi 4: Árið 2020 fjallaði netfréttamiðill um nafngreinda og myndbirta fótboltakonu sem hafði greinst með Covid. Siðanefnd taldi viðkomandi ekki „opinbera persónu“, en skilja má niðurstöðuna svo að það hafi verið á mörkunum. Hér var tillitsemis-

ákvæðið talið brotið með nafn- og myndbirtingunni. Ekki verður séð að hinar breyttu siðareglur taki á slíkri framsetningu og vinnubrögðum, nema Siðanefnd felli þetta undir heiðarlega og sanngjarna framsetningu. Ef ekki, þá hefði þessi hluti umfjöllunarinnar ekki talist brot.

ÚRSKURÐIR SIÐANEFNDAR BÍ Á ÁRINU 2023

Siðanefnd BÍ bárust einungis tvær kærur á árinu 2023. Úrskurður nr. 11/2022-2023 var síðasti úrskurðurinn sem siðanefnd felldi sem byggðist á siðareglum félagsins sem haldist höfðu óbreyttar síðan árið 1991. Úrskurður nr. 1/2023-2024, sem felldur var 21. september 2023, var fyrstu úrskurðurinn eftir gildistöku nýrra siðareglna, en eins og kunnugt er voru nýjar siðareglur samþykktar á aðalfundi BÍ í mars síðastliðnum. Þar sem niðurstaðan í þessu máli var sú að vísa því frá reyndi ekki á túlkun nýju siðareglnanna.

Úrskurður nr. 11/2022-2023
Kærandi: Bragi Guðbrandsson.
Kærð: RÚV og Kristín Sigurðardóttir fréttamaður.
Vegna: Frétt í fréttatíma Sjónvarps 15. september 2022 um skýrslu GEV um meint ofbeldi á meðferðarheimilinu Varpholti/Laugalandi.
Ákvörðun: Ekki brot.
Sjá nánar á Siðavef BÍ: https://www.press.is/is/faglegt/sidavefur/urskurdir-sidanefndar/mal-nr-112022-2023.

Úrskurður nr. 1/2023-2024
Kærandi: Emilía Sara Ólafsdóttir Kaaber og Erna Guðrún Kaaber.
Kærð: DV, Guðrún Gyða Eyþórsdóttir og Ágúst Borgþór Sverrisson.
Vegna: Umfjöllun og viðtal DV við Valgeir Reynisson vegna deilu hans við Barnavernd Reykjavíkur.
Ákvörðun: Vísað frá.
Sjá nánar á Siðavef BÍ: https://www.press.is/is/faglegt/sidavefur/urskurdir-sidanefndar/urskurdur-nr-12023-2024.

Endurmenntunar- og háskólasjóður blaðamanna

Námsstyrkir

Stjórn Endurmenntunar- og háskólasjóðs Blaðamannafélags Íslands auglýsir eftir umsóknum um styrki úr sjóðnum, vegna lengra eða skemmra náms fastráðinna félaga í BÍ.

Umsóknum skal skilað til skrifstofu BÍ. Hægt er að sækja um á vef félagsins **www.press.is** eða með því að senda tölvupóst á **bi@press.is**

Námskeið sem koma til greina við úthlutun styrkja eru m.a.:

- Nám við háskóla á Íslandi
- Annað lengra nám og námskeið hérlendis
- Endurmenntun í erlendum skólum s.s. hjá NJC í Árósum
- Önnur sérstök námskeið erlendis

Styrkir vegna styttri námskeiða hér heima eru greiddir á skrifstofu BÍ.

Félagaskrá BÍ

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
1	Matthías Johannessen		1/1/51	1/1/51
2	Fríða Björnsdóttir		21/6/61	1/10/62
3	Bragi Guðmundsson		1/6/62	1/6/62
4	Björn Vignir Sigurpálsson		15/10/64	3/12/65
5	Magnús Finnsson		1/4/65	1/4/65
6	Steinar Lúðvíksson		1/9/65	1/9/65
7	Kári Jónasson		1/1/62	1/1/62
8	Ingvi Hrafn Jónsson		1/1/66	1/1/66
9	Sigtryggur Sigtryggsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/10/70	1/10/71
10	Gunnar Valberg Andrésson		1/1/67	6/4/72
11	Jóhannes Reykdal		1/8/71	29/7/72
12	Úlfar Þormóðsson		14/7/71	24/8/72
13	Sigmundur Steinarsson		1/5/72	1/8/73
14	Arnór G. Ragnarsson		26/6/74	26/6/74
15	Árni Jörgensen		1/6/73	26/6/74
16	Árni Þórarinsson		1/1/71	19/9/74
17	María Ólafsdóttir		1/10/72	14/1/75
18	Sveinn Sigurðsson		1/1/73	1/2/75
19	Þórir Þorsteinsson		1/1/75	20/5/75
20	Ágúst Ingi Jónsson		1/1/72	20/5/75
21	Ásgeir Tómasson	RÚV	1/9/75	1/9/75
22	Jim Smart		1/9/75	1/9/75
23	Borghildur Anna Jónsdóttir		1/1/72	1/10/75
24	Ómar Andersen Valdimarsson		1/1/69	1/9/75
25	Ragnar Guðni Axelsson		15/1/76	15/1/76
26	Gunnar E. Kvaran		1/5/76	1/5/76
27	Gísli Sigurgeirsson		8/6/72	1/9/76
28	Gróa Ormsdóttir		9/6/72	9/1/76
29	Jónas Haraldsson		10/6/72	9/4/77
30	Ragnar Thor Sigurðsson		11/6/72	1/6/77
31	Kjartan Stefánsson		12/6/72	9/11/77
32	Sigurður H. Hreiðarsson		13/6/72	1/1/77
33	Sævar Guðbjörnsson		14/6/72	7/11/77
34	Álfheiður Ingadóttir		15/6/72	1/1/79
35	Eiríkur Stefán Eiríksson		16/6/72	26/1/78
36	Heiður Helgadóttir		17/6/72	1/2/78
37	Kristinn Hallgrímsson		18/6/72	1/6/78
38	Emilía Björg Björnsdóttir		1/9/74	2/10/78
39	Guðlaugur Bergmundsson		1/3/79	1/3/79
40	Fríða Proppé		19/3/79	19/3/79
41	Þórir Guðmundsson		1/5/79	1/5/79
42	Valgerður Þ. Jónsdóttir		1/6/79	1/6/79
43	Ellert Schram		1/1/60	1/3/80
44	Sveinn Kristján Guðjónsson		1/1/73	1/5/80
45	Anna Ólafsdóttir Björnsson		3/5/80	3/5/80
46	Eiríkur Jónsson		1/5/78	1/6/80
47	Hjörtur Gíslason		1/1/76	1/6/78
48	Kristján Már Unnarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/9/80	1/8/02
49	Agnes Guðrún Bragadóttir		4/9/80	14/9/80
50	Valgerður Katrín Jónsdóttir		15/9/81	15/9/81
51	Jón Viðir Sigurðsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/9/81	1/9/81
52	Sigmundur Ernir Rúnarsson	SerEs HUGVERKASAMIÐJA	1/10/81	1/10/81
53	Lúðvík Geirsson		1/3/79	1/1/82
54	Hjálmar Jónsson	BLAÐAMANNAFÉLAG ÍSLANDS	18/5/82	18/5/82
55	Jón Baldvin Halldórsson		1/6/82	1/6/82
56	Skapti Hallgrímsson	AKUREYRI.NET	1/7/82	1/7/82
57	Páll Stefánsson	NORDIC TIMES MEDIA	1/7/82	1/7/82
58	Magnús Sigurðsson		1/10/82	1/10/82
59	Friðrik Þór Guðmundsson		1/7/82	1/1/83
60	Valþór Hlöðversson		1/1/82	1/1/83
61	Páll Hilmar Ketilsson		1/1/83	1/1/83
62	Árni Sæberg Kristjánsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/2/83	1/2/83
63	Guðmundur Sveinn Hermannsson	MORGUNBLAÐIÐ	30/5/83	30/5/83
64	Helgi Bjarnason	MORGUNBLAÐIÐ	1/7/82	2/6/83
65	Óli Örn Andreassen		1/1/76	1/7/83
66	Aðalsteinn Ingólfsson		1/9/78	1/9/83
67	Eygló Stefánsdóttir		1/1/77	1/4/84
68	Sigurður Friðþjófsson		1/5/84	1/5/84
69	Kristín Gunnarsdóttir		1/6/84	1/6/84
70	Anna Hólmfríður Yates		1/5/84	1/5/84
71	Guðmundur Ólafur Ingvarsson		1/6/84	1/6/84
72	Mörður Árnason		1/6/84	1/6/84
73	Ásdís Haraldsdóttir		12/6/84	12/6/84
74	Árni Þórður Jónsson	EIGNAUMSJÓN	1/6/84	1/6/84
75	Guðbjörg R. Guðmundsdóttir	GRUND	1/6/80	1/7/84
76	Þorsteinn J. Vilhjálmsson		8/8/84	8/8/84
77	Rúnar Ármann Arthúrsson		1/1/73	1/9/84
78	Jóhanna Árný Ingvarsdóttir		1/9/84	1/9/84
79	Valur Benedikt Jónatansson	HÓPBÍLAR	1/1/85	1/1/85
80	Gullveig T. Sæmundsdóttir		1/1/85	1/1/85
81	Birgir Guðmundsson		15/1/85	15/1/85
82	Edda Guðrún Andrésdóttir		1/3/85	1/3/85
83	Jón Guðmar Hauksson		1/5/82	1/2/85
84	Guðrún Sigríður Guðlaugsdóttir		1/3/84	1/4/85
85	Skúli Unnar Sveinsson		1/6/83	1/6/85
86	Bragi V. Bergmann	FREMRI ALMANNATENGSL	1/9/85	1/9/85

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
87	Sigurður Már Jónsson		17/9/85	17/9/85
88	Peter Radovan Jan Vosicky		1/1/86	1/1/86
89	Pjetur Sigurðsson	KSÍ	7/4/86	7/4/86
90	Ragnhildur Sverrisdóttir	LANDSVIRKJUN	1/6/86	1/6/86
91	Steinþór Guðbjartsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/3/84	1/1/86
92	Ingibjörg Bára Sveinsdóttir		1/8/86	1/8/86
93	Brynjar Gauti Sveinsson	STRAUMKUL	1/9/86	1/9/86
94	Sigurveig Jónsdóttir		1/10/86	1/10/86
95	Jón Kristján Sigurðsson	FÍB	1/12/86	1/12/86
96	Birna Þórðardóttir		1/1/87	1/1/87
97	Bryndís Kristjánsdóttir		1/9/86	1/1/87
98	Margrét Sverrisdóttir		1/1/87	1/3/87
99	Elín Albertsdóttir		1/6/78	1/5/87
100	Ómar Friðriksson	MORGUNBLAÐIÐ	20/5/84	1/5/87
101	Jóhann Ólafur Halldórsson	RITFORM	1/5/87	1/5/87
102	Kristín Helga Gunnarsdóttir	UPPSTREYMI	12/9/87	12/9/87
103	Geir Ragnar L. Andersen		1/10/87	1/10/87
104	Haukur Holm	RÚV	28/10/87	28/10/87
105	Ómar Þ. Ragnarsson		1/1/88	1/1/88
106	Óttar Halldór Sveinsson		3/1/88	3/1/88
107	Heimir Már Pétursson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/4/88	16/9/05
108	Hallur Þorsteinsson		9/5/88	9/5/88
109	Guðjón Guðmundsson	FISKIFRÉTTIR	15/5/88	15/5/88
110	Kristján Jónsson		5/6/86	25/5/88
111	Margrét Þóra Þórsdóttir		1/6/83	1/6/88
112	Þorfinnur Ómarsson		1/7/88	1/7/88
113	Björn Leósson		1/7/88	1/7/88
114	Kristján Sigurjónsson		1/8/88	1/8/88
115	Guðlaug Konráðsdóttir		1/9/88	1/9/88
116	Stefán Ásgrímsson		1/9/88	1/9/88
117	Sigrún Soffía Hafstein	VERKFRÆÐINGAFÉL. ÍSLANDS	10/10/88	10/10/88
118	Lúðvík Örn Steinarsson		1/8/88	1/3/89
119	Hilmar Bragi Bárðarson	VÍKURFRÉTTIR	1/7/89	1/7/89
120	Ásgeir Friðgeirsson		1/8/89	1/8/89
121	Þorgeir Lawrence		1/10/89	1/10/89
122	Valtýr Björn Valtýsson		1/11/89	1/11/89
123	Guðmundur O. Hilmarsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/11/89	1/11/89
124	Jón Birgir Pétursson		1/6/57	15/1/90
125	Elín Sveinsdóttir	SerEs HUGVERKASMIÐJA	1/2/90	1/2/90
126	Björn Jóhann Björnsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/3/90	1/3/90
127	Einar Falur Ingólfsson		1/6/86	1/6/86
128	Þórunn Þórsdóttir		1/6/90	1/6/90
129	Þorlákur Helgi Helgason		1/8/90	1/8/90
130	Pétur Steinn Guðmundsson	DELOITTE EHF	28/8/86	23/8/90
131	Pétur Þorsteinsson		1/11/90	1/11/90
132	Steingrímur Sævarr Ólafsson	SÆVARR SLF.	1/5/85	1/1/91
133	Sigurður Bogi Sævarsson	MORGUNBLAÐIÐ	2/1/91	2/1/91
134	Gestur Einar Jónasson		1/4/91	1/4/91
135	Magnús Hjörleifsson		10/4/91	10/4/91

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
136	Anna Gunnhildur Ólafsdóttir		1/6/88	1/6/91
137	Hildur Helga Sigurðardóttir		6/6/80	27/7/91
138	Telma Lucinda Tómasson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/1/92	1/10/98
139	Geir Agnar Guðsteinsson		1/6/92	1/6/92
140	Guðni Einarsson		1/6/92	1/6/92
141	Margrét Elísabet Ólafsdóttir		1/9/87	1/6/92
142	Jóna Rúna Kvaran		1/1/73	15/9/92
143	Þorgeir Ástvaldsson		15/9/92	15/9/92
144	Þorvaldur Örn Kristmundsson	BRÚA EHF.	1/4/93	1/4/93
145	Bergljót Davíðsdóttir		5/3/87	1/11/93
146	Bragi Þór Jósefsson		1/12/93	1/12/93
147	Orri Páll Ormarsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/94	1/6/94
148	Lárus Karl Ingason	LJÓSMYND ÚTGÁFA	1/1/87	31/5/94
149	Reynir Traustason		13/6/94	13/6/94
150	Steingerður Steinarsdóttir	SAMHJÁLP	1/12/94	1/12/94
151	Jón Kaldal	FORSÍÐA	1/5/95	1/5/95
152	Gunnar Hersveinn Sigursteinsson		1/6/95	1/6/95
153	Karl Blöndal	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/95	1/6/95
154	Svava Jónsdóttir		1/7/95	1/7/95
155	Guðjón Einarsson		15/10/95	15/10/95
156	Guðjón Guðmundsson		1/1/96	1/1/96
157	Þórður Ingimarsson		1/1/80	1/2/96
158	Kjartan Þorbjörnsson	MD REYKJAVÍK	1/1/90	1/6/96
159	Guðrún Hálfdánardóttir	RÚV	4/6/96	4/6/96
160	Auðunn Arnórsson		1/6/95	1/7/96
161	Valgerður Anna Jóhannsdóttir		20/8/96	20/8/96
162	Arndís Þorgeirsdóttir	KENNARASAMBAND ÍSLANDS	1/11/96	1/11/96
163	Gísli Þorsteinsson	OPIN KERFI	1/11/96	1/11/96
164	Ívar Benediktsson	handbolti.is	1/5/97	1/5/97
165	Arnar Björnsson	RÚV	1/5/97	1/5/97
166	Anton Brink Hansen	FRÉTTABLAÐIÐ	5/8/97	5/8/97
167	Styrmir Guðlaugsson		1/5/88	1/10/97
168	Hávar Sigurjónsson		1/12/97	1/12/97
169	Jóhanna Steinunn Snorradóttir	MÍMIR-SÍMENNTUN	1/3/98	1/3/98
170	Ragnheiður Linnet		15/6/98	15/6/98
171	Kristinn Garðarsson	ÖRÆFASLÓÐIR	1/10/88	13/7/98
172	Magnús Hlynur Hreiðarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	15/9/98	15/9/98
173	Lóa Pind Aldísardóttir	Lóa Production	15/9/98	15/9/98
174	Trausti Hafliðason	VIÐSKIPTABLAÐIÐ	3/2/99	3/2/99
175	Róbert Marshall		1/3/99	1/3/99
176	Jakob Bjarnar Grétarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/9/91	1/11/97
177	Óskar Ófeigur Jónsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/99	1/6/99
178	Gunnþóra Gunnarsdóttir		1/8/90	1/6/99
179	Þóra Þórarinsdóttir		1/6/99	1/6/99
180	Þórarinn Baldur Þórarinsson	FRÉTTABLAÐIÐ	1/8/99	1/8/99
181	Hörður Kristjánsson		1/9/99	1/9/99
182	Garðar Örn Úlfarsson	VIÐSKIPTABLAÐIÐ	15/9/96	15/9/96
183	Þröstur Emilsson	HH HÚS	1/1/00	1/1/00
184	Tómas Gunnarsson	SECURITAS	15/1/00	15/1/00

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
185	Njáll Gunnlaugsson		18/2/00	18/2/00
186	Steinunn Stefánsdóttir		22/5/00	22/5/00
187	Vilmundur Hansen		1/6/00	1/6/00
188	Sigríður Björg Tómasdóttir		1/6/00	1/6/00
189	Sigurður Elvar Þórólfsson	GOLFSAMBAND ÍSLANDS	19/6/00	19/6/00
190	Ómar Óskarsson		1/10/00	1/10/00
191	Loftur Atli Eiríksson	GRAND CIRCLE	1/5/84	1/1/01
192	Kristján Hjálmarsson	HYBRID SOLUTIONS	9/4/01	9/4/01
193	Edda Jóhannsdóttir		20/4/01	20/4/01
194	Jóhann Ágúst Hansen		25/4/01	25/4/01
195	Freyr Bjarnason	MORGUNBLAÐIÐ	4/6/01	4/6/01
196	Sunna Ósk Logadóttir	HEIMILDIN	1/7/01	1/7/01
197	Eiríkur Stefán Ásgeirsson	STÖÐ2/VÍSIR/BYLGJAN	1/7/01	1/7/01
198	Óli Kristján Ármannsson	KOM	1/9/01	1/9/01
199	Sigurður Már Harðarson	BÆNDABLAÐIÐ	1/9/01	1/9/01
200	Hildur Kristjánsdóttir	SAGA FILM	1/10/01	1/10/01
201	Védís Skarphéðinsdóttir	LÆKNABLAÐIÐ	26/11/01	26/11/01
202	Hörður Magnússon	HM Media	1/7/00	1/7/00
203	Eyrún Magnúsdóttir	KJARNINN	1/6/01	1/6/01
204	Henry Birgir Gunnarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/11/02	1/11/02
205	Vilhelm Gunnarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	10/1/03	10/1/03
206	Jón Trausti Reynisson	STUNDIN	1/1/03	1/1/03
207	Erla Hjördís Gunnarsdóttir	BÆNDABLAÐIÐ	25/2/03	25/2/03
208	Árni Hallgrímsson		1/5/03	1/5/03
209	Silja Björk Huldudóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/03	1/6/03
210	Kristín Heiða Kristinsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/03	1/6/03
211	Kolbrún Bergþórsdóttir	FRÉTTABLAÐIÐ	23/6/03	23/6/03
212	Guðrún H. Finnsdóttir		12/11/03	12/11/03
213	Þóra Kristín Ásgeirsdóttir	ÍSLENSK ERFÐAGREINING	1/1/04	1/1/04
214	Stefán Þór Karlsson		24/1/04	24/1/04
215	Unnur Hrefna Jóhannsdóttir		1/2/04	1/2/04
216	Indiana Ása Hreinsdóttir	MENNINGARFÉ. AKUREYRAR	6/2/04	6/2/04
217	Júlía Guðrún Ingólfsdóttir	FRÉTTABLAÐIÐ	1/3/04	1/3/04
218	Kristófer Helgason	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/04	1/5/04
219	Gunnhildur Arna Gunnarsdóttir	LÆKNABLAÐIÐ	1/5/04	1/5/04
220	Jón Pétur Jónsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/04	1/6/04
221	Lillý Valgerður Pétursdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/9/04	1/9/04
222	Halldór Tinni Sveinsson	STÖÐ2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/04	1/10/04
223	Ingi Ragnar Ingason	ORIGO	17/11/04	17/11/04
224	Sigurður Guðmundur Tómasson		1/1/78	18/11/04
225	Brynja Dögg Friðriksdóttir		1/3/05	1/3/05
226	Bjarni Ólafsson	ATON.JL	1/6/05	1/6/05
227	Jón Aðalsteinn Bergsveinsson	UMFÍ	1/5/05	1/5/05
228	Sigtryggur Ari Jóhannsson		20/5/05	20/5/05
229	Gunnar Gunnarsson	AUSTURGLUGGI	8/8/05	8/8/05
230	Sigrún María Kristinsdóttir		1/4/00	9/9/05
231	Karl Heimir Karlsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/05	1/10/05
232	Helgi Snær Skagfjörð Sigurðsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/10/05	1/10/05
233	Stígur Helgason	RÚV	1/12/05	1/12/05
234	Eliza Jean Reid		14/12/05	14/12/05
235	Valur Grettisson	RÚV	1/1/06	1/1/06
236	Svanfríður Inga Jónasdóttir		1/1/06	1/1/06
237	Svavar Hávarðsson	HJÁLPARSTARF KIRKJUNNAR	1/2/06	1/2/06
238	Höskuldur Kári Schram	RÚV	1/2/06	1/2/06
239	Kristinn Hrafnsson	SUNSHINE PRESS PRODUCTIONS	1/2/06	1/2/06
240	Eyþór Árnason	MORGUNBLAÐIÐ	1/4/03	25/3/06
241	Dóróthea Svavarsdóttir	LÍF OG LIST	1/4/06	1/4/06
242	Ingibjörg Dögg Kjartansdóttir	HEIMILDIN	1/4/06	1/4/06
243	Höskuldur Daði Magnússon	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/99	1/6/99
244	Lára Zulima Ómarsdóttir	ZULIMA	1/12/05	1/12/05
245	Janus Sigurjónsson	VIÐSKIPTABLAÐIÐ	1/8/06	1/8/06
246	Kristjana Björg Guðbrandsdóttir	IÐAN	15/9/06	15/9/06
247	Ingveldur Róbertsdóttir		1/10/06	1/10/06
248	Sigríður Björk Bragadóttir	SALT ELDHÚS	1/10/06	1/10/06
249	Þórður Snær Skagfjörð Júlíusson	HEIMILDIN	20/10/06	20/10/06
250	Kolbeinn Þorsteinsson	SÓLARTÚN	1/1/07	1/1/07
251	Ragnheiður Gyða Jónsdóttir		1/3/04	1/2/07
252	Gerður Harðardóttir		15/2/07	15/2/07
253	Sveinn Guðmar Waage	SVARIÐ	1/3/07	1/3/07
254	Helga Arnardóttir	ARRANO	1/4/07	1/4/07
255	Gunnar Reynir Valþórsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	15/4/07	15/4/07
256	Guðmundur Karl Sigurdórsson	SUNNLENSKA	1/5/07	1/5/07
257	Einar Þór Sigurðsson	DV	15/5/07	15/5/07
258	Baldur Guðmundsson	ORÐAVAL	1/9/07	1/9/07
259	Freyr Rögnvaldsson	HEIMILDIN	1/9/07	1/9/07
260	Sigríður Víðis Jónsdóttir		1/9/07	1/9/07
261	Vala Ósk Friðudóttir	AMNESTY INTERNATIONAL	26/9/07	26/9/07
262	Sindri Sindrason	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/07	1/10/07
263	Ingimar Karl Helgason		1/10/07	1/10/07
264	María Ólafsdóttir	HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK	1/10/07	1/10/07
265	Sigríður Hagalín Björnsdóttir	RÚV	1/11/07	1/11/07
266	Hrefna Sigurjónsdóttir	SJÓVÁ-ALMENNAR	1/11/07	1/11/07
267	Rakel Ósk Sigurðardóttir		15/11/07	15/11/07
268	Sigurður Mikael Jónsson	UNICEF Á ÍSLANDI	1/12/07	1/12/07
269	Ragnheiður Tryggvadóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/2/08	1/2/08
270	Tómas Þór Þórðarson	SÍMINN	1/2/08	1/2/08
271	Haraldur Guðjónsson Thors		1/4/08	1/4/08
272	Eva Georgs. Ásudóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/08	1/6/08
273	Þorbjörg Alda Marinósdóttir	GRANDAGARÐUR 19	1/7/08	1/7/08
274	Ragnar Santos	RÚV	1/10/08	1/10/08
275	Þór Ægisson	RÚV	1/10/08	1/10/08
276	Vilhjálmur Þór Guðmundsson		1/10/08	1/10/08
277	Guðmundur Bergkvist Jónsson	RÚV	1/10/08	1/10/08
278	Ingi Freyr Vilhjálmsson	HEIMILDIN	1/1/09	1/1/09
279	Sigrún Ósk Kristjánsdóttir	STÖÐ2/VÍSIR/BYLGJAN	1/1/09	1/1/09
280	Eggert Jóhannesson	MORGUNBLAÐIÐ	14/10/03	1/2/09
281	Þorbjörg Eva Erlendsdóttir		1/4/09	1/4/09
282	Sara McMahon	UN WOMEN Á ÍSLANDI	1/6/09	1/6/09

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
283	Freyr Arnarson	VERZLUNARSKÓLI ÍSLANDS	1/10/08	1/10/08
284	Birgir Olgeirsson	FLY PLAY	1/9/09	1/9/09
285	Ragnhildur Aðalsteinsdóttir		1/9/09	1/9/09
286	Ólöf Jakobína Ernudóttir	KRABBAMEINSFÉLAG ÍSL.	1/9/09	1/9/09
287	Guðmundur Benediktsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/09	1/10/09
288	Gunnlaugur Einar Briem		1/3/02	2/11/09
289	Hólmfríður Gísladóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/1/10	1/1/10
290	Kjartan Kjartansson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/1/10	1/1/10
291	Baldur Hrafnkell Jónsson		1/4/10	1/4/10
292	Álfrún Pálsdóttir	HÖNNUNARMIÐSTÖÐ ÍSLANDS	1/6/10	1/6/10
293	Aðalsteinn Kjartansson	HEIMILDIN	1/6/10	1/6/10
294	Þröstur Ernir Viðarsson		1/7/10	1/7/10
295	Björk Eiðsdóttir	FRÉTTABLAÐIÐ	1/8/10	1/8/10
296	Matthías Árni Ingimarsson	SMÍÐAÞJÓNUSTAN	1/9/10	1/9/10
297	Anna Lilja Þórisdóttir	RÚV	1/10/10	1/10/10
298	Kristján Jónsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/11/10	1/11/10
299	Kolbrún Björnsdóttir		1/12/10	1/12/10
300	Kristín Ýr Gunnarsdóttir	ATON.JL	1/12/10	1/12/10
301	Þorgeir Ólafsson		1/7/10	1/2/11
302	Hlín Einarsdóttir		1/2/11	1/2/11
303	Þorkell Þorkelsson		3/6/85	1/2/11
304	Hanna Ruth Ólafsdóttir	RAUÐI KROSSINN	1/1/11	1/1/11
305	Sólrún Lilja Ragnarsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/1/11	1/1/11
306	Óskar Þór Halldórsson		30/1/11	30/1/11
307	Þóra Tómasdóttir	RÚV	1/4/11	1/4/11
308	Sveinn Birkir Björnsson	ÍSLANDSSTOFA	1/6/11	1/6/11
309	Viktoría G. Hermannsdóttir	RÚV	1/6/11	1/6/11
310	Viðar Guðjónsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/8/11	1/8/11
311	Hödd Vilhjálmsdóttir	KVIS	1/9/11	1/9/11
312	Hörður Ægisson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/11	1/10/11
313	Kjartan G. Kjartansson		1/3/12	1/3/12
314	Svana Lovísa Kristjánsdóttir	EPAL	1/5/12	1/5/12
315	Ingvar Pétur Guðbjörnsson	SJÁLFSTÆÐISFLOKKURINN	1/6/12	1/6/12
316	Elvar Geir Magnússon	FÓTBOLTI.NET	1/6/12	1/6/12
317	Hanna Ingibjörg Arnarsdóttir	ICELAND TRAVEL	1/7/12	1/7/12
318	Ernir Eyjólfsson	FRÉTTABLAÐIÐ	1/8/12	1/8/12
319	Þorsteinn Kr. Ásgrímsson Melén	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/12	1/6/12
320	Lilja Katrín Gunnarsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/1/09	1/1/09
321	Kolbeinn Tumi Daðason	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/12/12	1/12/12
322	Haukur Viðar Alfreðsson	CIRCUS AUGLÝSINGASTOFA	1/12/12	1/12/12
323	Haraldur Þór Stefánsson		1/5/13	1/5/13
324	Katrín Rut Bessadóttir	HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK	1/5/13	1/5/13
325	Zoe Robert	RAUÐI KROSSINN	1/3/13	1/3/13
326	Guðmundur Magússon		1/8/13	1/8/13
327	Lára Halla Sigurðardóttir	VERKÍS	1/5/13	1/5/13
328	Stefán Gunnar Sveinsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/12	1/6/12
329	Gunnþórunn Jónsdóttir		1/6/13	1/6/13
330	Stefán Árni Pálsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/13	1/6/13
331	Gunnlaugur Helgason	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/7/13	1/7/13
332	Erla Björg Gunnarsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/8/13	1/8/13
333	Heiða Rós Helgadóttir		1/5/13	1/5/13
334	Birgir Þór Harðarson	RÚV	1/9/13	1/9/13
335	Sigurborg Selma Karlsdóttir		1/9/13	1/9/13
336	Jón Júlíus Karlsson	UMF GRINDAVÍKUR	1/9/13	1/9/13
337	Samúel Karl Ólason	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/13	1/10/13
338	Kjartan Atli Kjartansson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/11/13	1/11/13
339	Sindri Sverrisson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/13	1/5/13
340	Pétur Atli Lárusson	MORGUNBLAÐIÐ	29/2/04	29/2/04
341	Frosti Kr. Logason	PACTA	1/1/14	1/1/14
342	Einar Ólason		17/5/04	17/5/04
343	Snærós Sindradóttir Bachmann	RÚV	1/3/14	1/3/14
344	Hildur Friðriksdóttir	COSMETICS	1/3/14	1/3/14
345	Ingvar Haraldsson	SAMTÖK FJÁRMÁLAFYRIRTÆKJA	1/4/14	1/4/14
346	Linda H. Blöndal Hrafnkelsdóttir	RÚV	1/5/14	1/5/14
347	Ásgeir Jónsson	HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK	1/12/05	1/12/05
348	Ragnheiður O. Davíðsdóttir		1/8/14	1/8/14
349	Atli Ísleifsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/7/14	1/7/14
350	Sunna Kristín Hilmarsdóttir	HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK	1/9/14	1/9/14
351	Guðný Hrönn Antonsdóttir	BIRTINGUR	1/5/13	1/5/13
352	Sunna Sæmundsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/13	1/5/13
353	Sunna Karen Sigurþórsdóttir	RÚV	1/6/14	1/6/14
354	Jóhann Óli Eiðsson	DELOITTE LEGAL	1/11/14	1/11/14
355	Kristján H. Johannessen	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/13	1/6/13
356	Nadine Guðrún Yaghi	FLY PLAY	1/2/15	1/2/15
357	Einar Guðmann		1/3/15	1/3/15
358	Arnþrúður Karlsdóttir		1/2/15	1/2/15
359	Andri Yrkill Valsson	RÚV	1/6/14	1/6/14
360	Skúli Halldórsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/5/14	1/5/14
361	Björn Þorfinnsson	DV	1/3/15	1/3/15
362	Ragnar E. Arnar Finnbogason		1/6/15	1/6/15
363	Eggert Þór Jónsson	RÚV	1/4/15	1/4/15
364	Íris Hauksdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/15	1/5/15
365	Ásdís Ásgeirsdóttir	MORGUNABLAÐIÐ	1/6/13	1/6/15
366	Þórgnýr Einar Albertsson	ÖRYRKJABANDALAGIÐ	1/5/15	1/5/15
367	Erla María Markúsdóttir	HEIMILDIN	1/9/15	1/9/15
368	Styrmir Kári Erwinsson	STYRMIR KÁRI & HEIÐDÍS PH	1/3/12	1/6/15
369	Eva Björk Ægisdóttir		1/1/15	1/1/15
370	Jónatan Grétarsson		1/10/15	1/10/15
371	Kristinn Magnússon	MORGUNBLAÐIÐ	1/4/07	1/11/15
372	Finnur Orri Thorlacius	SORPA bs.	1/12/15	1/12/15
373	Daníel Rúnarsson		1/5/08	1/3/16
374	Heiðdís Guðbjörg Gunnarsd.	STYRMIR KÁRI & HEIÐDÍS PH	1/5/16	1/5/16
375	Páll Friðriksson	FEYKIR	1/5/16	1/8/16
376	Hildur Loftsdóttir	HJÁLPARSTARF KIRKJUNNAR	1/10/98	1/7/16
377	María Erla Kjartansdóttir	MANNVIT	1/9/16	1/9/16
378	Hörður Snævar Jónsson	433.is	1/11/16	1/11/16
379	Jean Francois Tessier		1/5/08	1/3/16
380	Þóroddur Bjarnason	MORGUNBLAÐIÐ	1/12/16	1/12/16

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
381	Magnús Heimir Jónasson	VIÐSKIPTABLAÐIÐ	1/1/17	1/1/17
382	Sigríður Sólan Guðlaugsdóttir		1/10/06	1/6/17
383	Helgi Vífill Júlíusson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/12	1/2/17
384	Guðrún Selma Sigurjónsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/3/17	1/3/17
385	Guðrún Hulda Pálsdóttir	BÆNDABLAÐIÐ	1/5/11	1/5/11
386	Atli Steinn Guðmundsson		1/3/08	1/6/17
387	Hulda Hjálmarsdóttir	KRAFTUR	1/5/17	1/5/17
388	Arnar Þór Ingólfsson	HEIMILDIN	1/6/17	1/6/17
389	Margrét Helga Erlingsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/7/17	1/7/17
390	Aðalheiður Ámundadóttir		1/7/17	1/7/17
391	Bára Huld Beck Sigfúsdóttir		1/10/17	1/10/17
392	Ingvi Þór Sæmundsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/8/17	1/8/17
393	María Björk Guðmundsdóttir	RÚV	1/10/17	1/10/17
394	Ari Brynjólfsson	FÉLAG ÍSL. HJÚKRUNARFRÆÐINGA	1/10/17	1/10/17
395	Kristinn Haukur Guðnason	DV	1/12/17	1/12/17
396	Lovísa Arnardóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/12/17	1/12/17
397	Þórlindur Kjartansson		1/1/18	1/1/18
398	Hjalti Freyr Ragnarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/1/18	1/1/18
399	Jóhann Ingi Hafþórsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/1/17	1/3/18
400	Andie Sophia Fontaine		1/1/18	1/1/18
401	Artur Zbigniew Bieniek	REYKJAVÍK GRAPEVINE	1/10/15	1/3/18
402	Margrét Stefánsdóttir		7/1/00	1/3/18
403	Berghildur Erla Bernharðsd.	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/2/18	1/2/18
404	Aðalbjörn Sigurðsson	GILDI-LÍFEYRISSJÓÐUR	1/3/18	1/3/18
405	Gunnlaugur Snær Ólafsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/3/18	1/3/18
406	Guðrún Ósk Guðjónsdóttir	DV	1/3/18	1/3/18
407	Auður Ösp Guðmundsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/4/18	1/4/18
408	Ragna Gestsdóttir	BIRTINGUR	1/5/16	1/4/18
409	Kristín Ólafsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/4/18	1/4/18
410	Guðrún Óla Jónsdóttir	EGILSSON	1/5/18	1/5/18
411	Kristín Kristinsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/18	1/5/18
412	Elísabet Inga Sigurðardóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/18	1/5/18
413	Sigríður Dögg Auðunsdóttir	RÚV	1/4/12	1/10/17
414	Magnús Geir Eyjólfsson	RÚV	1/9/18	1/9/18
415	Ásta Andrésdóttir		7/6/04	1/9/18
416	Karen Dröfn Kjartansdóttir	LANGBRÓK	8/11/04	1/9/18
417	Oddur Ævar Gunnarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/11/18	1/11/18
418	Vésteinn Örn Pétursson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/12/18	1/12/18
419	Rúnar Ingi Garðarsson	RÚV	1/12/18	1/12/18
420	Kári Finnsson	CREDITINFO LÁNSTRAUST	1/3/14	1/1/19
421	Sveinn Ólafur Melsted	VIÐSKIPTABLAÐIÐ	1/1/19	1/1/19
422	Ríkharð Óskar Guðnason	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/4/19	1/4/19
423	Hallgerður Kolbrún E. Jónsd.	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/4/19	1/4/19
424	Birna Dröfn Jónasdóttir	ATHYGLI	1/4/19	1/4/19
425	Ingunn Lára Kristjánsdóttir	RÚV	1/4/19	1/4/19
426	Sunna Valgerðardóttir	RÚV	1/6/10	1/4/19
427	Erla Dóra Magnúsdóttir	DV	1/4/19	1/4/19
428	Veronika Steinunn Magnúsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/18	1/4/19
429	Steingerður Sonja Þórisdóttir	MAUL EHF.	1/3/18	1/4/19

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
430	Arnar Tómas Valgeirsson	TRAVELSHIFT	1/5/18	1/4/19
431	Hafsteinn Þór Þórðarson	ALDEILIS AUGLÝSINGASTOFA	1/6/19	1/6/19
433	Rósa Margrét Tryggvadóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/6/19	1/6/19
434	Eiður Þór Árnason	STÖÐ2/VÍSIR/BYLGJAN	1/7/19	1/7/19
435	Bergsteinn Sigurðsson	RÚV	24/5/04	1/7/19
436	Anna Marsibil Clausen	RÚV	30/1/13	1/9/19
437	Júlíus Þór Halldórsson	VIÐSKIPTABLAÐIÐ	1/9/19	1/9/19
438	Þórdís Lilja Gunnarsdóttir	FRÉTTABLAÐIÐ	1/10/19	1/10/19
439	Alexander Gunnar Kristjánsson	RÚV	1/5/17	1/6/19
440	Þórunn Elísabet Bogadóttir	RÚV	1/6/07	1/1/20
441	Grettir Gautason	SPOR-SAMSKIPTI OG RÁÐGJÖF EHF.	1/2/20	1/2/20
442	Oddur Freyr Þorsteinsson	RAUÐI KROSSINN	1/3/20	1/3/20
443	Fanndís Birna Logadóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/3/20	1/3/20
444	Urður Örlygsdóttir	RÚV	1/4/20	1/4/20
445	Jón Ármann Steinsson		1/1/00	1/4/20
446	Steinunn Ásmundsdóttir	BÆNDABLAÐIÐ	1/8/19	1/6/20
447	Sólveig Baldursdóttir	LIFÐU NÚNA	1/11/92	1/9/20
448	Arnar Þór Þórisson	RÚV	1/9/20	1/9/20
449	Heimir Hannesson		1/9/20	1/9/20
450	Alma Mjöll Ólafsdóttir	HEIMILDIN	1/2/19	1/10/20
451	Oddur Þórðarson	RÚV	1/10/20	1/10/20
452	Máni Snær Þorláksson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/9/19	1/10/20
453	Helena Rakel Jóhannesdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/11/20	1/11/20
454	Erla Hlynsdóttir	HEIMILDIN	15/5/07	1/12/20
455	Einar Karl Gunnarsson	ÚTVARP SAGA	1/11/20	1/11/20
456	Björn Steinbekk Kristjánsson		1/4/21	1/4/21
457	Þorvarður Pálsson	FRÉTTABLAÐIÐ	1/1/21	1/1/21
458	Jón Þór Stefánsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/3/21	1/3/21
459	Guðrún Gyða Eyþórs Árnadóttir	DV	1/3/21	1/3/21
460	Þórdís Valsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/2/16	1/3/21
461	Þorvaldur Sigurbjörn Helgason		1/4/21	1/4/21
462	Halldór Kolbeins		3/4/96	15/4/21
463	Helgi Seljan Jóhannsson	HEIMILDIN	1/4/21	1/4/21
464	Sigríður Elín Ásmundsd.	FÉLAG ÍSL. HJÚKRUNARFR.	14/9/04	1/4/21
465	Ágúst Borgþór Sverrisson	DV	1/4/21	1/4/21
466	Aníta Guðlaug Axelsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/12/16	1/4/21
467	Vilborg Einarsdóttir		1/5/21	1/5/21
468	Hulda Margrét Óladóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/21	1/6/21
469	Urður Egilsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/5/17	1/5/21
470	Eygló Svala Arnarsdóttir	ENNEMM	1/3/07	1/6/21
471	Svava Marín Óskarsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/21	1/6/21
472	Ragnheiður Birgisdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/5/19	1/5/21
473	Runólfur Trausti Þórhallsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/20	1/7/21
474	Guðrún Elín Arnardóttir	BIRTA MEDIA	15/1/06	1/8/21
475	Svava Kristín Grétarsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/20	1/9/21
476	Björn Jónas Þorláksson		1/2/12	1/9/21
477	Helena Rós Sturludóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/9/21	1/9/21
478	Magdalena Anna Torfadóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1/9/21	1/9/21
479	Bjartmar Oddur Þ. Alexandersson		1/10/21	1/10/21

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
480	Viktor Örn Ásgeirsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/21	1/10/21
481	Hrafnhildur Gunnarsdóttir		16/10/01	1/11/21
482	Ólöf Skaftadóttir	BERGSNÖS	1/5/13	1/10/21
483	Albert Örn Eyþórss.	AUSTURFRÉTT/AUSTURGLUGGINN	1/5/03	1/10/21
484	Aron Guðmundsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/10/21	1/10/21
485	Halla Harðardóttir	RÚV	1/2/14	1/10/21
486	Björgvin Gunnarsson	MANNLÍF	1/6/06	1/11/21
487	Gunnhildur Kjerúlf	RÚV	1/11/21	1/11/21
488	Salome Friðgeirsdóttir		1/11/21	1/11/21
489	Ari Páll Karlsson	RÚV	1/11/21	1/11/21
490	Guðni Tómasson	RÚV	1/11/21	1/11/21
491	Alma Ómarsdóttir	RÚV	1/8/21	1/8/21
492	Kristinn Þeyr Magnússon	RÚV	1/12/21	1/12/21
493	Elísabet Hanna Maríudóttir		1/1/22	1/1/22
494	Óskar Hallgrímsson		1/2/22	1/2/22
495	Pálmi Jónasson	NFLÍ	1/1/22	1/1/22
496	Hafdís Helga Helgadóttir	RÚV	1/2/22	1/2/22
497	Ólafur Arnarson	DV	1/3/22	1/3/22
498	Gunnar Egill Daníelsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/2/22	1/2/22
499	Rebekka Líf Ingadóttir	RÚV	1/3/22	1/3/22
500	Sigríður Halldórsdóttir	RÚV	1/3/22	1/3/22
501	Katrín Heiða Guðjónsdóttir	MANNLÍF	1/3/22	1/3/22
502	Harpa Mjöll Reynisdóttir	MANNLÍF	1/3/22	1/3/22
503	Pétur Magnússon	RÚV	1/6/17	1/3/22
504	Bjarki Sigurðsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/3/21	1/4/22
505	Erla María Davíðsdóttir	RÚV	1/4/22	1/4/22
506	Josie Anne B. Maltinsky Gaiten		1/4/22	1/4/22
507	Margrét Adamsdóttir	RÚV	1/5/22	1/5/22
508	Ólafur Björn Sverrisson	STÖÐ2/VÍSIR/BYLGJAN	1/5/22	1/5/22
509	Irja Gröndal	MORGUNBLAÐIÐ	1/5/22	1/5/22
510	Ragnar Jón Hrólfsson	RÚV	1/5/22	1/5/22
511	Kristján Ágúst Kristjánsson	DV	1/5/22	1/5/22
512	Árni Sæberg	STÖÐ2/VÍSIR/BYLGJAN	1/6/21	1/5/22
513	Valur Snær Gunnarsson		1/3/13	1/6/22
514	Börkur Gunnarsson		20/9/10	1/6/22
515	Ragnhildur Hrefna Thorlacius	RÚV	1/6/22	1/6/22
516	Bogi Ágústsson		1/6/22	1/6/22
517	Ingólfur Bjarni Sigfússon	RÚV	1/6/22	1/6/22
518	Anna Kristín Jónsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
519	Þórdís Arnljótsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
520	Ágúst Ólafsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
521	Þóra Arnórsdóttir	LANDSVIRKJUN	1/6/22	1/6/22
522	Jóhanna Vigdís Hjaltadóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
523	Ásrún Brynja Ingvarsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
524	Hallgrímur Indriðason	RÚV	1/6/22	1/6/22
525	Kristín Sigurðardóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
526	Rúnar Snær Reynisson	RÚV	1/6/22	1/6/22
527	María Sigrún Hilmarsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
528	Ólöf Rún Erlendsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
529	Ólöf Ragnarsdóttir	RÚV	1/6/17	1/6/22
530	Hólmfríður Dagný Friðjónsdóttir	RÚV	1/4/19	1/6/22
531	Ólöf Rún Skúladóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
532	Baldvin Þór Bergsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
533	Sólveig Klara Ragnarsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
534	Brynjólfur Þór Guðmundsson	RÚV	1/9/00	1/6/22
535	Elsa María Guðlaugs Drífudóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
536	Helga Margrét Höskuldsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
537	Þórgunnur Oddsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
538	Dagný Hulda Erlendsdóttir	RÚV	1/6/13	1/6/22
539	Óðinn Svan Óðinsson	RÚV	1/8/17	1/6/22
540	Halla Ólafsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
541	Freyr Gígja Gunnarsson	RÚV	3/11/04	1/6/22
542	Hilmar Björnsson	RÚV	1/8/00	1/6/22
543	Róbert Jóhannsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
544	Valgeir Örn Ragnarsson	RÚV	15/3/06	1/6/22
545	Ingvar Þór Björnsson	RÚV	1/7/17	1/6/22
546	Kristjana Arnarsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
547	Bjarni Pétur Jónsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
548	Markús Þ. Þórhallsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
549	Jóhann Bjarni Kolbeinsson	RÚV	1/1/06	1/6/22
550	Edda Sif Pálsdóttir	RÚV	1/5/14	1/6/22
551	Tryggvi Aðalbjörnsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
552	Björg Guðlaugsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
553	Bjarni Rúnarsson	RÚV	1/6/18	1/6/22
554	Þorkell Gunnar Sigurbjörnsson	RÚV	1/3/14	1/6/22
555	Eva Björk Benediktsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
556	Ævar Örn Jósepsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
557	Gísli Einarsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
558	Birta Björnsdóttir	RÚV	1/2/12	1/6/22
559	Einar Örn Jónsson	RÚV	1/6/22	1/6/22
560	Amanda Guðrún Bjarnadóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
561	Broddi Broddason	RÚV	1/6/22	1/6/22
562	Valdís Eiríksdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/9/21	1/9/21
563	Sigurður Kaiser		1/6/22	1/6/22
564	Ásta Hlín Magnúsdóttir	RÚV	1/6/22	1/6/22
565	Gísli Jónasson	RÚV	1/6/22	1/6/22
566	Helgi Fannar Sigurðsson	DV	1/6/22	1/6/22
567	Valur Páll Eiríksson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/7/22	1/7/22
568	Ástvaldur Lárusson	BÆNDABLAÐIÐ	1/7/22	1/7/22
569	Helga Hauksdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/2/17	1/8/22
570	Sigurður Ingólfsson		1/10/22	1/10/22
571	Ólafur A. Pálsson	MORGUNBLAÐIÐ	1/10/22	1/10/22
572	María Lilja Þrastardóttir Kemp		1/1/12	1/11/22
573	Margrét Björk Jónsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/3/18	1/11/22
574	Sigurður Orri Kristjánsson	VIÐREISN	1/11/22	1/11/22
575	Helgi Steinar Gunnlaugsson	VIÐSKIPTABLAÐIÐ	1/11/22	1/11/22
576	Margrét Marteinsdóttir	HEIMILDIN	1/11/22	1/11/22
577	Bára Magnúsdóttir	HEIMILDIN	1/11/22	1/11/22

Nr:	Nafn:	Vinnustaður:	Hóf störf:	Hóf aðild síðast:
578	Iryna Zubenko	REYKJAVIK GRAPEVINE	1/11/21	1/11/22
579	Adda Ósk Gunnarsdóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/11/22	1/12/22
580	Sigurður Ólafur Sigurðsson		1/12/22	1/12/22
581	Darren Francis Adam	RÚV	1/12/22	1/12/22
582	Jónas Margeir Ingólfsson	SAMEINUÐU ÍSL. KVIKMYNDA	1/5/10	1/11/22
583	Sigríður Elva Vilhjálmsdóttir		1/3/06	1/12/22
584	Baldvin Örn Berndsen		1/2/14	1/1/23
585	Nanna Guðrún Sigurðardóttir	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1/9/21	1/1/23
586	Guðrún Sóley Gestsdóttir	RÚV	1/8/12	1/1/23
587	Júlía Aradóttir	RÚV	1/1/23	1/1/23
588	Jóhannes Ólafsson	RÚV	1/1/23	1/1/23
589	Stefanía Skaftadóttir	RÚV	1/1/23	1/1/23
590	Ingvar Haukur Guðmundsson	RÚV	1/1/23	1/1/23
591	Arnhildur Háfdánardóttir	RÚV	1/6/22	1/1/23
592	Anna Margrét Björnsson	SENDIRÁÐ FRAKKLANDS	1/12/99	1/1/23
593	Steingrímur Dúi Másson		1/2/23	1/2/23
594	Bragi Valgeirsson	RÚV	1/1/23	1/1/23
595	Ragnar Visage Sigrúnarson	RÚV	1/1/23	1/1/23
596	Benedikt Sigurðsson	RÚV	1/2/23	1/2/23
597	Sigrún Þuríður Runólfsdóttir	RÚV	1.2.2023	1.2.2023
598	Hugrún Hannesdóttir Diego	RÚV	1.2.2023	1.2.2023
599	Júlía Margrét Einarsdóttir	RÚV	1.3.2014	1.3.2014
600	Rex Beckett	REYKJAVÍK GRAPEVINE	1.2.2023	1.2.2023
601	Catharine Alexandria Fulton	REYKJAVIK GRAPEVINE	1.2.2023	1.2.2023
602	Jóhannes Bjarki Bjarkason	REYKJAVÍK GRAPEVINE	1.2.2023	1.2.2023
603	Jón Trausti Sigurðarson	REYKJAVÍK GRAPEVINE	1.2.2023	1.2.2023
604	Hjálmar Friðriksson	SAMSTÖÐIN	1.10.2013	1.3.2023
605	Anna María Björnsdóttir	RÚV	1.3.2023	1.3.2023
606	Maríanna Björk Ásmundsdóttir	BIRTINGUR	1.3.2023	1.3.2023
607	Valgerður Gréta G. Gröndal	RÚV	1.3.2023	1.3.2023
608	Katrín Ásta Sigurjónsdóttir	STUNDIN	1.3.2023	1.3.2023
609	Eik Arnþórsdóttir	HEIMILDIN	1.3.2023	1.3.2023
610	Alda Lóa Leifsdóttir		1.4.2023	1.4.2023
611	Klara Ósk Kristinsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1.4.2023	1.4.2023
612	Anna Rún Frímannsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1.4.2023	1.4.2023
613	Sólrún Dögg Jósefsdóttir	STÖÐ2/VÍSIR/BYLGJAN	1.5.2023	1.5.2023
614	Mist Þormóðsdóttir Grönvold	MORGUNBLAÐIÐ	1.5.2023	1.5.2023
615	Ásta Hind Ómarsdóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1.6.2022	1.5.2023
616	Árni Þór Theodórsson	RÚV	1.5.2023	1.5.2023
618	Jakob Snævar Ólafsson	DV	1.5.2023	1.5.2023
619	Magnús Jochum Pálsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1.6.2023	1.6.2023
620	Magnús Már Einarsson	UPPSPIL	1.6.2012	1.6.2023
621	Ragnhildur Þrastardóttir	STUNDIN	1.5.2018	1.6.2023
622	Ástrós Signýjardóttir	RÚV	1.6.2023	1.6.2023
623	Egill Ploder Ottósson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1.8.2023	1.8.2023
624	Brynjar Birgisson	MANNLÍF	1.6.2016	1.8.2023
625	Arnar Páll Hauksson		1.9.2023	1.9.2023
626	Agnar Már Másson	MORGUNBLAÐIÐ	1.9.2023	1.9.2023
627	Gréta Sigríður Einarsdóttir	RÚV	1.9.2023	1.9.2023
628	Gunnar Smári Egilsson	SAMSTÖÐIN	1.9.2023	1.9.2023
629	Jóhanna Vigdís Ragnhildardóttir	BIRTINGUR	1.9.2023	1.9.2023
630	Atli Þór Albertsson		1.10.2023	1.10.2023
631	Þorgils Jónsson	RUV	1.11.2003	1.11.2003
632	Nína Dís Schneider	RÚV	1.10.2023	1.10.2023
633	Guðrún Dís Emilsdóttir	RÚV	1.10.2023	1.10.2023
634	Kristján Guðjónsson	RÚV	1.2.2015	1.10.2023
635	Gunnar Hansson	RÚV	1.10.2023	1.10.2023
636	Hrafnhildur Halldórsdóttir	RÚV	1.10.2023	1.10.2023
637	Gígja Hólmgeirsdóttir	RÚV	1.10.2023	1.10.2023
638	Ragnhildur Helgadóttir	MORGUNBLAÐIÐ	1.10.2023	1.10.2023
639	Jóhann Páll Kristbjörnsson	VÍKURFRÉTTIR	1.10.2023	1.10.2023
640	Jón Rúnar Hilmarsson		1.6.2021	1.11.2023
641	Egill Óskar Helgason	RÚV	1.11.2023	1.11.2023
642	Rafn Ágúst Ragnarsson	STÖÐ 2/VÍSIR/BYLGJAN	1.5.2022	1.11.2023

Þekktu rétt þinn!

Grunnurinn. Kjarasamningar BÍ eru grunnurinn að því sem greiða ber fyrir vinnu blaða- og fréttamanna á fjölmiðlum á Íslandi. Það þýðir að óheimilt er samkvæmt lögum að greiða minna en þeir kveða á um. Engin takmörk eru á því hversu mikið meira má greiða.

Vinnutími. Vikulegur dagvinnutími blaða- og fréttamanna er 35-40 stundir. Vinnutíminn er styttri á vaktavinnudeildum en á dagvinnudeildum. Vinna umfram það er ávallt yfirvinna og ber að greiða sérstaklega fyrir hana.

Yfirvinna. Greitt er fyrir yfirvinnu með 1,0385% af dagvinnulaunum. Það þýðir til dæmis að yfirvinnutíminn kostar 5.192 kr. fyrir þann sem er á 500 þús. kr. taxtalaunum. Tíu yfirvinnutímar á viku eða 40 í mánuði kosta þar með 207.700 kr. í vinnulaunum. Lágmarkslaun í því tilviki eru því 707.700 kr.

Hámarksvinnutími. Ekki er heimilt að vinna meira en 48 klukkustundir á viku að meðaltali á hverju fjögurra mánaða tímabili.

Rauðir dagar. Almennir frídagar á ári eru átta: Skírdagur, annar í páskum, sumardagurinn fyrsti,1. maí, uppstigningardagur, annar í hvítasunnu, frídagur verslunarmanna og annar í jólum. Vinna á þessum dögum er aukavinna og ekki greitt fyrir færri en fjóra tíma. Ef um vaktavinnu er að ræða kemur frídagur fyrir vinnu á þessum degi.

Stórhátíðardagar. Stórhátíðardagar á ári eru einnig átta: Nýársdagur, föstudagurinn langi, páskadagur, hvítasunnudagur, 17. júní, aðfangadagur jóla, jóladagur og gamlársdagur. Tvöföld yfirvinna er greidd á þessum dögum, ekki minna en átta tímar vegna fólks í dagvinnu. Vaktavinnumaður fær frídag og yfirvinnu.

Fastlaunasamningar. Mjög hefur færst í vöxt að samið sé um ein laun fyrir starfið. Slíkir launasamningar hafa kallast fastlaunasamningar Hagkvæmni slíkra samninga fer algerlega eftir því hversu mikla yfirvinnu starfið innifelur. Það þýðir að þú þarft að fylgjast vel með yfirvinnutímum, svo laun verði ekki undir kjarasamningum. ***Ekki vinna ókeypis. Það er bannað samkvæmt lögum og kjarasamningum.*** Engum er skylt að vera á fastlaunasamningi og allir geta gert kröfu til að vinna samkvæmt kjarasamningnum og fá greitt fyrir yfirvinnu.

Fastráðning. Blaðamenn eru fastráðnir eftir fjóra mánuði óháð því hvort gerður er ráðningarsamningur eða ekki. Ef blaðamaður er fastráðinn strax frá byrjun eða áður en fjögurra mánaða starfstíma er náð er nauðsynlegt að það sé staðfest með sannanlegum hætti. Uppsagnarfrestur fastráðins blaðamanns er að lágmarki þrír mánuðir, en uppsagnafrestur á reynslutíma er ein vika.

Endurgreiddur kostnaður. Blaða- og fréttamenn fá endurgreiddan kostnað vegna starfs síns frá atvinnurekendum. Endurgreiddar eru áskriftir dagblaða, tímarita og ljósvakamiðla samtals kr. 10.500 á mánuði, símakostnaður 8.500 kr. á mánuði og nettenging og kostnaður vegna hennar samtals kr. 4.000. Samtals gera þetta 23.000 kr. en útgefandi getur látið einhver ofangreindra atriða í té á eigin kostnað og fellur þá kostnaðargreiðsla vegna þess niður.

Höfundarréttur. Blaðamenn eiga óskoraðan höfundarrétt að sínum verkum. Sérstakir höfundarréttarsamningar hafa verið gerðir á mörgum ritstjórnum, sem tryggja greiðslur fyrir framsal á höfundarrétti.

Orlof. Fyrir fjögur ár í starfi eiga blaðamenn 24 daga í sumarorlof á ári. Eftir fjögur ár fjölgar dögum í 27 jafnframt því sem heimilt er að geyma 5 daga og taka 10 að vetri, samanlagt 32 dagar í sumar- og vetrarorlof. Dögunum fjölgar í 29 (34) eftir 10 ár og 30 (35) eftir 18 ár.

3ja mánaða frí. Allir blaðamenn eiga rétt á 3ja mánaða leyfi að meðtöldu sumarleyfi eftir 5 ár í starfi og aftur eftir 10 ár og síðan á fjögurra ára fresti upp frá því.

Veikindaréttur. Veikindaréttur fastráðins blaðamanns er að lágmarki þrír mánuðir á fullum launum og þrír mánuðir á hálfum launum. Styrktarsjóður BÍ greiðir sjúkradagpeninga þar til viðbótar í allt að eitt ár.

Tryggingar. Allir blaðamenn eru slysa- og líftryggðir í vinnu og í frítíma. Atvinnurekanda ber að sjá til þess. Tryggingabætur vegna andláts fara eftir fjölskylduaðstæðum og geta numið 6-12 milljónum þegar um fjölskyldumann er að ræða með börn.

Lífeyrisiðgjöld. Blaða- og fréttamenn greiða til Lífeyrissjóðs verslunarmanna 4% af heildarlaunum. Til viðbótar greiðir atvinnurekandi 11,5% af heildarlaunum, þannig að samanlagt lífeyrissjóðsframlag er 15,5%.

Séreignasjóður. Blaða- og fréttamenn geta greitt allt að 4% af heildarlaunum í séreignasjóð án þess að af því sé tekinn skattur. Atvinnurekandi greiðir 2% mótframlag gegn að lágmarki 2% framlagi launamanns.

Þetta gerir félagið

Hagsmunagæsla. Blaðamannafélag Íslands stendur vörð um stéttarlega og faglega hagsmuni blaðamanna í víðu samhengi og kemur fram fyrir hönd stéttarinnar gagnvart löggjafar- og framkvæmdavaldi.

Fjölmiðlun. BÍ er með vefinn **press.is** og gefur út Blaðamanninn 1-2 sinnum á ári.

Fagleg umræða. BÍ heldur svonefnd pressukvöld öðru hverju, þar sem fagleg málefni, sem efst eru á baugi hverju sinni, eru rædd ítarlega.

Lögfræðiþjónusta. Lögfræðistofan LAG-lögmenn vinnur fyrir Blaðamannafélag Íslands og félaga þess þegar lögmannsþjónustu er þörf.

Orlofshús. Félagið á tvö sumarhús í Brekku í Biskupstungum, raðhús á Akureyri og einbýlishús í Stykkishólmi, sem eru til afnota fyrir félagsmenn.

Endurmenntun. Á vegum BÍ er rekinn endurmenntunar- og háskólasjóður, sem allir fullgildir félagsmenn geta leitað til um styrkveitingar til að sækja hvers kyns nám og námskeið hér á landi og erlendis í lengri og skemmri tíma.

Rannsókna- og verkefnastyrkir. Hægt er að sækja um sérstaka rannsókna- og verkefnastyrki þegar um er að ræða útgjalda- og/eða tímafreka rannsóknavinnu.

Styrktarsjóður. Styrktarsjóður greiðir niður kostnað vegna sjúkraþjálfunar, gleraugna, laseraðgerða, hjartaverndar, krabbameinsskoðunar, sálfræðiþjónustu, tannlækna, tæknifrjóvgunar o.fl. Hann greiðir einnig fæðingarstyrki í hlutfalli við lengd fæðingarorlofs og ættleiðingarstyrki.

Alvarleg veikindi. Styrktarsjóður tryggir laun í allt að eitt ár að frádregnum veikindarétti samkvæmt kjarasamningum í alvarlegum slysa- og veikindatilfellum. Þá er hægt að sækja um styrki til sjóðsins þegar um mikil útgjöld vegna heilbrigðisþjónustu er að ræða.

Menningarsjóðsstyrkir. Menningarsjóður BÍ veitir styrki þegar fullgildir félagsmenn eiga rétt á að fara í þriggja mánaða leyfi.

Siðanefnd. Á vegum BÍ starfar siðanefnd sem almenningur getur leitað til telji hann á sig hallað í fjölmiðlum.

Alþjóðlegt samstarf. BÍ er aðili að Evrópusambandi blaðamanna og Samtökum norrænna blaðamannafélaga.

Skrifstofa BÍ. Skrifstofa BÍ er að Síðumúla 23, 108 Reykjavík og er opin daglega milli 9 og 16. Þar starfa Hjálmar Jónsson, framkvæmdastjóri, hjalmar@press.is, sími 897 4098, Jóna Th. Viðarsdóttir, skrifstofustjóri, jona@press.is og Sigríður Dögg Auðunsdóttir, formaður.

Desember 2023.

Munið Styrktarsjóð BÍ

Styrktarsjóður var settur á laggirnar í kjölfar kjarasamninga Blaðamannafélags Íslands og Samtaka atvinnulífsins snemma árs 2001. Reglugerð um starfsemi sjóðsins var samþykkt á aðalfundi félagsins þá um vorið og hafa starfsreglur á grundvelli reglugerðarinnar verið í mótun síðan þá, en með vexti sjóðsins hefur fjölgað þeim málefnum sem sjóðurinn hefur getað látið sig varða. Allir fullgildir félagsmenn BÍ, sem greitt hafa í sjóðinn í sex mánuði, eiga aðild að sjóðnum.

Eftirfarandi reglur gilda frá 3. febrúar 2022:

Laun í veikindum

Styrktarsjóður tryggir full laun samkvæmt hæsta launaflokki hverju sinni í eitt ár eftir að veikindi hefjast að frádregnum veikindarétti samkvæmt kjarasamningum.

Fæðingarstyrkir og ættleiðing

Veittir eru styrkir vegna fæðingar barns. Styrkirnir taka mið af lengd fæðingarorlofs og eru að lágmarki 105 þúsund kr. og að hámarki 210 þúsund kr. Viðbótarstyrkur er veittur vegna útgjalda við ættleiðingu barns.

Krabbameinsskoðun

Krabbameinsskoðanir eru greiddar að hálfu.

Hjartaskoðun

Eftirlit vegna hjartasjúkdóma er greitt að hálfu.

Lækniskostnaður

Varðandi endurgreiðslu almenns lækniskostnaðar eru félagsmenn beðnir um að halda til haga kvittunum. Styrkurinn greiðist út í lok almanaksárs samkvæmt yfirliti frá Sjúkratryggingum Íslands. Endurgreiddur er kostnaður umfram 12.000 kr. á ári og að 35.200 krónum ári, þannig að hámark endurgreiðslu getur numið 23.200 krónum.

Sjúkraþjálfun og –nudd

Sjóðurinn greiðir helming kostnaðar vegna sjúkraþjálfunar og sjúkranudds að hámarki 40 þúsund kr. á ári.

Dánarbætur

Sjóðurinn greiðir dánarbætur vegna andláts fullgildra félagsmanna og barna þeirra. Styrkfjárhæð nemur 400 þúsund kr.

Endurhæfing

Greiddur er helmingur kostnaðar vegna endurhæfingar hjá H-L stöðinni.

Tæknifrjóvganir

Greiddur er 50% kostnaðar vegna tæknifrjóvgana samkvæmt gjaldskrá Tryggingastofnunar ríkisins.

Sálfræðikostnaður

Greitt er allt að 112.500 kr. á ári samkvæmt nánari reglum. Skilyrði að meðferðin sé að læknisráði og þarf að framvísa beiðni frá trúnaðar- eða heimilislækni um að viðkomandi hafi þurft á meðferð-inni að halda. Greitt fyrir 15 skipti á hverjum tólf mánuðum að hámarki 7.500 kr. fyrir hvert skipti.

Heilsuhæli

Greitt er vegna dvalar á viðurkenndum heilsuhælum innanlands allt að helmingur kostnaðar, þó ekki meira en 150 þús. kr. á hverjum þrjátíu og sex mánuðum.

Gleraugu

Tekið er þátt í kostnaði vegna kaupa á gleraugum sem nemur allt að helmingi kostnaðar samkvæmt framlögðu frumriti reiknings allt að kr. 75 þúsund á 24 mánaða fresti.

Heyrnartæki

Tekið er þátt í kostnaði vegna kaupa á heyrnartækjum sem nemur allt að helmingi kostnaðar samkvæmt framlögðu frumriti reiknings allt að 250 þús. kr.

Lasermeðferð á augum

Greiddur er 75 þús. kr. styrkur vegna aðgerðar á hvoru auga. Sama gildir fyrir augasteinaskipti.

Göngumæling/Innlegg

Greidd eru 75% kostnaðar, þó að hámarki 20 þús. kr. vegna göngumælingar og innleggja samkvæmt læknisráði. Sambærileg endurgreiðsla vegna annarra minniháttar hjálpartækja.

Tannlæknakostnaður

Greiddur er helmingur kostnaðar umfram 50 þúsund kr. að 300 þúsund kr. vegna tannlæknakostnðar af heilsufarsástæðum. Styrkur getur þó aldrei orðið hærri en 125 þúsund krónur samanlagt fyrstu 10 árin í félaginu, en eftir að hafa verið fullgildur félagi í BÍ í 10 ár eða lengur stofnast réttur til viðbótarstyrks vegna tannlæknakostn-aðar sem getur numið hæst helmingi kostnaðar allt að 300 þúsund kr. Ekki er um frekari styrkveitingar vegna tannlæknakostnaðar að ræða.

Heilsuefling

Veittur er styrkur vegna heilsueflingar sem getur numið allt að helmingi kostnaðar, þó ekki hærri en sem nemur 30 þús. kr. á hverju almanaksári gegn framvísun frumrits reiknings. Ákvörðunin gildir vegna útgjalda sem stofnað hefur verið til á árinu. Ekki er endurgreitt vegna tækja- eða útbúnaðarkaupa.

Mikil útgjöld vegna heilbrigðisþjónustu

Ef um mikil útgjöld er að ræða vegna heilbrigðisþjónustu, sem ekki fellur undir neinn lið hér að ofan, er hægt að sækja sérstaklega um styrk vegna þess til stjórnar sjóðsins. Umsókn skal studd gögnum og reikningum vegna útlagðs kostnaðar.

Almennt gildir að forsenda endurgreiðslu er framvísun frumrits fullgildra greiðslukvittana vegna útlagðs kostnaðar. Um greiðslu fæðingarstyrkja gildir að leggja þarf fram greiðsluáætlun frá fæðingarorlofssjóði Tryggingastofnunar ríksins um greiðslur frá sjóðnum í fæðingarorlofi. Reikningar fyrra almanaksárs eru tækir til endurgreiðslu, en ekki eldri reikningar.